

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΝΗΣΙΩΝ

ΠΩΣ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΤΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΘΑΡΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΣΑΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΝΗΣΙΩΝ

Συγγραφείς Simon De Clercq, Αντωνία Πρόκα, Jeppe Jensen, Marina Montero Carrero

Οι συγγραφείς θα ήθελαν να ευχαριστήσουν ολόκληρη τη νησιωτική κοινότητα της ΕΕ για τη συμβολή της σε αυτό το εγχειρίδιο. Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται στις Ομάδες μετάβασης στα πιλοτικά νησιά της Πρωτοβουλίας Καθαρή Ενέργεια για τα Νησιά της ΕΕ: τα νησιά Αράν στην Ιρλανδία, τη νήσο Κρες στην Κροατία, τη νήσο Culatra στην Πορτογαλία, τη νήσο Λα Πάλμα στην Ισπανία, τη νήσο Σαλίνα στην Ιταλία και τη Σίφνο στην Ελλάδα.

Σχεδίαση Jürgen Brües/altanoite.com

Φωτογραφία εξωφύλλου Sebastian Staines/unsplash.com

Εκδόθηκε από τη
Γραμματεία Καθαρής Ενέργειας για τα νησιά της ΕΕ
Rue d'Arlon 63, BE-1000 Brussels
+32 2 400 10 67 • info@euislands.eu • euislands.eu
Οκτώβριος 2020

Η Γραμματεία Καθαρής Ενέργειας για τα Νησιά της ΕΕ είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα έκδοση δεν συνεπάγεται κανέναν είδους ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Περιεχόμενα

- 1 Εισαγωγή 5**
  - Σύνοψη του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης **6**
  - Βασικές έννοιες **7**
  - Βασικά συμπεράσματα **9**

- 2 Δέσμευση για την απανθρακοποίηση 10**
  - Πρακτικός σχεδιασμός για ένα Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης **16**
  - Δείκτες μετάβασης **18**
  - Βασικά συμπεράσματα **18**
  - Πόροι **18**

- 3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού 19**
  - Περιγραφή ενεργειακού συστήματος **20**
  - Χαρτογράφηση ενδιαφερομένων φορέων **29**
  - Πολιτική και νομοθεσία **32**
  - Δείκτες μετάβασης **33**
  - Βασικά συμπεράσματα **34**
  - Πόροι **34**

- 4 Ανάπτυξη ενός οράματος για το νησί 35**
  - Διαμόρφωση κατευθυντήριων αρχών **38**
  - Δημιουργία του οράματος **39**
  - Δείκτες μετάβασης **41**
  - Βασικά συμπεράσματα **41**
  - Πόροι **41**

- 5 Εξερευνώντας τις οδούς μετάβασης του νησιού 42**
  - Οδοί και πυλώνες μετάβασης **43**
  - Ανάπτυξη οδών μετάβασης στο νησί **43**
  - Πυλώνες της ενεργειακής μετάβασης **45**
  - Δημοσίευση του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης **51**
  - Δείκτες μετάβασης **52**
  - Βασικά συμπεράσματα **52**
  - Πόροι **52**

- 6 Υλοποίηση 53**
  - Σχέδιο απανθρακοποίησης **54**
  - Πλαίσιο χρηματοδότησης **55**
  - Ανάπτυξη έργων **57**
  - Δείκτες μετάβασης **57**
  - Βασικά συμπεράσματα **57**
  - Πόροι **57**

Περιεχόμενα

7	Παρακολούθηση της μετάβασης 58
	Βασικά συμπεράσματα 59
	Πόροι 59
	Βιβλιογραφία 62
	Παράρτημα I: Εργαλεία 64
	Εργαλείο 1: Πρότυπο περιγραφής ενεργειακού συστήματος 64
	Εργαλείο 2: Πρότυπο χαρτογράφησης ενδιαφερομένων φορέων 65
	Εργαλείο 3: Επεξηγηματικοί κανόνες διαλόγου 66
	Εργαλείο 4: Εργαλεία οραματισμού 67
	Εργαλείο 5: Ανάλυση ΠΑΕΑ 68
	Εργαλείο 6: Καμβάς μετάβασης 69
	Παράρτημα II: Δείκτες μετάβασης 70

1 Εισαγωγή

Καλώς ήλθατε στο Εγχειρίδιο Ενεργειακής Μετάβασης Νησιών. **Το παρόν τεύχος είναι ένας οδηγός που σκοπό έχει να σας κατευθύνει στο πώς να ξεκινήσετε την ενεργειακή μετάβαση προς τις καθαρές μορφές ενέργειας στο νησί σας και να σας δώσει ενδεικτικές οδηγίες στο πώς μπορείτε να συμβάλετε σε αυτή τη διαδικασία.** Το πάθος και η υποστήριξη της τοπικής κοινότητάς σας θα σας εξοπλίσουν, ώστε να αναπτύξετε μια στρατηγική καθαρής ενέργειας για το νησί σας, με στόχο την επίτευξη ενός συστήματος ενέργειας και μεταφορών πλήρως απαλλαγμένων από τον άνθρακα.

Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο που αποσκοπεί να λειτουργήσει ως αναφορά και να σας καθοδηγήσει στη διαδικασία ενεργειακής μετάβασης, είτε ξεκινάτε τη μετάβαση προς την καθαρή ενέργεια στο νησί σας, είτε αφότου έχετε ήδη σημειώσει σημαντική πρόοδο προς την απεξάρτηση από τις τεχνολογίες άνθρακα. Το εγχειρίδιο παρέχει έμπνευση για τα επόμενα βήματα, καθώς και μια λίστα ελέγχου για τη διαχείριση της καθαρής ενεργειακής μετάβασης στο σύνολό της.

Τα νησιά προσφέρουν μια σειρά από συγκεκριμένες ευκαιρίες που είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για τον σύγχρονο ενεργειακό σχεδιασμό, τόσο όσον αφορά στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, στην αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και στη δημιουργία μιας ευρείας και ισχυρής κοινοτικής, συλλογικής διαδικασίας μετάβασης.

Συγκεντρώνοντας τις πολύτιμες απόψεις και εμπειρίες από τα σχέδια καθαρής ενεργειακής μετάβασης που βρίσκονται σε εξέλιξη σε πολλά από τα νησιά πρώτης γραμμής, το παρόν εγχειρίδιο στηρίζεται στον πλούτο της ιστορίας και του πολιτισμού των νησιών, στις εμπειρίες από υπάρχουσες διαδικασίες ενεργειακού προγραμματισμού, στα έργα εμπλοκής πολλαπλών ενδιαφερομένων φορέων, καθώς και στη διαχείριση της μετάβασης ως εργαλείο για την αλλαγή της παρωχημένης επιχειρηματικής σκέψης. Στην ουσία, το εγχειρίδιο παρέχει το υπόβαθρο, ενώ προσφέρει πρακτικά παραδείγματα για την ενεργειακή μετάβαση, εργαλεία για περαιτέρω ανάγνωση και δείκτες απόδοσης για την αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας ενεργειακής μετάβασης.

Κάθε νησιωτική κοινότητα είναι μοναδική. Κατά την ανάγνωση του εγχειριδίου η γεωγραφία, η ιστορία, ο πολιτισμός και η κοινωνικοοικονομική κατάσταση του νησιού σας πρέπει πάντα να λαμβάνονται υπόψη. Το εγχειρίδιο πρέπει να γίνει κατανοητό ως μια κανονιστική αναφορά: ένα άμεσα διαθέσιμο πλαίσιο που μπορεί να προσαρμόσει η νησιωτική κοινότητά σας για τη δική της προσπάθεια ενεργειακής μετάβασης. Θα δείτε παραδείγματα που χρησιμοποιούνται στο εγχειρίδιο και ενδέχεται να διαφέρουν από το πλαίσιο που ισχύει στο νησί σας. Αυτές οι περιπτώσεις αναφέρονται απλά ως ενδεικτικά επιτυχημένα παραδείγματα, τα αποτελέσματα των οποίων μπορούν να προσαρμοστούν στο περιβάλλον του νησιού σας. Κτίζοντας πάνω σε μια σειρά από εμπειρίες από τον τοπικό ενεργειακό σχεδιασμό, όπως το Σύμφωνο των Δημάρχων και το Σύμφωνο των Νησιών, αυτό το εγχειρίδιο δεν σκοπεύει να αντιγράψει την εκτενή, διαθέσιμη βιβλιοθήκη υποστηρικτικού υλικού. Το επίκεντρο αυτού του εγχειριδίου είναι πρωτίστως οι στρατηγικές φάσεις που προηγούνται του τεχνικού σχεδιασμού και της ανάπτυξης μεμονωμένων έργων. Τα τεχνικά στοιχεία θα καλύπτονται μόνο στον βαθμό που παρέχονται οι σωστές πληροφορίες για τη λήψη αποφάσεων.

Η Γραμματεία Καθαρής Ενέργειας για τα νησιά της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχει μια σειρά δραστηριοτήτων υποστήριξης και, το πιο σημαντικό, όλα τα νησιά που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αυτής συμβάλλουν σε ένα πλούτο πρακτικών εμπειριών από τις οποίες αξίζει να μάθουμε. Επομένως, αυτό το εγχειρίδιο μπορεί να υπηρετήσει ως αφηρητή για την εύρεση έμπνευσης και επαφών στην κοινότητα του νησιού της ΕΕ ώστε να ξεκινήσει, να επανεκκινηθεί ή να ενισχυθεί περαιτέρω η ενεργειακή μετάβαση του νησιού σας προς τις καθαρές μορφές ενέργειας.

Πληροφορίες σχετικά με την Πρωτοβουλία για την Καθαρή Ενέργεια για τα Νησιά της ΕΕ μπορείτε να βρείτε στο www.euislands.eu

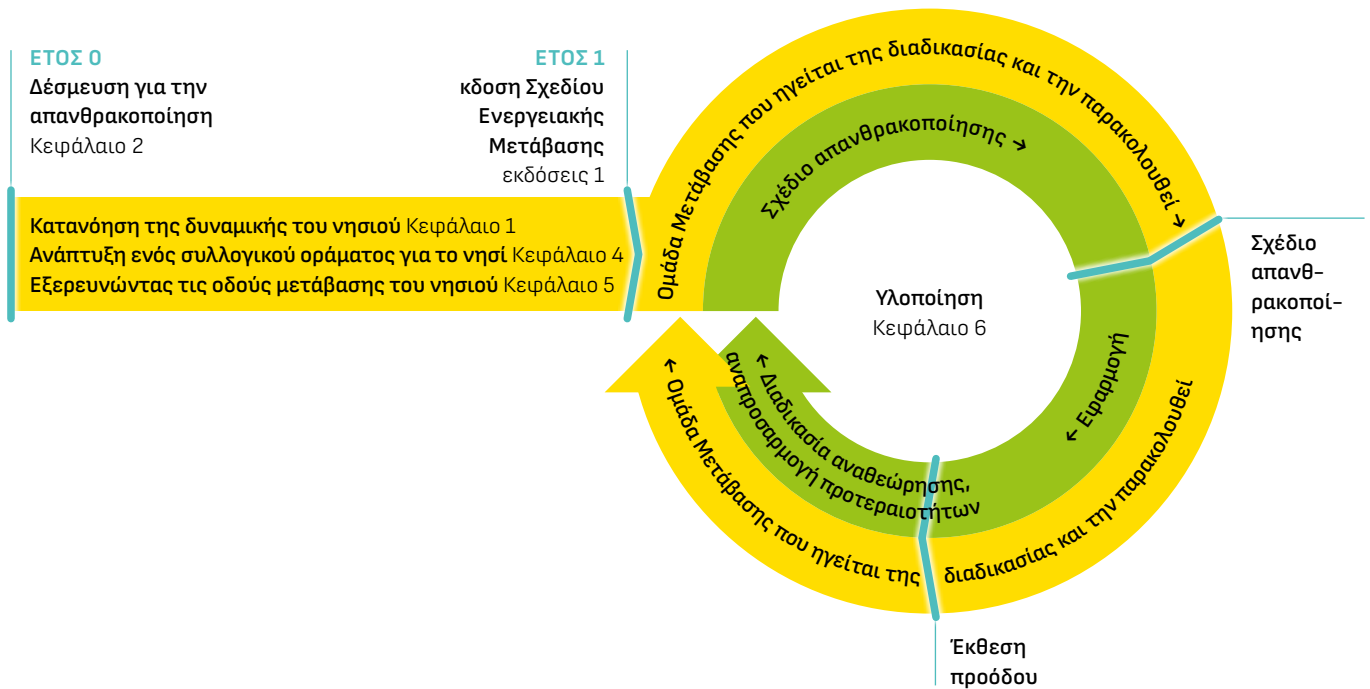
1 Εισαγωγή

Σύνοψη του σχεδίου καθαρής ενεργειακής μετάβασης

Κεντρικό σημείο αυτού του εγχειριδίου αποτελεί το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης, ένας στρατηγικός χάρτης για τη μετάβαση του νησιού σας στην καθαρή ενέργεια. Αυτή η διαδικασία προϋποθέτει την ευρεία εμπλοκή και συμμετοχή της νησιωτικής κοινότητας και των τοπικών αρχών. Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι ένας καθοδηγητικός χάρτης που αναλύει το όραμα του νησιού προς την ενεργειακή μετάβαση και εντοπίζει τις οδούς μετάβασης για την επίτευξη αυτού του οράματος. Διαφέρει από τον παραδοσιακό ενεργειακό σχεδιασμό καθώς επικεντρώνεται στις δραστηριότητες καθαρής ενέργειας υπό την ηγεσία της κοινότητας, απαιτώντας τον ενεργό ρόλο των πολιτών, των τοπικών επιχειρήσεων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων προς την ενεργειακή μετάβαση του νησιού. Το Σχέδιο Ενεργειακής, Μετάβασης ως μέθοδος για την επίτευξη πλήρους απεξάρτησης από τις τεχνολογίες άνθρακα, δίνει έμφαση στους ρόλους και τις ευθύνες των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων σε αυτήν τη διαδικασία.

Απεικονίζοντας την ενεργειακή μετάβαση προς τις καθαρές μορφές ενέργειας ως μία κυκλική διαδικασία, τα βέλη στο **Σχήμα 1** παρέχουν μια επισκόπηση, ξεκινώντας από μια αρχική συμφωνία μεταξύ των τοπικών εμπλεκόμενων φορέων του νησιού, μέσω μιας διαδικασίας διαλόγου, και οδηγώντας από την εφαρμογή και την παρακολούθηση προς την πλήρη υλοποίηση του σχεδίου ενεργειακής μετάβασης. Σε γενικές γραμμές η διαδικασία ενεργειακής μετάβασης δεν είναι δεδομένο ότι θα ακολουθήσει αυστηρά αυτά τα βήματα, ενώ πιθανώς να υπάρχουν πολλά στοιχεία που αλληλεπικαλύπτονται και επαναλαμβάνονται, προκειμένου να διασφαλιστεί ένα καλό αποτέλεσμα.

Το παρόν εγχειρίδιο και το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης επικεντρώνονται πρωτίστως στα αρχικά στάδια της διαδικασίας - τη στρατηγική μετάβασης - με έμφαση σε διάφορες δραστηριότητες που πρέπει να εκτελεστούν, ξεκινώντας από τη δέσμευση των τοπικών φορέων για την ενεργειακή μετάβαση, την κατανόηση της δυναμικής του νησιού, την οριοθέτηση του οράματος ενεργειακής

Σχήμα 1 | Η διαδικασία καθαρής ενεργειακής μετάβασης μπορεί να αναπαρασταθεί ως μία κυκλική διαδικασία.

μετάβασης και την εξερεύνηση των εναλλακτικών οδών μετάβασης. Κάθε ένα από τα βήματα καλύπτεται σε ένα ξεχωριστό κεφάλαιο σε αυτό το εγχειρίδιο. Οι διαδικασίες εμπλοκής αποτελούν τη βάση του Σχεδίου Μετάβασης και συνεχίζουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο καθ'όλη τη φάση εφαρμογής και παρακολούθησης.

Το Σχέδιο Ενεργειακής Μετάβασης συμβάλλει στη διαμόρφωση της στρατηγικής κατεύθυνσης προς την προσέγγιση της ενεργειακής μετάβασης του νησιού και μπορεί να θεωρηθεί ως ένα προκαταρκτικό στάδιο για την ανάπτυξη ενός σχεδίου που περιγράφει τις δράσεις, τα έργα και τις μεθόδους, συμπεριλαμβανομένης των συγκεκριμένων τεχνολογιών, του συγχρονισμού και της χρηματοδότησης για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση στο νησί. Ενώ ένα σχέδιο ενεργειακής μετάβασης κανονικά προηγείται ενός σχεδίου απεξάρτησης από τις τεχνολογίες άνθρακα, τα νησιά που έχουν ήδη ένα σχέδιο απεξάρτησης - για παράδειγμα ένα Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια και το Κλίμα, βάσει του Συμφώνου των Δημάρχων ή του Συμφώνου των Νησιών - μπορούν επίσης να επωφεληθούν από τη διαδικασία του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης, ώστε να αναθεωρήσουν και να βελτιώσουν αυτά τα ήδη υφιστάμενα σχέδια με την ευρύτερη νησιωτική κοινότητα και να τα σταθεροποιήσουν τοπικά.

Η παραπάνω διαδικασία είναι κανονιστική και περιγράφει περισσότερο μία κανονικότητα, πάνω στην οποία τα νησιά έχουν ήδη βασίσει πολλές από αυτές τις δραστηριότητες, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Επομένως, είναι σημαντικό να χρησιμοποιήσετε το εγχειρίδιο ως έμπνευση για να προσδιορίσετε πού θα μπορούσε να ενισχυθεί η στρατηγική διαδικασία και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να γίνει αυτό.

Σχήμα 2 | Οι δείκτες μετάβασης βοηθούν στην παρακολούθηση της διαδικασίας μετάβασης.

Προκειμένου να αναλογιστείτε πάνω στα δυνατά και αδύναμα σημεία της ενεργειακής μετάβασης του νησιού σας, έχει αναπτυχθεί ένα σύνολο δεικτών μετάβασης. Τούτο αποτελεί ένα εργαλείο αυτοαξιολόγησης της διαδικασίας καθαρής ενεργειακής μετάβασης στο νησί σας, καθώς και ένα μέσο για τον προσδιορισμό του σημείου εστίασης του Σχεδίου Μετάβασής σας. Για να παρακολουθείτε την εξέλιξη της διαδικασίας, είναι σημαντική η τακτική παρακολούθηση και προβληματισμός. Οι δείκτες μετάβασης εξηγούνται στο **Κεφάλαιο 7**. Ο πλήρης πίνακας βρίσκεται στο **Παράρτημα II**. Στο τέλος κάθε κεφαλαίου αυτού του εγχειριδίου παρατίθενται οι σχετικοί δείκτες για το κεφάλαιο αυτό.

Βασικές έννοιες

Στο παρόν εγχειρίδιο χρησιμοποιούνται αρκετοί όροι που αναφέρονται σε διαφορετικές έννοιες, ενδιαφερόμενους φορείς και διαδικασίες που αποτελούν μέρος του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης. Ο καθορισμός αυτών των εννοιών διασφαλίζει την κοινή κατανόηση μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων του νησιού σχετικά με τους ρόλους και τις ευθύνες τους στην ανάπτυξη ενός Σχεδίου Μετάβασης. Αυτές οι βασικές έννοιες παρατίθενται και επεξηγούνται παρακάτω. Από μόνοι τους οι ορισμοί αυτοί μπορεί να φαίνονται αφηρημένοι και, ως εκ τούτου, συνιστάται η χρήση τους με γνώμονα το πλαίσιο του νησιού σας.

Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης

Το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης του νησιού αποτελεί έναν στρατηγικό καθοδηγητικό χάρτη για τη διαδικασία μετάβασης προς τις καθαρές μορφές ενέργειας στο νησί σας. Ξεκινώντας από την εξέταση των τρέχουσων δυναμικών του νησιού, το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης περιγράφει το όραμα του νησιού, το οποίο μοιράζονται τα μέλη της νησιωτικής κοινότητας και επίσης μια επισκόπηση των διαφορετικών οδών για την επίτευξή του.

Είναι το αποτέλεσμα μιας συμμετοχικής διαδικασίας που καθοδηγείται από την **Ομάδα Μετάβασης** και εμπλέκει την **Κοινότητα Μετάβασης του Νησιού**. Έχει σχεδιαστεί από την τοπική κοινότητα, για την τοπική κοινότητα. Οι προοπτικές των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων του νησιού συγκεντρώνονται με σκοπό να συντονίσουν το έργο τους προς αυτό το κοινό όραμα, καθορίζοντας τις πιθανές μεταβατικές οδούς, συμπεριλαμβανομένων κοινών στόχων και αποτελεσματικών στρατηγικών. Με την κινητοποίηση όλων των σχετικών ενδιαφερομένων φορέων, αυτή η ευθυγράμμιση βοηθά να ξεπεραστούν τα τεχνικά και οικονομικά εμπόδια, καθώς και τα εμπόδια που σχετίζονται με την ιστορία, τις παραδόσεις και τις πολιτιστικές και κοινωνικές αντιλήψεις για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση του νησιού. Εκτός από την άμεση υποστήριξη του Σχεδίου Μετάβασης στη διαδικασία μετάβασης, αυξάνεται επιπλέον η προβολή σας και διευρύνεται η δικτύωσή σας, καθώς είστε μέρος ενός δικτύου ανά την ΕΕ, που θα ευαισθητοποιήσει το κοινό σχετικά με τις φιλόδοξες δραστηριότητες του νησιού σας και θα σας επιτρέψει να μοιραστείτε τις εμπειρίες μετάβασής σας με άλλους νησιώτες, προκειμένου να προχωρήσετε αποτελεσματικά ως μια ισχυρή κοινότητα σε ολόκληρη την ΕΕ.

Κοινότητα Μετάβασης Νησιού

Όλοι όσοι στο νησί σας δείχνουν ενδιαφέρον για την ενεργειακή μετάβαση του νησιού, πρέπει να θεωρούνται σημαντικό μέρος της κοινότητας μετάβασης. Τούτη μπορεί να συμπεριλαμβάνει φυσικά πρόσωπα, νοικοκυριά, επιχειρήσεις, τοπικούς φορείς και οργανισμούς με κίνητρο και πάθος για δράση. Η κοινότητα μετάβασης του νησιού καλείται να αναλάβει ενεργό ρόλο στην καθαρή ενεργειακή μετάβαση του νησιού, παρέχοντας γνώμες, σχόλια και επιβεβαιώνοντας το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης. Οι πιθανοί μεμονωμένοι πρωτοπόροι ή ειδικοί και τα αφοσιωμένα μέλη της τοπικής κοινότητας προς το στόχο της ενεργειακής μετάβασης είναι επίσης σημαντικοί φορείς υλοποίησης του κοινού οράματος και ενώ ως άτομα δεν αναμένεται να έχουν τη γενική ευθύνη για την πρακτική ανάπτυξη και τη λειτουργία του οράματος – αυτός είναι ο ρόλος της ομάδας μετάβασης – είναι ωστόσο σημαντικό να συμφωνούν ενεργά με τη διαδικασία μετάβασης.

Ομάδα μετάβασης

Η Ομάδα Μετάβασης είναι η μικρότερη ομάδα οργανώσεων και ενώσεων που αντιπροσωπεύουν μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού του νησιού. Η Ομάδα Μετάβασης είναι η βασική ομάδα που καθοδηγεί τη διαδικασία του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης και έχει σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση και το συντονισμό της. Αποτελείται από τους κύριους συμμετέχοντες στους διαλόγους μετάβασης και αναζητά τη γνώμη της ευρύτερης κοινότητας. Δεδομένου ότι η Ομάδα Μετάβασης αναλαμβάνει την ευθύνη για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση του νησιού, είναι σημαντικό οι εμπλεκόμενοι σε αυτή φορείς να δεσμεύονται τόσο με πόρους, όσο και με διαθεσιμότητα. Τα μέλη της Ομάδας Μετάβασης μπορούν να δεσμευτούν μεταξύ τους χρησιμοποιώντας το επίσημο έντυπο Δέσμευσης για την Καθαρή Ενέργεια για τα Νησιά της ΕΕ, όπως περιγράφεται στο επόμενο κεφάλαιο. Δεδομένου ότι η ενεργειακή μετάβαση έχει άμεση επίπτωση στον γενικότερο προγραμματισμό μιας νησιωτικής περιοχής, απαιτείται οι δημόσιες αρχές που καλύπτουν το νησί (δήμοι, περιφέρειες ή παρόμοια) να αποτελούν μέρος της Ομάδας Μετάβασης, ενώ επίσης συνιστάται να υπάρχουν εκπρόσωποι από τα τοπικά εκπαιδευτικά ιδρύματα (σχολεία ή/και πανεπιστήμια), τις τοπικές οργανώσεις πολιτών και τις ενώσεις και τους εκπροσώπους των τοπικών επιχειρήσεων (τοπική επιχειρηματική ένωση, τουριστική ένωση, τοπικό εμπορικό επιμελητήριο, ενεργειακές κοινότητες,

ακαδημαϊκή κοινότητα κλπ). Συνολικά, η Ομάδα Μετάβασης πρέπει να αποτελείται από 2 έως και 10 οργανισμούς, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι να παρακολουθούν τη διαδικασία με συχνές εσωτερικές συναντήσεις και να εμπλέκουν την κοινότητα μετάβασης νησιού. Τα μέλη της Ομάδας Μετάβασης ενδέχεται να διαφέρουν ανάλογα με τις ανάγκες και την εξειδίκευση που διαθέτουν οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί, ενώ συνιστάται επίσης να εμπλέκονται έμπειρα άτομα από το εσωτερικό ή το εξωτερικό της κοινότητας, για την ενίσχυση της Ομάδας Μετάβασης, όποτε αυτό είναι απαραίτητο.

Διάλογος μετάβασης

Για να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία μετάβασης είναι σταθεροποιημένη τοπικά και ότι η ευρύτερη κοινότητα μετάβασης των νησιών συμμετέχει ενεργά στον καθορισμό του Σχεδίου Μετάβασης, απαιτούνται συχνές δημόσιες συναντήσεις και ακροάσεις. Οι διάλογοι για τη μετάβαση διασφαλίζουν ότι στη διαδικασία του Σχεδίου Μετάβασης εισακούγονται όλες οι σχετικές φωνές και ότι η καθαρή ενεργειακή μετάβαση υποστηρίζεται από την ευρύτερη δυνατή ομάδα νησιωτών. Αυτή η συμμετοχική διαδικασία αποτελεί κεντρικό στοιχείο για την ανάπτυξη του Σχεδίου Μετάβασης. Η Ομάδα Μετάβασης προσκαλεί, προετοιμάζει, διευκολύνει και υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τις εκδηλώσεις διαλόγου μετάβασης, ενώ η κοινότητα μετάβασης των νησιών καλείται περιοδικά να παρέχει πληροφορίες και σχόλια σχετικά με τον οραματισμό και τις οδούς. Ένας επικοινωνιακός διάλογος για τη μετάβαση αυξάνει την αίσθηση οικειοποίησης του οράματος για την ενεργειακή ανεξαρτησία του νησιού και αποφεύγει τις προκλήσεις και την έλλειψη ηγεσιών εντός της διαδικασίας.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΝΗΣΙΟΥ

- Όλοι οι κάτοικοι του νησιού
- Μέλη των οργανώσεων που εκπροσωπούνται στην Ομάδα Μετάβασης
- Υπεύθυνοι εφαρμογής της μετάβασης
- Δέσμευση στην εφαρμογή
- Τοπική καθοδήγηση της μετάβασης
- Επιβεβαίωση της εργασίας της Ομάδας Μετάβασης

Ομάδα Μετάβασης

- 2 έως 10 μέλη επιφορτισμένα με την αφοσίωση χρόνου
- Καθορισμένο πρόγραμμα συναντήσεων
- Εκπροσώπηση όσο το δυνατόν μεγαλύτερου μέρους της κοινότητας μετάβασης νησιού
- Χωρίς προσωπικά συμφέροντα
- Ισχυρή εμπιστοσύνη στον συντονισμό από το σύνολο του νησιού
- Διευκόλυνση και διαχείριση του διαλόγου μετάβασης
- Εντολή από την κοινότητα να ενεργήσει
- Συγγραφείς του Σχεδίου Μετάβασης

Πίνακας 3 | Μέσω των διαλόγων μετάβασης, επιτυγχάνεται η εμπλοκή της κοινότητας και της ομάδας μετάβασης.

Βασικά συμπεράσματα

- Κάθε νησί είναι μοναδικό. Μια επιτυχής καθαρή ενεργειακή μετάβαση θα καθοδηγηθεί και θα σταθεροποιηθεί τοπικά.
- Το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης διασφαλίζει ότι υπάρχει ένα κοινό όραμα και μια επισκόπηση των διαφορετικών οδών μετάβασης για το νησί. Είναι ένα στρατηγικό σχέδιο που καθορίζει τα επόμενα βήματα για τη μετάβαση στο νησί.
- Η Ομάδα Μετάβασης είναι ο κύριος συντελεστής του διαλόγου μετάβασης, συντονίζει και συντάσσει το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης. Η κοινότητα μετάβασης νησιού καλείται να συμμετάσχει σε αυτή τη διαδικασία, κατά την οποία μπορεί να παρέχει γνώμες, σχόλια και προβληματισμούς.
- Οι δείκτες μετάβασης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση της διαδικασίας στο νησί.

2 Δέσμευση για απανθρακοποίηση

ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΝΑΛΥΕΙ:

- Τη σημασία μιας ισορροπημένης και ισχυρής Ομάδας Μετάβασης, όσον αφορά στους ανθρώπινους πόρους, τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες της, η οποία συντονίζει τη διαδικασία ανάπτυξης και υλοποίησης του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης στο νησί.
- Τη δέσμευση για τη μετάβαση προς τις καθαρές μορφές ενέργειας στο νησί, η οποία έχει στόχο να προκαλέσει και να υποστηρίξει τις επιμέρους δεσμεύσεις μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων στο Σχέδιο Ενεργειακής Μετάβασης.
- Πρακτικές εκτιμήσεις κατά το σχεδιασμό του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης.

Η εκκίνηση της διαδικασίας καθαρής ενεργειακής μετάβασης του νησιού σας απαιτεί μια ομάδα συναφών και πρόθυμων μελών στο νησί. Το επόμενο κεφάλαιο θα επικεντρωθεί στον τρόπο σύστασης μιας Ομάδας Ενεργειακής Μετάβασης, καθώς και σε παραδείγματα των ροών εργασιών που οδηγούν στην υλοποίηση του κοινού οράματος μέσα από τις εναλλακτικές οδούς Ενεργειακής Μετάβασης.

Προκειμένου να διασφαλιστεί μια σταθερή ροή εργασίας για την Ομάδα Ενεργειακής Μετάβασης, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής ολόκληρης της νησιωτικής κοινότητας, συνιστάται να στοχεύσετε στην έγκριση μιας πρώτης έκδοσης του Σχεδίου Μετάβασης εντός ενός έτους μετά τη σύσταση της Ομάδας Μετάβασης. Καθώς η ενεργειακή μετάβαση είναι μια διαδικασία δυναμική και συνεχής, η οποία ξεκινά συχνά με τη διαμόρφωση της Ομάδας Μετάβασης, ένα Σχέδιο Μετάβασης πιθανότατα θα χρήζει τακτικών ενημερώσεων και επικαιροποιήσεων καθ' όλη τη διάρκεια της ενεργειακής μετάβασης. Στις διάφορες φάσεις της διαδικασίας, η Ομάδα Μετάβασης μπορεί να απαιτήσει πρόσθετη εμπειρογνώμοσύνη και έτσι μπορεί να καλέσει είτε τοπικούς, είτε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

Γιατί;

Ένα Σχέδιο Μετάβασης απαιτεί την επένδυση ανθρώπινων πόρων σχετικά με τη διοίκηση, τη διαχείριση και την εμπειρογνώμοσύνη. Επομένως, συνιστάται η αρχική δέσμευση των εμπλεκόμενων φορέων για την εμπλοκή τους στη διαδικασία, ώστε να διασφαλιστεί στη συνέχεια η εμπιστοσύνη μεταξύ των οργανισμών και των ενώσεων που είναι πρόθυμοι να επενδύσουν τους πόρους τους. Η συμπερίληψη διαφορετικών φορέων του νησιού σε συνδυασμό με τις τοπικές αρχές διασφαλίζει την ευρύτερη απήχηση και περαιτέρω προοπτικές για το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης. Αυτό σημαίνει ότι οι τοπικές νησιώτικες κοινοτικές ενώσεις, τα σχολεία ή οι τοπικές επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν την απανθρακοποίηση του νησιού μέσω δράσεων των πολιτών, μέσω της εκπαίδευσης ή μέσω πρωτοβουλιών που καθοδηγούνται από τις τοπικές επιχειρήσεις. Το όραμα της απανθρακοποίησης διευρύνεται ώστε να αντικατοπτρίζει ολόκληρο το νησί, καθώς η ανάπτυξή του θα πρέπει να γίνει στη βάση μιας κοινής συμφωνίας με τη δέσμευση όλων των εμπλεκόμενων οργανισμών στην Ομάδα Μετάβασης.

Αυτό δεν σηματοδοτεί μόνο την αρχή ενός δημόσιου συμμετοχικού ενεργειακού σχεδιασμού, αλλά έναν νέο τρόπο να δημιουργούνται ομαδοποιήσεις μεταξύ των δημόσιων αρχών και των τοπικών οργανώσεων, με στόχο την καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Ως μέλη της Ομάδας Μετάβασης, οι οργανώσεις δεν δηλώνουν μόνο την εμπιστοσύνη τους η μία στην άλλη, αλλά μοιράζονται την ευθύνη και την εντολή να ενεργήσουν στην ενεργειακή μετάβαση στα πλαίσια του εξειδικευμένου τομέα κάθε οργάνωσης και των βασικών τους ικανοτήτων.

Ποιος;

Μια ενεργειακή μετάβαση θα επηρεάσει το σύνολο του νησιού κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά. Η διαμόρφωση των παραμέτρων σύστασης της Ομάδας Μετάβασης είναι ως εκ τούτου σημαντική. Δεν υπάρχει ακριβής φόρμουλα για μια άρτια Ομάδα Μετάβασης, καθώς αυτή εξαρτάται πολύ από το επίπεδο της δέσμευσης και της κατάρτισης των μελών της ομάδας που εμπλέκονται, όπως επίσης και από τους μεμονωμένους εκπροσώπους της, για τη διασφάλιση μιας προοδευτικής και λειτουργικής ομάδας.

Η ενεργειακή μετάβαση υλοποιείται με βάση το ισχύον εθνικό, νομοθετικό πλαίσιο, τις ευρωπαϊκές και εθνικές οδηγίες και κανονισμούς, και γι αυτό υπάρχει η απαίτηση να συμπεριληφθούν οι τοπικές δημόσιες αρχές ως μέρος της Ομάδας Μετάβασης εξαρχής, με σκοπό το πέρασμα από το κοινό όραμα σε ένα πλήρως απανθρακοποιημένο ενεργειακό σύστημα.

Ένας τρόπος να σκεφτούμε αυτήν την προσέγγιση πολλαπλών εμπλεκόμενων φορέων στη διαδικασία ενεργειακής μετάβασης είναι ως μια τετραπλή έλικα: τέσσερα σκέλη, που αντιπροσωπεύουν τις τέσσερις δυναμικές ομάδες εμπλεκόμενων φορέων, με μεμονωμένα σχέδια που αλληλεπικαλύπτονται από την καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Αυτό το πλαίσιο χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη, τη διαχείριση και τη συμβολή στα κοινωνικοοικονομικά οικοσυστήματα του νησιού και καθοδηγεί την τοπική Ομάδα Μετάβασης. Όταν εφαρμόζεται δεόντως, η λειτουργία της τετραπλής έλικας εξασφαλίζει τη σωστή ισορροπία μεταξύ της συμμετοχής των δημόσιων αρχών, των οργανώσεων πολιτών, των τοπικών επιχειρηματικών ενώσεων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Μόνο από μία τέτοια συλλογική προσέγγιση θα είναι δυνατή η διαχείριση των προκλήσεων που τίθενται από τη μετάβαση προς ένα απανθρακοποιημένο νησί.

Σχήμα 4 | Η τετραπλή έλικα είναι ένας τρόπος εύρεσης της σωστής ισορροπίας μεταξύ των διαφορετικών ομάδων των ενδιαφερομένων φορέων.

Νήσος Παντελλερία: μια πρωτοβουλία ενεργειακής μετάβασης με επικεφαλής το πανεπιστήμιο

Η Παντελλερία είναι ιταλικό νησί νοτιοδυτικά της Σικελίας και 60 km ανατολικά της ακτής της Τυνησίας. Επιλέχθηκε ανάμεσα στα 20 πρωτοπόρα νησιά που υποστηρίζονται από τη Γραμματεία για την ανάπτυξη του Σχεδίου Ενεργειακής Μετάβασης τους. Για το σκοπό αυτό συντάχθηκε η ομάδα μετάβασης με επικεφαλής το Κέντρο Ενέργειας στο Politecnico di Torino. Η ομάδα αυτή απαρτίζεται από εκπροσώπους και των τεσσάρων κατηγοριών των δυναμικά εμπλεκόμενων φορέων:

- Τον Δήμο Παντελλερίας, ο οποίος θα αναλάβει κεντρικό ρόλο στη διαχείριση της ενεργειακής μετάβασης ως το κύριο σημείο επαφής με περιφερειακούς και εθνικούς φορείς.

2 Δέσμευση για απανθρακοποίηση

- Το Εθνικό Πάρκο Παντελερίας, που καλύπτει το 80% του νησιού και στοχεύει στη διατήρηση του οικοσυστήματος και του τοπίου της Παντελερίας, το οποίο αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους θησαυρούς του νησιού.
- Το S.MED.E. Pantelleria, ο τοπικός διαχειριστής του νησιωτικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, ο οποίος θα αξιολογήσει τις επιπτώσεις των νέων λύσεων παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας στο ηλεκτρικό δίκτυο για να διασφαλίσει τη σταθερότητά του
- Τη Resilea, μια διεπιστημονική οργάνωση πολιτών που εδρεύει στην Παντελερία. Η Resilea οραματίζεται την ενεργειακή μετάβαση ως μια ευκαιρία για την εφαρμογή μιας συμμετοχικής διαδικασίας και θα προτείνει εργαλεία και λύσεις για την ενεργό συμμετοχή του πληθυσμού στη διαδικασία απεξάρτησης από τις τεχνολογίες άνθρακα.
- Τους τοπικούς οινοπαραγωγούς, που εκπροσωπούν την τοπική βιομηχανία στο νησί.
- Το Ενεργειακό Κέντρο του Politecnico di Torino, αποτελούμενο από μια διεπιστημονική ερευνητική ομάδα που παρέχει υποστήριξη για τον ενεργειακό σχεδιασμό και την εκβιομηχάνιση τεχνολογιών αιχμής. Το Politecnico di Torino έχει εδώ και αρκετά χρόνια παρουσία στην Παντελερία, υποστηρίζοντας το νησί σε διάφορες πτυχές που αφορούν στην ενέργεια. Μέσω του Ενεργειακού Κέντρου, ερευνητές από το πανεπιστήμιο είχαν εμπλοκή στη γενικότερη ενεργειακή μετάβαση στα νησιά, οδηγώντας στην ανάπτυξη του Σχεδίου Ενεργειακής Μετάβασης για το νησί.

Σχήμα 5 | Πραγματοποιήθηκε δημόσια συνάντηση στο Pantelleria να παρουσιάσει ένα σχέδιο της CETA

Η ομάδα ενεργειακής μετάβασης συναντήθηκε πολλές φορές κατά την περίοδο μεταξύ Δεκεμβρίου 2019 και Ιουλίου 2020 για να διαμορφώσει ένα όραμα που αφορά στην ενεργειακή μετάβαση σε όλο το νησί, να συζητήσει τις ενεργειακές προκλήσεις στο νησί, να καθορίσει τις οδούς και τους πυλώνες μετάβασης και να εξετάσει πώς η ανάπτυξη του Σχεδίου Ενεργειακής Μετάβασης θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στο συντονισμό και στην επικοινωνία μεταξύ των περιφερειακών αρχών για την υλοποίηση του σχεδίου. Αυτή η άσκηση έχει αποδειχθεί επιτυχημένη, φέρνοντας κοντά την κοινότητα του νησιού και να καταλήγοντας σε ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο απεξάρτησης από τις τεχνολογίες άνθρακα. Το Σχέδιο Ενεργειακής Μετάβασης παρουσιάστηκε στα μέσα Ιουλίου 2020, κατά τη διάρκεια δημόσιας συνάντησης στο νησί. Πολλοί από τους ενδιαφερόμενους φορείς του νησιού υπέβαλαν σχόλια,

δείχνοντας το ενδιαφέρον τους να συμμετάσχουν ενεργά στη διαδικασία ενεργειακής μετάβασης. Η ομάδα μετάβασης αναμένει να δημοσιεύσει το Σχέδιο το φθινόπωρο του 2020, ώστε να δοθεί ο χρόνος στους πολίτες και στους ενδιαφερόμενους φορείς να προτείνουν περαιτέρω τροποποιήσεις και σχόλια.

Ως κατευθυντήρια γραμμή, οι τέσσερις δυνητικές ομάδες εμπλεκόμενων φορέων παίζουν σημαντικό ρόλο κατά τη διαδικασία της καθαρής ενεργειακής μετάβασης και διασφαλίζουν ότι η Ομάδα Μετάβασης είναι αντιπροσωπευτική ολόκληρου του νησιού. Χρησιμοποιήστε αυτές τις τέσσερις ομάδες ως λίστα ελέγχου για τη δομή της Ομάδας Μετάβασής σας.

Οι βασικές ομάδες δυνητικών εμπλεκόμενων φορέων περιλαμβάνουν:

- **Δημόσιες αρχές**, ως οντότητες που έχουν τη νομική ευθύνη για την παροχή βασικών υπηρεσιών στο νησί, όπως η ενέργεια, και είναι υπεύθυνες για την επιβολή γενικών κανόνων σχετικά με τη χρήση γης και τον ενεργειακό προγραμματισμό στο νησί. Σε τοπικό επίπεδο, η υποστήριξή τους μπορεί να αποτελέσει κρίσιμη πτυχή για την επιτυχία της καθαρής ενεργειακής μετάβασης του νησιού, ενώ η στενή τους συμμετοχή προσδίδει σημαντική ισχύ στην Ομάδα Μετάβασης. Η ικανότητα

των δημόσιων αρχών, για παράδειγμα μέσω των υπηρεσιών τους, μπορεί να βοηθήσει πολύ στη σύνταξη του Σχεδίου Μετάβασης. Τα μικρότερα νησιά δεν έχουν πάντα δική τους δημόσια διοίκηση και επομένως θα χρειαστεί μια καλή σχέση με και δέσμευση από το πλησιέστερο γραφείο δημόσιας διοίκησης, είτε στην ηπειρωτική χώρα είτε στο γειτονικό νησί. Σε μεγαλύτερα νησιά υπάρχουν συχνά περισσότερα από ένα κέντρα δημόσιας διοίκησης, για παράδειγμα πολλοί δήμοι, ο καθένας με τις δικές του αυτόνομες υπηρεσίες. Η συμβουλή εδώ είναι να διασφαλιστεί ότι δεσμεύονται όλες οι διοικήσεις ή, εναλλακτικά, ότι η δέσμευση έχει αναληφθεί σε περιφερειακό επίπεδο με εντολή να υποστηρίζει όλους τους δήμους των νησιών. Οι δήμοι και οι περιφέρειες μπορούν επίσης να δεσμευτούν για μια ενισχυμένη συνεργασία στα πλαίσια της ενεργειακής μετάβασης.

- **Οι Οργανώσεις Πολιτών** είναι κατάλληλες για να επιτύχουν την ευρεία υποστήριξη και την απήχηση στην κοινή γνώμη που απαιτείται για τη διασφάλιση της ομαλής μετάβασης, καθώς σχετίζονται με όλους τους πολίτες, συνεπώς έχουν τη δυνατότητα να πείσουν και να διασφαλίσουν την ανάπτυξη ενός Σχεδίου Ενεργειακής Μετάβασης προσαρμοσμένο στη δυναμική, την ιστορία και τον πολιτισμό του νησιού. Καθώς οι οργανώσεις πολιτών λειτουργούν ως επί το πλείστον σε εθελοντική βάση, αυτός ο πόρος είναι συχνά πολύ αφοσιωμένος και στηρίζεται στην εξυπηρέτηση της κοινότητας με ένα γρήγορο βρόχο ανατροφοδότησης, τόσο των θετικών όσο και των αρνητικών εντυπώσεων. Αυτό που επενδύεται τοπικά επιστρέφεται πολλαπλές φορές! Τυπικές ή άτυπες δεσμεύσεις μεταξύ των ντόπιων γίνονται χωρίς τη χρήση γραπτών νόμων ή χωρίς την εμπλοκή χρημάτων και συνεπώς βασίζονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη, μια πολύ ισχυρή δύναμη που ταιριάζει απόλυτα στην καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Η ισχύς του εθελοντικού έργου δεν καθοδηγείται μόνο από την κοινή ευθύνη, αλλά και από την επιτυχία του έργου που μοιράζεται η τοπική κοινότητα, όπως παρατηρείται συχνά σε συνεταιρισμούς ή άλλες ενώσεις πολιτών. Οι οργανώσεις πολιτών είναι επομένως ιδανικές για τη διαχείριση των κοινωνικών καθηκόντων και της δέσμευσης της νησιωτικής κοινωνίας απέναντι στην ενεργειακή μετάβαση, καθώς το χαρακτηριστικό της εθελοντικής εργασίας συνδέεται στενά με την κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη ως προς την απανθρακοποίηση του ενεργειακού συστήματος, ως μέρος της ενίσχυσης της τοπικής κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και της αυτονομίας του νησιού.
- **Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα** δεν διαδραματίζουν μόνο το σημαντικό ρόλο της εκπαίδευσης σε επιστημονικό επίπεδο και θέματα σχετικά με την ενεργειακή μετάβαση, αλλά μπορούν επίσης να διαδραματίσουν καταλυτικό ρόλο στην κατάρτιση των τοπικών κοινωνιών για τη σημασία της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, καθιστώντας τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ορθολογική χρήση ενέργειας ως πυλώνες ενεργειακής μετάβασης. Πέρα από τις παρεχόμενες υπηρεσίες κατάρτισης και ενημέρωσης, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο τοπικού υποκινητή, για την προώθηση της εμπλοκής των τοπικών φορέων και των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση. Μπορούν επίσης να παρέχουν έρευνα και αξιόπιστες πληροφορίες για το νησί, να υποστηρίξουν συμβουλευτικά τις διαδικασίες και τις τεχνολογίες ενεργειακής μετάβασης και να εισάγουν πιλοτικά και καινοτόμα έργα ενεργειακής μετάβασης στη νησιωτική κοινότητα, μέσω της συμμετοχής τους σε ερευνητικά χρηματοδοτούμενα έργα.
- **Οι τοπικές επιχειρηματικές ενώσεις και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις** στο νησί αποτελούν ζωτικό μέρος του τοπικού κοινωνικο-οικονομικού οικοσυστήματος που θα επηρεαστεί από τη μετάβαση. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να τις εμπλέξετε για να διασφαλίσετε ότι οι επιχειρήσεις συμμετέχουν στην όλη διαδικασία. Η συμμετοχή τοπικών επιχειρηματικών ενώσεων σε πρώιμο στάδιο θα βοηθήσει στον εντοπισμό των ευκαιριών που μπορεί να προσφέρει το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης στους τοπικούς επιχειρηματίες. Οι τοπικές επιχειρήσεις και οι ενώσεις μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο τόσο στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, όσο και στην παραγωγή ενέργειας από τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η υποστήριξη των τοπικών παραγωγών και παρόχων υπηρεσιών, όπως υδραυλικών, ξυλουργών και άλλων τοπικών τεχνιτών, μέσω της οποίας αναβαθμίζονται η εκπαίδευση και οι δεξιότητές τους ώστε αυτές να εξυπηρετήσουν το κοινό όραμα, πριν ακόμα παρουσιαστεί η ανάγκη για νέες δεξιότητες στο νησί.

2 Δέσμευση για απανθρακοποίηση

Η άποψη των τοπικών επιχειρήσεων είναι επομένως απαραίτητο να βρίσκεται στην καρδιά της Ομάδας Μετάβασης, τόσο όσον αφορά στις υπηρεσίες, αλλά και προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι διαθέσιμες δεξιότητες στο νησί συμπίπτουν με τις φιλοδοξίες του μέλλοντος.

Οι παραπάνω δυνητικά εμπλεκόμενοι φορείς δεν εξαντλούνται εδώ και μπορεί να υπάρχουν και άλλοι σχετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς που δύναται να ληφθούν υπόψη κατά τη σύσταση της Ομάδας Μετάβασης. Η Ομάδα Μετάβασης πρέπει να αυτο-αξιολογείται και να ανασυντίθεται, βάσει των αναγκών και των συνθηκών, για να διατηρείται ως μια επιτυχημένη και τοπικά σταθεροποιημένη Ομάδα Μετάβασης.

Μια καλή Ομάδα Μετάβασης χαρακτηρίζεται από ένα ευρύ φάσμα εμπλεκόμενων φορέων που ταιριάζουν με τη γενική δυναμική των διαθέσιμων φορέων του νησιού. Θα πρέπει να αποτελεί μια συλλογή των οργανισμών που θα έχουν το ανθρώπινο δυναμικό για να διασφαλίσουν μια διαδικασία Σχεδίου Μετάβασης με τους διαλόγους μετάβασής της, καθώς και την πραγματοποίηση των συναντήσεων της ομάδας μετάβασης. Η ύπαρξη σαφών ευθυνών για τη συνολικότερη διαδικασία και την πρόοδό της είναι ιδιαίτερα επιθυμητή, ενώ η σύνδεση ανάμεσα στις πρώτες συζητήσεις της Ομάδας Μετάβασης σχετικά με τις ευθύνες και το συνολικό θέμα της διακυβέρνησης στο Σχέδιο Μετάβασης είναι σημαντική. Ένα ισχυρό Σχέδιο Μετάβασης περιλαμβάνει μια σαφή περιγραφή της διακυβέρνησης της μετάβασης και του ρόλου καθενός από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτό συζητείται περαιτέρω στο **Κεφάλαιο 4**, σχετικά με τον οραματισμό.

Πρέπει να βρεθεί μια ισορροπία μεταξύ των μελών της Ομάδας Μετάβασης και της σαφούς κατανόησης των εντολών και των αρμοδιοτήτων που κατέχει καθένα από αυτά. Αυτό σχετίζεται κυρίως με τη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων δημόσιων αρχών και των άλλων ενδιαφερομένων φορέων. Η Ομάδα Μετάβασης θεωρείται μέρος της ομάδας δημόσιου ενεργειακού προγραμματισμού ή είναι η Ομάδα Μετάβασης κάτι περισσότερο από ένα συμβουλευτικό όργανο; Η αποσαφήνιση της φύσης αυτής της εντολής εντός της ομάδας είναι σημαντική από την αρχή. Για να συγκροτηθεί μια αφοσιωμένη και υπεύθυνη Ομάδα Μετάβασης, συνιστάται η δημόσια αρχή να συμφωνήσει από το πρώιμο στάδιο με την Ομάδα Μετάβασης, ώστε αυτή να αποτελεί αναγνωρισμένη «επέκταση» του τμήματος ενεργειακού προγραμματισμού της. Παραδείγματα έχουν δείξει ότι οι ομάδες που βασίζονται στην αμοιβαία ευθύνη και εμπιστοσύνη μεταξύ των δημόσιων αρχών και άλλων ενδιαφερομένων φορέων, συνεργάζονται επί ίσοις όροις και παράγουν τα ισχυρότερα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα.

Σχήμα 6 | Η Δέσμευση για την Καθαρή Ενέργεια για τα Νησιά της ΕΕ υποστηρίζει τις Ομάδες Μετάβασης για τη δέσμευση στην απανθρακοποίηση

Πώς;

Από την αρχή, μια Ομάδα Μετάβασης θα πρέπει να αποτελείται από τουλάχιστον δύο διαφορετικούς οργανισμούς που δεσμεύονται ο ένας στον άλλο και ένας από αυτούς θα πρέπει να είναι η τοπική αρχή που καλύπτει το νησί. Ωστόσο, συνιστάται να βρεθούν εκπρόσωποι και από τις τέσσερις ομάδες ενδιαφερομένων μερών που περιγράφονται παραπάνω, προκειμένου να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν ευρύτερη εκπροσώπηση. Το μέγεθος της Ομάδας Μετάβασης θα πρέπει ταυτόχρονα να διατηρείται λειτουργικό- επομένως μια κατευθυντήρια γραμμή είναι από δύο έως δέκα μέλη. Καθώς η διαδικασία μετάβασης προχωρά, συνιστάται επίσης να συμπεριληφθούν νέοι οργανισμοί στην ομάδα, καθώς αυτό θα οδηγήσει σε περισσότερους πόρους και σε μια ευρύτερη εντολή μετάβασης.

Για να διασφαλιστεί μια καλή αρχή, η **Δέσμευση για την Καθαρή Ενέργεια για τα Νησιά της ΕΕ** έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίζει τις δεσμεύσεις μεταξύ των

διαφόρων ενδιαφερομένων που εμπλέκονται στο Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης σε ολόκληρο το νησί. Αφού έχουν γίνει οι άτυπες συμφωνίες μεταξύ των αρχικών κεντρικών οργανισμών, η δέσμευση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ενοποιήσει αυτό το ταξίδι για όλους τους εμπλεκόμενους.

Στην επίσημη δέσμευση θα βρείτε τον χώρο για διάφορους οργανισμούς που μπορούν να είναι μέλη της Ομάδας Μετάβασης, καθώς και τον χώρο για να υποδείξετε την κύρια επαφή μεταξύ της Ομάδας Μετάβασης και της Γραμματείας Καθαρής Ενέργειας για τα Νησιά της ΕΕ.

Η δέσμευση όχι μόνο διασφαλίζει μια ενοποιημένη αρχή για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια, αλλά περιλαμβάνει επίσης μια σειρά από ευχαριστίες σε άλλα νησιά και σε εθνικούς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ανάγκη για τοπικά ριζωμένες δράσεις που να οδηγούν στην κοινή παγκόσμια πρόκληση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Όταν έχει υπογραφεί το έγγραφο δέσμευσης, πρέπει να καταχωρηθεί στον [ιστότοπο](#) της Καθαρής Ενέργειας για τα Νησιά της ΕΕ. Η υπογραφή της δέσμευσης δείχνει ότι οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί έχουν δεσμευτεί αρκετά, ώστε να τη μεταδώσουν στη νησιωτική κοινότητα της ΕΕ και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Δείχνει επίσης ότι το νησί είναι μέρος μιας κοινότητας νησιών ανά την ΕΕ σε μεταβατικό στάδιο και μπορείτε να απευθυνθείτε σε παρόμοια νησιά και επίσημους οργανισμούς υποστήριξης μέσω μιας διαδικτυακής κοινότητας για έμπνευση, συνεργασία και υποστήριξη.

Η δέσμευση για καθαρή ενεργειακή μετάβαση στη Λα Πάλμα

Η Λα Πάλμα είναι ένα από τα ισπανικά Κανάρια Νησιά που βρίσκονται στον Ατλαντικό Ωκεανό. Το νησί έχει 14 δήμους και μια κοινή νησιωτική διοικητική κυβέρνηση που ονομάζεται *Cabildo Insular de La Palma*.

Δείξουν τις αρνητικές επιπτώσεις του τρέχοντα τρόπου παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας. Το 2015 η Px1NME ξεκίνησε το *Ruta por la Soberanía Energética* (Διαδρομή για την Ενεργειακή Κυριαρχία), μια σειρά συνομιλιών και συναντήσεων για την ενεργειακή μετάβαση στους 14 δήμους του νησιού, στους οποίους όλοι μπορούσαν να

Σχήμα 7 | Η Πλατφόρμα για ένα Νέο Ενεργειακό Μοντέλο αποτελεί πρωτοβουλία πολιτών, που εργάζεται για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση στη Λα Πάλμα.

συμμετάσχουν. Το 2017 η πρωτοβουλία αυτή οδήγησε στην υπογραφή του Μανιφέστο *Electrón* από τους 14 δήμους και το *Cabildo*, την κυβέρνηση του νησιού, υποδεικνύοντας τη δέσμευση για καθαρή ενέργεια και τη στρατηγική κατεύθυνση της μετάβασης. Η δέσμευση του Px1NME, υποστηριζόμενη από κονδύλια του *Cabildo*, οδήγησε στην ίδρυση του *La Palma Renovable*, μιας πρωτοβουλίας για την προώθηση της βιωσιμότητας στο νησί. Το *La Palma Renovable* είναι ένας σημαντικός παράγοντας στη διασφάλιση της συνέχειας των δραστηριοτήτων στον τομέα της καθαρής ενέργειας και απασχολεί δύο άτομα που διαχειρίζονται έργα σχετικά με τη βιωσιμότητα, οργανώνουν συναντήσεις με ενδιαφερόμενα μέρη και συμμετέχουν στην κοινότητα.

Είναι η κινητήρια δύναμη πίσω από την Ομάδα Μετάβασης της *La Palma*.

2 Δέσμευση για απανθρακοποίηση

Τα άλλα μέλη της Ομάδας Μετάβασης στη Λα Πάλμα είναι:

- Το *Cabildo de La Palma*, η κυβέρνηση του νησιού.
- Η Πλατφόρμα για ένα Νέο Ενεργειακό Μοντέλο.
- Η *Som Energia*, ένας συνεταιρισμός πράσινης ενέργειας που λειτουργεί σε ισπανικό εθνικό επίπεδο και έχει έναν ενεργό τοπικό όμιλο στη Λα Πάλμα.

Ο ορισμός των ρόλων των εμπλεκόμενων παραγόντων διασφαλίζεται μέσα από τις τακτικές διαβουλεύσεις μεταξύ των μελών της Ομάδας Μετάβασης. Το *La Palma Renovable* έχει συντονιστικό ρόλο στο Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης της *La Palma*. Διευκολύνει τη συμμετοχική διαδικασία με την κοινότητα μετάβασης στο νησί και αναλαμβάνει την ευθύνη για την επικοινωνία και τη διάδοση των αποτελεσμάτων. Το *Cabildo* παρέχει πολιτική υποστήριξη και διαθέτει τους απαραίτητους προϋπολογισμούς και πόρους για τη λειτουργία της Ομάδας Μετάβασης. Οι *Som Energia* και *Px1NME* λειτουργούν παράλληλα, έχοντας το ίδιο όραμα. Εκτός από την πολιτική πλευρά που έχει το κίνημα πολιτών *Px1NME*, η *Som Energia* διαθέτει ένα επιχειρησιακό υποκατάστημα που προσφέρει ανανεώσιμη και δημοκρατική παροχή ενέργειας στα μέλη της.

Προκειμένου να προσεγγίσει την ευρύτερη νησιωτική κοινότητα, η Ομάδα Μετάβασης συγκέντρωσε υπογραφές ομάδων, τοπικών διοικήσεων και εταιρειών για να συμμετάσχουν στο συμμετοχικό έργο για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης. Περισσότεροι από 100 οργανισμοί από τους τομείς της εκπαίδευσης, του περιβάλλοντος, των κοινωνικοπολιτισμικών οργανώσεων, της μουσικής, του τουρισμού, του νερού, των γειτονιών, του αθλητισμού, της βιομηχανίας γεωργικών και διατροφικών ειδών, της έρευνας, των επιχειρήσεων, των διοικήσεων και των ιδιωτικών εταιρειών έδειξαν την ευαισθητοποίησή τους για την ανάγκη για την απανθρακοποίηση του νησιού. Δεσμεύτηκαν συλλογικά στην κοινή δράση για τη βελτίωση της βιώσιμης ευημερίας και της ανθεκτικότητας των κοινοτήτων του νησιού.

Περισσότερες πληροφορίες για το *La Palma Renovable* μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση lapalmarenovable.es

Πρακτικός σχεδιασμός για ένα Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης

Ένα όραμα για την απανθρακοποίηση σε ολόκληρο το νησί μπορεί να μην φαίνεται πολύ απτό. Ωστόσο, πριν από την παρουσίαση ενός Σχεδίου Μετάβασης, υπάρχουν πολλές πρακτικές πτυχές που πρέπει να ταξινομηθούν από τα αρχικά μέλη της μεταβατικής ομάδας κατά την υπογραφή της δέσμευσης, αλλά και λίγο μεταγενέστερα.

Οι ακόλουθες ερωτήσεις και εργασίες μπορούν να βοηθήσουν στην καθοδήγηση της νέας ενοποιημένης ομάδας μετάβασης εντός του πρώτου μήνα της εργασίας της.

- **Χαρτογράφηση των διαθέσιμων πόρων εντός της Ομάδας Μετάβασης.**
  - Πόσοι συνάδελφοι θα λάβουν μέρος και πόσες ώρες την εβδομάδα/τον μήνα;
  - Τι ειδικούς έχουμε στην ομάδα και ποιους θα χρειαστεί να αναζητήσουμε περαιτέρω - είτε να δεσμευτούν ως μέλη της Ομάδας Μετάβασης είτε ως εξωτερικοί υποστηρικτικοί συνεργάτες
- **Ένα Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης μπορεί να τύχει υποστήριξης από μια ποικιλία ειδικεύσεων για να καθοδηγήσει την Ομάδα Μετάβασης και τους ενδιαφερόμενους νησιωτικούς φορείς σε αυτήν τη διαδικασία. Η κατάλληλη καθοδήγηση είναι το κλειδί για τη λήψη επικαιροποιημένων αποφάσεων. Η εξειδίκευση αυτή μπορεί να σχετίζεται με διαφορετικούς τομείς:**
  - Οι διαμεσολαβητές μπορούν να υποστηρίξουν τη συμμετοχική διαδικασία και να βοηθήσουν στη μετάφραση των αποτελεσμάτων από τους διαλόγους μετάβασης σε χρήσιμες πληροφορίες για το πρόγραμμα μετάβασης.

- Οι νομικές συμβουλές είναι χρήσιμες καθ' όλη τη διαδικασία για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο το νομικό πλαίσιο επηρεάζει τη μετάβαση.
- Η τεχνική εξειδίκευση είναι χρήσιμη κατά την ανάπτυξη των τεχνικών τμημάτων του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης.
- Οι οικονομικοί εμπειρογνώμονες μπορούν να υποστηρίξουν την Ομάδα Μετάβασης για να αναπτύξουν ένα πλαίσιο χρηματοδότησης για την προώθηση έργων καθαρής ενέργειας.
- **Ρόλοι και ευθύνες**
  - Ποιος θα συντονίζει την πρόοδο και θα διασφαλίσει την υλοποίηση του Σχεδίου Μετάβασης σε ένα χρόνο από τώρα;
  - Σε ποιο επίπεδο μπορούν οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί και ενώσεις να υποστηρίξουν τη λήψη αποφάσεων και την επακόλουθη υλοποίηση του κοινού οράματος; Ποιος μπορεί να εφαρμόσει λύσεις, ποιος μπορεί να διασφαλίσει τη δέσμευση όλων των νησιωτών, ποιος μπορεί να συγκεντρώσει κεφάλαια, να προετοιμάσει προϋπολογισμούς, να διαμεσολαβήσει στους διαλόγους; Όλοι οι οργανισμοί έχουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα που πρέπει να χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία.
- **Ένας χάρτης πορείας δραστηριοτήτων:**
  - Ποια είναι η συχνότητα των συναντήσεων της ομάδας μετάβασης;
    - Και ποιος μπορεί
      - να φιλοξενήσει τις συναντήσεις;
      - να διασφαλίσει την ανάληψη της διαχείρισης των συναντήσεων;
  - Ποια είναι η συχνότητα των διαλόγων μετάβασης για να εξασφαλιστεί η εμπλοκή της ευρύτερης νησιωτικής κοινότητας;
    - Ποιος είναι υπεύθυνος για:
      - το σχεδιασμό;
      - τις προκλήσεις
      - την εκτέλεση . τη διαμεσολάβηση;
      - να κρατήσει σημειώσεις;
      - να συνεισφέρει και να διαδώσει τα συμπεράσματα στους συμμετέχοντες;
      - να τα επικοινωνήσει σε ολόκληρη τη νησιωτική κοινότητα;
  - Ορίστε ορόσημα για τις διάφορες φάσεις του Σχεδίου Μετάβασης για να βοηθήσετε την ομάδα να επικεντρωθεί.

.....

Κατά την έναρξη της διαδικασίας συνιστάται να πραγματοποιείται συνάντηση της Ομάδας Μετάβασης σε εβδομαδιαία βάση και να διασφαλίζονται τουλάχιστον τέσσερις διάλογοι μετάβασης εντός του πρώτου έτους.

.....

Οι παραπάνω πρακτικές ερωτήσεις μπορούν να καλυφθούν στις πρώτες συναντήσεις της νεοσύστατης Ομάδας Μετάβασης. Τα αποτελέσματα αυτών των πρώτων συζητήσεων είναι σημαντικά για τη διαμόρφωση της οργανωτικής βάσης της διαδικασίας μετάβασης και μπορούν να περιληφθούν στο Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης. Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης σχετίζεται στενά με τη διακυβέρνηση του συνόλου της διαδικασίας προς την καθαρή ενεργειακή μετάβαση.

Μια Ομάδα Μετάβασης μπορεί να χρειαστεί να χειριστεί τοπικά διλήμματα και παλιές προκλήσεις που απαιτούν σκληρές συζητήσεις για να διασφαλιστεί το κοινό όραμα. Συνιστάται επομένως να θεσπιστούν κατάλληλοι κανόνες για την κουλτούρα των συναντήσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι λαμβάνονται υπόψη νέες επιλογές και νέα δεδομένα και ότι οι υπάρχουσες ιδέες και το «business as usual» (οι παροχυμένες αντιλήψεις περί επιχειρηματικότητας) αμφισβητούνται με θετική στάση και ανοιχτό διάλογο. Οι πόροι για τη διοργάνωση προοδευτικών συναντήσεων που μπορούν να διασφαλίσουν έναν θετικό διάλογο με ευκολία, τόσο εντός της Ομάδας Μετάβασης όσο και σε ευρύτερους διαλόγους μετάβασης, περιγράφονται στα ακόλουθα κεφάλαια.

2 Δέσμευση για απανθρακοποίηση

Με τις παραπάνω σκέψεις, η νεοσύστατη Ομάδα Μετάβασης θα πρέπει να είναι καλά εξοπλισμένη για να ξεκινήσει την καθαρή ενεργειακή μετάβαση.

Δείκτες μετάβασης

Με τη δέσμευση για την απανθρακοποίηση ερχόμαστε αντιμέτωποι με τους δείκτες μετάβασης στην κατηγορία της Κοινότητας. Ο δείκτης Ενδιαφερόμενοι Φορείς αξιολογεί σε ποιο βαθμό υπάρχει επίσημη δέσμευση μεταξύ διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων φορέων για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση στο νησί. Ο δείκτης Οργάνωση εξετάζει εάν υπάρχει μια Ομάδα Μετάβασης που να αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαδικασία μετάβασης.

Η Δέσμευση για την Καθαρή Ενέργεια για τα Νησιά της ΕΕ επεκτείνει μια προσφορά στους ενδιαφερόμενους φορείς στο νησί για τη συγκρότηση μιας ισχυρής ομάδας μετάβασης. Η δέσμευση επισημοποιεί επίσης την κοινή δέσμευσή τους και διασφαλίζει ότι τα μέλη της Ομάδας Μετάβασης μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για την εμπλοκή τους.

Οι δείκτες μετάβασης εξηγούνται λεπτομερώς στο [Κεφάλαιο 7](#).
Ολόκληρος ο πίνακας αυτοαξιολόγησης βρίσκεται στο [Παράρτημα II](#).

Βασικά συμπεράσματα

- Η μετάβαση αποτελεί μια μακρά διαδικασία που απαιτεί τη δέσμευση από όλους τους παράγοντες. Η δέσμευση διασφαλίζει ότι θα υπάρχει συνέχεια στη διαδικασία.
- Ο πρακτικός σχεδιασμός για το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για τη διαμόρφωση της οργανωτικής βάσης της διαδικασίας μετάβασης.

Πόροι

- Οι παρακάτω πόροι που σχετίζονται με αυτό το κεφάλαιο είναι διαδικτυακά διαθέσιμοι.
- Το Πρότυπο Δέσμευση για την Καθαρή Ενέργεια για το Νησί διατίθεται [διαδικτυακά](#).

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΠΩΣ:

- Να αναλύσετε το ενεργειακό σύστημα του νησιού για να προσδιορίσετε τα πρότυπα κατανάλωσης ενέργειας και τις αλληλεξαρτήσεις.
- Να χαρτογραφήσετε τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς του νησιού για να προσδιορίσετε το ρόλο τους στη διαδικασία μετάβασης.
- Να ερευνήσετε την πολιτική και τους κανονισμούς που περιβάλλουν την καθαρή ενεργειακή μετάβαση του νησιού για να εντοπίσετε τα εμπόδια και τις ευκαιρίες.

Πριν ξεκινήσετε την καθαρή ενεργειακή μετάβαση στο νησί, πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητή η πολυπλοκότητα της πρόκλησης. Ως ουσιαστικό βήμα στο Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης, διερευνάται η δυναμική του νησιού για τον εντοπισμό και την ανάλυση των εμποδίων και των ευκαιριών που υπάρχουν. Μια βιώσιμη μετάβαση υλοποιείται συνδυάζοντας το παρόν και το παρελθόν του νησιού, λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε νησί έχει ένα μοναδικό πλαίσιο, που απαιτεί μια προσαρμοσμένη προσέγγιση.

Ερευνώντας τη δυναμική του νησιού, η Ομάδα Μετάβασης εντοπίζει και πλαισιώνει τα προβλήματα για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Αναγνωρίζεται η διασύνδεση μεταξύ των διαφόρων τομέων και παραγόντων, καθώς παρέχει καλύτερη κατανόηση του προβλήματος και διορατικότητα απέναντι στις αιτίες και τις συνέπειες, προκειμένου αυτά να αντιμετωπιστούν απόλυτα. Οι δυναμικές του νησιού θα επηρεάσουν τον τρόπο οργάνωσης της Ομάδας Μετάβασης, τον τρόπο συντονισμού της κοινότητας μετάβασης νησιών και θα διαδραματίσει επίσης ενεργό ρόλο στον καθορισμό του οράματος και στην ανάπτυξη των μεταβατικών οδών.

Γιατί;

Ο σκοπός αυτής της φάσης προσανατολισμού είναι να αποκτηθεί μια εξονυχιστική κατανόηση της υπό εξέταση κατάστασης και να εντοπιστούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζονται. Εδώ καθορίζονται ποια προβλήματα αντιμετωπίζει η καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Αυτό επιτρέπει στο νησί:

- να αναγνωρίσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει στον δρόμο προς την απεξάρτηση από τις τεχνολογίες άνθρακα
- και να καθορίζει τις προτεραιότητες που πρέπει να αντιμετωπίσει η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια
- να αναγνωρίσει τις υπάρχουσες ευκαιρίες, που μπορούν να αξιοποιηθούν για τον σκοπό αυτό.

Τι;

Η ανάλυση ξεκινά από τη γεωγραφική, οικονομική και δημογραφική αποτύπωση του νησιού. Περιλαμβάνει μια περιγραφή του τρέχοντος ενεργειακού συστήματος, που λειτουργεί ως βάση για το μέλλον και επιτρέπει τον προσδιορισμό των βασικών τομέων που επηρεάζουν την καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς του νησιού χαρτογραφούνται για να προσδιορίσουν τους δυναμικά βασικούς εμπλεκόμενους στη διαδικασία. Διερευνάται η θέση της διαδικασίας μετάβασης στο ρυθμιστικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών στόχων. Τα αποτελέσματα από την αρχική αυτή φάση οδηγούν σε μία λίστα ελέγχου που λειτουργεί ως χρήσιμη αναφορά για τη διαμόρφωση των οδών μετάβασης του νησιού.

Πώς;

Οι δραστηριότητες σε αυτήν τη φάση διεξάγονται από την Ομάδα Μετάβασης. Συντονίζει τα μεμονωμένα καθήκοντα και συγκαλείται τακτικά για να συζητήσει τα αποτελέσματα της ανάλυσής της. Οι κύριες

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

δραστηριότητες είναι η συλλογή δεδομένων, η έρευνα μέσω υπολογιστών και οι συνεντεύξεις με μεμονωμένους ενδιαφερόμενους φορείς. Σε αυτήν τη φάση, η ομάδα μπορεί να αρχίσει να χρησιμοποιεί το [πρότυπο αρχείο word](#) για τη δομή και τη μορφοποίηση των ευρημάτων.

Περιγραφή του ενεργειακού συστήματος

Ένα σημαντικό μέρος της αποτύπωσης της δυναμικής του νησιού είναι η διερεύνηση του τρέχοντος ενεργειακού συστήματος. Μια ολοκληρωμένη εικόνα για το πώς παράγεται και καταναλώνεται ενέργεια στο νησί υποστηρίζει την Ομάδα Μετάβασης στον καθορισμό των προτεραιοτήτων για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Συνιστάται μια ολοκληρωμένη ανάλυση του ενεργειακού συστήματος του νησιού, ως συμβολή στην ανάπτυξη του υπόλοιπου Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης.

Η πρόσβαση σε ακριβή δεδομένα είναι κρίσιμη, καθώς τούτη θα διασφαλίσει ότι η περιγραφή του ενεργειακού συστήματος καταγράφεται όσο το δυνατόν πληρέστερα. Αυτή θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά στοιχεία που περιγράφουν τις τεχνικές και οικονομικές πτυχές του συστήματος, παρέχοντας έτσι αποτελεσματικά μία ολοκληρωμένη εικόνα για την ομάδα ενδιαφερομένων. Η συλλογή ακριβών, λεπτομερών και ενημερωμένων δεδομένων απαιτεί προσπάθεια. Μπορεί να χρειαστεί σημαντικό χρονικό διάστημα και πιθανότατα θα συνεπάγεται μια προσέγγιση σε παραδείγματα τόσο εντός όσο και εκτός του νησιού.

Το εύρος της περιγραφής του ενεργειακού συστήματος στο Σχέδιο Μετάβασης εξαρτάται από το πόσο έχει προχωρήσει το νησί στην καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Για νησιά που μόλις ξεκινήσει τη διαδικασία, η περιγραφή του ενεργειακού συστήματος μπορεί να προσεγγιστεί ως το πρώτο βήμα προς μια ολοκληρωμένη ανάλυση του ενεργειακού συστήματος. Στην περίπτωση τους θα δοθεί έμφαση στη συλλογή των δεδομένων που η Ομάδα Μετάβασης ήδη διαθέτει ή μπορεί εύκολα να αποκτήσει. Ανάλογα με τις διαθέσιμες πληροφορίες, τα δεδομένα που δεν μπορούν να βρεθούν για έναν συγκεκριμένο τομέα μπορούν να εκτιμηθούν ή να συναχθούν. Τα δεδομένα που δεν είναι διαθέσιμα πρέπει να αναφέρεται ότι λείπουν. Τα νησιά με πιο προσιτούς πόρους και διαθεσιμότητα δεδομένων μπορούν να προχωρήσουν περαιτέρω ώστε να συμπεριλάβουν τη λεπτομερή διάγνωση του ενεργειακού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων τεχνικών, οικονομικών και κλιματικών στοιχείων. Γενικά, συνιστάται να συντάσσεται μια περιγραφή του ενεργειακού συστήματος όσο το δυνατόν πιο διεξοδικά και εξαντλητικά.

Η συλλογή δεδομένων σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας πρέπει να αποτελεί συνεχή άσκηση, διότι τα ακριβή, ενημερωμένα δεδομένα είναι ζωτικής σημασίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας μετάβασης και πέραν αυτής. Η περιγραφή του ενεργειακού συστήματος αναφέρεται στην ετήσια κατανάλωση. Έτσι, στην ιδανική περίπτωση, θα περιλαμβάνονται δεδομένα από το προηγούμενο έτος. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό, συνιστώνται δεδομένα από το πιο πρόσφατα διαθέσιμο έτος.

Υπάρχουν αρκετές μεθοδολογίες για την ανάλυση της κατανάλωσης και της παραγωγής ενέργειας. Οι ακόλουθες υποενότητες παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με το κατάλληλο πλαίσιο για την ανάλυση, τις πιθανές πηγές δεδομένων, τον τρόπο ερμηνείας τους και τον τρόπο εκτίμησής τους, όταν αυτά δεν είναι διαθέσιμα. Τα νησιά ανατρέχουν στο υλικό που αναπτύχθηκε από το [Σύμφωνο των Δημάρχων](#) για τη λεπτομερή καθοδήγηση σχετικά με την ανάπτυξη μιας τελικής κατανομής ενέργειας και απογραφής εκπομπών βάσης.

Προκειμένου να αναγνωριστούν οι ειδικές ανάγκες και προκλήσεις των νησιών, η περιγραφή του ενεργειακού συστήματος ταξινομείται σύμφωνα με τους ακόλουθους τομείς:

- Παραγωγή και κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας
- Μεταφορές στο νησί

- Μεταφορές από και προς το νησί
- Θέρμανση και ψύξη
- Άλλες καταναλώσεις

Το αποτέλεσμα της περιγραφής του ενεργειακού συστήματος δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για τη σύγκριση διαφορετικών νησιών. Στην πραγματικότητα, η προτεινόμενη ταξινόμηση για τους τομείς κατανάλωσης ενέργειας εξυπηρετεί ως κατευθυντήρια γραμμή, ενδέχεται όμως να υπάρχουν περιπτώσεις όπου η κατανομή της ενεργειακής κατανάλωσης από έναν συγκεκριμένο τομέα να μην είναι προφανής. Για παράδειγμα, για ένα νησί που συνδέεται μέσω μιας γέφυρας με την ηπειρωτική χώρα, η μεταφορά από και προς το νησί με αυτοκίνητο μπορεί να είναι ευκολότερο να συμπεριληφθεί στις οδικές μεταφορές στο νησί, αντί να διαχωριστεί. Είναι επίσης σημαντικό να κατανοήσουμε ότι διαφορετικές χώρες χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθόδους κατανομής της κατανάλωσης ενέργειας ανά τομείς, πράγμα που σημαίνει ότι συχνά δεν είναι δυνατή η άμεση σύγκριση των νησιών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Για να αποφευχθούν οι όποιες παρερμηνείες, αυτές οι αποχρώσεις θα πρέπει να επισημαίνονται στο Σχέδιο Μετάβασης. Η περιγραφή του ενεργειακού συστήματος δεν προορίζεται να είναι μια συλλογή δεδομένων, αλλά μάλλον ένα μέρος του Σχεδίου Μετάβασης που αφηγείται την ενεργειακή ιστορία του νησιού σας.

Παραγωγή και κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας

Ο τρόπος με τον οποίο αναλύεται η ηλεκτρική ενέργεια ως συνιστώσα στην περιγραφή του ενεργειακού συστήματος ποικίλλει, ανάλογα με το αν:

- Το νησί συνδέεται με την ηπειρωτική χώρα μέσω καλωδίου που παρέχει όλο ή μέρος της απαιτούμενης ηλεκτρικής ενέργειας.
- Το νησί παράγει τοπικά ένα μέρος (ή το σύνολο) της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνει, είτε μέσω συμβατικών θερμοηλεκτρικών μονάδων, είτε μέσω τεχνολογιών ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές κλπ.

Σε ένα νησί συνδεδεμένο με την ηπειρωτική χώρα χωρίς αυτόματη παραγωγή οποιουδήποτε είδους, όλη η ηλεκτρική ενέργεια προέρχεται από το εθνικό δίκτυο. Σε αυτήν την περίπτωση, η ηλεκτρική ενέργεια αναλύεται καθαρά από τη σκοπιά της τελικής κατανάλωσης ενέργειας. Τα βασικά δεδομένα που πρέπει να συλλεχθούν αντιστοιχούν στη συνολική ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται στο νησί από τελικούς χρήστες, όπως νοικοκυριά, βιομηχανία και γεωργία. Εφόσον είναι διαθέσιμη, συνιστάται η ταξινόμηση αυτών των δεδομένων ανά τομέα, π.χ. οικιακός, πρωτογενής τομέας (γεωργία, δασοκομία, εξόρυξη και αλιεία), βιομηχανίες (δευτερογενής τομέας, κατασκευή), τριτογενής τομέας (υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού), μεταφορές στο νησί και μεταφορές από και προς το νησί. Εκτός από την ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, ένα ενδιαφέρον πρόσθετο δεδομένο μπορεί να είναι η καταγεγραμμένη κατανάλωση στο σημείο διασύνδεσης με την ηπειρωτική χώρα.

Εάν σε κάποιο βαθμό υπάρχει τοπική παραγωγή στο νησί, εκτός από την τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, τούτη είναι επίσης απαραίτητο να ληφθεί υπόψη. Για μια πλήρη περιγραφή του συστήματος, μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθοι δείκτες:

- Συνολική εγκατεστημένη ισχύς ανά τεχνολογία (π.χ. θερμοηλεκτρικές μονάδες, αιολικά πάρκα, φωτοβολταϊκοί σταθμοί κλπ)
- Συνολική ενέργεια που παράγεται ανά τεχνολογία και έτος (τουλάχιστον τον τελευταίο χρόνο, εάν υπάρχουν διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα μπορεί επίσης να συμπεριληφθούν για να δείξουν την εξέλιξη).
- Για κάθε τεχνολογία που καταναλώνει οποιονδήποτε τύπο καυσίμου (όπως ορυκτά καύσιμα, βιομάζα κλπ) την ετήσια κατανάλωση καυσίμου, που θα οδηγήσει στον υπολογισμό της πρωτογενούς κατανάλωσης ενέργειας από τον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας στο νησί.

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Μόνο συγκεντρωτικά δεδομένα είναι διαθέσιμα. Για παράδειγμα, υπάρχει μόνο μια τιμή κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας για μια συγκεκριμένη περιοχή (στην οποία ανήκει το νησί) ή για το αρχιπέλαγος στο οποίο ανήκει το νησί.

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά το νησί είναι μικρό, χωρίς βιομηχανία ή οποιοδήποτε άλλο σχετικό τομέα με σημαντική κατανάλωση ενέργειας.

ΠΙΘΑΝΗ ΛΥΣΗ

Εάν ισχύουν ομοιόμορφα πρότυπα κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας σε ολόκληρη την περιοχή για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα, η κατανάλωση του νησιού μπορεί να εκτιμηθεί με βάση τον πληθυσμό του, δηλαδή αναλογικά, μειώνοντας την αθροιστική τιμή. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, π.χ. ο τουρισμός στο νησί είναι μεγαλύτερος από ό,τι στην υπόλοιπη περιοχή, το αντίστοιχο ποσοστό της τελικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας δεν θα ήταν αρκετά ακριβές και η εκτίμηση θα πρέπει να λάβει υπόψη αυτές τις πτυχές.

Η τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να εκτιμηθεί υπολογίζοντας την τιμή για την ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ανά κατοικία (ή ξενοδοχείο, βάσει της χωρητικότητάς του) και πολλαπλασιάζοντας την για τον αριθμό κατοικιών/ξενοδοχείων στο νησί. Το [ευρωπαϊκό έργο Odyssee-Mure](#) δημοσιεύει βάσεις δεδομένων για έναν αριθμό δεικτών ενέργειας. Ένας από αυτούς είναι η μέση κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ανά κατοικία και ανά χώρα. Αυτό θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει ως πρώτη εκτίμηση για αυτήν την περίπτωση, εάν δεν υπάρχουν άλλα δεδομένα.

Πιθανές πηγές όπου μπορούν να βρεθούν οι απαιτούμενες πληροφορίες είναι::

- Εταιρίες ηλεκτρικής ενέργειας που λειτουργούν στο νησί.
- Διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και διανομής.
- Στατιστική υπηρεσία στη χώρα/περιοχή, είτε μέσω βάσεων δεδομένων, είτε μέσω ετήσιων εκθέσεων κλπ.
- Δήμοι.

© P&A MACDONALD/SNH

Σχήμα 8 | Τα νησιά της Σκωτίας εκτός δικτύου είναι μια ομάδα νησιών των οποίων τα συστήματα ισχύος δεν διασυνδέονται με την κύρια γη.

Τα μη διασυνδεδεμένα νησιά της Σκωτίας: πώς η περιγραφή του ενεργειακού συστήματος μπορεί να συμβάλει στην εστίαση προς την απαλλαγή από άνθρακα

Τα μη διασυνδεδεμένα νησιά της Σκωτίας είναι συνολικά έξι, δύο στα βόρεια της Σκωτίας (Fair Isle και Foula) και τέσσερα στα δυτικά (Canna, Rum, Eigg και Muck). Λόγω του μικρού μεγέθους τους και επειδή μοιράζονται κοινές προκλήσεις και ενδιαφέροντα, συνεργάστηκαν για να αναπτύξουν ένα κοινό Σχέδιο Ενεργειακής Μετάβασης. Και τα έξι μη διασυνδεδεμένα νησιά της Σκωτίας έχουν ήδη αναλάβει δράση για την απεξάρτηση από τις τεχνολογίες άνθρακα αναπτύσσονται σε μεγάλο βαθμό έργα ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ηλιακά φωτοβολταϊκά, αιολικά και υδροηλεκτρικά), σε συνδυασμό με τεχνολογίες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας. Οι γεννήτριες ντίζελ χρησιμοποιούνται μόνο ως εφεδρεία.

Οι ίδιες παραδοχές και παράμετροι χρησιμοποιήθηκαν για την περιγραφή του ενεργειακού συστήματος και των έξι νησιών. Η κοινή αυτή εργασία βοήθησε τα νησιά να εντοπίσουν τις κρίσιμες περιοχές στις οποίες πρέπει να επικεντρωθούν για να συνεχίσουν την ενεργειακή μετάβασή τους.

Μέσω των αποτελεσμάτων αναδείχθηκε ότι η κύρια πηγή κατανάλωσης ενέργειας (με 70% - 90% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας) για τα νησιά στα δυτικά της Σκωτίας είναι η μεταφορά από και προς το νησί, λόγω της κατανάλωσης πετρελαίου από το πλοίο «MV Locknevis» που συνδέει αυτά τα τέσσερα νησιά με την ηπειρωτική χώρα. Τα μη διασυνδεδεμένα νησιά της Σκωτίας ήδη αναζητούν τρόπους για την απεξάρτηση των θαλάσσιων μεταφορών από τα ορυκτά καύσιμα, μετατρέποντας για παράδειγμα τους υφιστάμενους κινητήρες τους σε υβριδικούς κινητήρες ντίζελ.

Η θέρμανση και η ψύξη είναι ο δεύτερος σημαντικός τομέας στην κατανάλωση ενέργειας και στις εκπομπές CO₂, με τα νοικοκυριά να χρησιμοποιούν μια ποικιλία ορυκτών καυσίμων όπως προπάνιο, κηροζίνη, άνθρακα, πετρέλαιο θέρμανσης και φυσικό αέριο.

Τέλος, η μεταφορά επί των νησιών συμβάλλει ελάχιστα στις εκπομπές CO₂ δεδομένου του μικρού μεγέθους και του πληθυσμού τους (που κυμαίνεται από 19 έως 83 κατοίκους).

Μεταφορές στο νησί

Ανάλογα με το μέγεθος, τη γεωγραφία και την κουλτούρα, οι νησιώτες και οι επισκέπτες χρησιμοποιούν διαφορετικούς τρόπους μετακίνησης στο νησί. Στην περιγραφή του ενεργειακού συστήματος, θα πρέπει να παρέχεται μια συνολική εικόνα των διαφόρων μέσων μεταφοράς και της αντίστοιχης κατανάλωσης ενέργειας κατά το τελευταίο (ή το πιο πρόσφατα διαθέσιμο) έτος. Όσο πιο λεπτομερή είναι τα δεδομένα, τόσο ακριβέστερη θα είναι η εικόνα. Για παράδειγμα, όποτε είναι δυνατόν, συνιστάται να συμπεριλάβετε τον τύπο οχήματος, τον τύπο καυσίμου που καταναλώνει, το μέγεθός του, τη μέση διανυθείσα απόσταση σε χιλιόμετρα κλπ.

Οι τρόποι μεταφοράς που θα μπορούσαν να περιγραφούν σε αυτήν την ενότητα είναι:

- Επιβατικά αυτοκίνητα για ιδιωτική χρήση (εάν είναι δυνατόν, ταξινομούνται περαιτέρω σε ηλεκτρικά, υβριδικά, βενζίνη, ντίζελ κλπ). Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνονται στο σημείο αυτό πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με το εάν υπάρχει υποδομή για ηλεκτρικά οχήματα ή εάν υπάρχουν σχέδια για την εγκατάστασή της στο μέλλον.
- Βαν (εάν είναι δυνατόν, ταξινόμηση περαιτέρω σε ηλεκτρικά, υβριδικά, βενζίνη, ντίζελ, κλπ).
- Δημόσιες συγκοινωνίες (λεωφορεία, μίνι λεωφορεία κλπ).
- Ποδήλατα (ποσοστό μεταφοράς, εξηγήστε εάν υπάρχει δημόσιο πρόγραμμα κοινής χρήσης).
- Μικρο-κινητικότητα (ισχύοντα μέτρα προώθησης, ύπαρξη δημόσιου συστήματος κοινής χρήσης).

Η ενέργεια που καταναλώνεται από τις μεταφορές στο νησί μπορεί να υπολογιστεί ακολουθώντας δύο διαφορετικές προσεγγίσεις:

1. Εάν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα εισαγωγής καυσίμων (π.χ. βενζίνη και ντίζελ για οχήματα) ή δεδομένα σχετικά με τις πωλήσεις καυσίμων σε πρατήρια καυσίμων, μπορεί να χρησιμεύσουν ως πολύ καλός δείκτης εκτίμησης για την ενέργεια που καταναλώνουν τα οχήματα στο νησί (βλ [πλαίσιο παραδείγματος στη Λα Πάλμα](#)).
2. Διαφορετικά, τα δεδομένα σχετικά με το στόλο των οχημάτων στο νησί μπορούν επίσης να χρησιμεύσουν για την εκτίμηση της ενέργειας που καταναλώνεται από τις οδικές μεταφορές (βλέπε [πλαίσιο παραδείγματος στο Cres-Losinj](#)). Συγκεκριμένα, απαιτούνται τα ακόλουθα δεδομένα:
  - a. Ο συνολικός αριθμός μόνιμων οχημάτων στο νησί, ταξινομημένος ανά τύπο και ανά καύσιμο.
  - b. Εκτίμηση του μέσου όρου χιλιομέτρων ανά έτος. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη τυχόν διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με τον αριθμό των ενοικιαζόμενων αυτοκινήτων.
  - c. Εκτίμηση της κατανάλωσης καυσίμου (π.χ. βάσει κατανάλωσης καυσίμου ανά 100 km) ανά τύπο οχήματος.

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

Παράδειγμα | Αρχιπέλαγος Cres-Lošinj, Κροατία

Για το αρχιπέλαγος του Cres-Lošinj ήταν διαθέσιμος ο αριθμός των οχημάτων που πέρασαν την υπηρεσία τεχνικής επιθεώρησης στο νησί, ταξινομημένος περαιτέρω σύμφωνα με:

- τύπο οχήματος (σκούτερ, μοτοσικλέτες, επιβατικά αυτοκίνητα, βαν, λεωφορεία, φορτηγά κλπ)
- τύπο καυσίμου που χρησιμοποιείται (ντίζελ, βενζίνη, υγραέριο, ηλεκτρικό αυτοκίνητο).

Επιπλέον, για κάθε κατηγορία ήταν διαθέσιμη μια μέση απόσταση σε μίλια.

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την εκτίμηση της κατανάλωσης ενέργειας λόγω μεταφορών στο νησί ήταν:

© EU ISLANDS SECRETARIAT

Σχήμα 9 | Οι οδικές μεταφορές με ιδιωτικά και ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα είναι ένας από τους κύριους τρόπους μεταφοράς στο Cres-Lošinj.

- Το αρχιπέλαγος είναι συνδεδεμένο με ένα πορθμείο μικρών αποστάσεων προς την ηπειρωτική χώρα και τα αυτοκίνητα ταξιδεύουν συνήθως τόσο στην ηπειρωτική χώρα, όσο και στα νησιά. Ως εκ τούτου, από τη μέση απόσταση σε μίλια, μόνο το 50% θεωρήθηκε ότι ήταν στα νησιά.
- Κάθε κατηγορία οχημάτων βασίστηκε σε ένα αντιπροσωπευτικό εμπορικό μοντέλο οχήματος της Κροατίας. Η οικονομία καυσίμου αυτού του μοντέλου πολλαπλασιάστηκε στη συνέχεια με την υποτιθέμενη απόσταση σε μίλια στα νησιά και με τον αριθμό των οχημάτων στην κατηγορία.

Τα παραπάνω βήματα έδωσαν μια ένδειξη της συνολικής κατανάλωσης καυσίμου (σε όγκο) από τον τομέα των μεταφορών.

Παράδειγμα | Λα Πάλμα, Ισπανία

Η περιφερειακή κυβέρνηση των Καναρίων Νήσων συλλέγει λεπτομερή στοιχεία για την προμήθεια καυσίμων, τόσο αθροιστικά σε περιφερειακό επίπεδο, όσο και για καθένα από τα νησιά. Περαιτέρω, η προμήθεια καυσίμων ταξινομείται ανάμεσα σε πωλήσεις σε βενζίνη και ντίζελ στα πρατήρια καυσίμων.

Τα δεδομένα αυτά ελήφθησαν ως εκτίμηση για την κατανάλωση των οδικών μεταφορών.

Προκειμένου να συμπληρωθούν αυτά τα δεδομένα και να παραχθεί μια πλήρης εικόνα των μεταφορών στο νησί, συλλέχθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στην ενότητα οι ακόλουθες πληροφορίες:

- Δεδομένα των Στατιστικών Υπηρεσιών των Καναρίων Νήσων, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την ανάκτηση του αριθμού των εγγεγραμμένων οχημάτων στο νησί, ανά τύπο οχήματος και ανά τύπο καταναλωθέντος καυσίμου.
- Δεδομένα από την υποδομή για ηλεκτρικά οχήματα που ανακτήθηκαν από έναν τοπικό οργανισμό, που επιτρέπει στους χρήστες να κάνουν κράτηση των φορτιστών των ηλεκτρικών οχημάτων.

Αυτές οι πληροφορίες περιλαμβάνονται στην περιγραφή του ενεργειακού συστήματος ως ένας τρόπος για να χαρακτηριστεί ο στόλος των οχημάτων στο νησί και για να καταδειχθεί ο τρόπος ανάπτυξης της υποδομής των ηλεκτρικών οχημάτων.

Πιθανές πηγές για τις απαιτούμενες πληροφορίες είναι οι εξής:

- Στατιστική υπηρεσία στη χώρα/περιοχή, είτε μέσω βάσεων δεδομένων, είτε μέσω ετήσιων εκθέσεων κλπ.
- Δήμοι
- Οργανισμοί υπεύθυνοι για την τεχνική επιθεώρηση οχημάτων.
- Επίσημοι ιστότοποι που παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την υποδομή ηλεκτρικών οχημάτων.

Μεταφορές από και προς το νησί

Η μεταφορά αγαθών και ανθρώπων από και προς το νησί είναι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση ενός νησιού. Για την πλήρη και ακριβή απεικόνιση, όσον αφορά στην κατανάλωση ενέργειας, λαμβάνονται υπόψη και οι δύο διαδρομές (από και προς το νησί) για την περιγραφή του ενεργειακού συστήματος του Σχεδίου Μετάβασης.

Οι κύριοι τρόποι μεταφοράς που πρέπει να λάβετε υπόψη είναι:

- θαλάσσιες μεταφορές (πλοία, πορθμεία)
- αεροπορικές μεταφορές (ανάλογα με το αν το νησί διαθέτει αεροδρόμιο).

Όπως συνέβη με τις μεταφορές στο νησί, για τον υπολογισμό της τελικής κατανάλωσης ενέργειας από και προς το νησί μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθες πηγές:

1. Τα δεδομένα εισαγωγής καυσίμων, τα οποία αναλύονται περαιτέρω σε π.χ. κηροζίνη για αεροπλάνα και καύσιμα για θαλάσσιες μεταφορές (βλ [πλαίσιο παραδείγματος στη Λα Πάλμα](#)).
2. Δεδομένα σχετικά με τις πτήσεις και τα ακτοπλοϊκά ταξίδια προς και από το νησί (βλ [πλαίσιο παραδείγματος στη Σίφνο](#)). Σχετικά δυνητικά δεδομένα προς συλλογή αποτελούν:
  - a. Ο συνολικός αριθμός πτήσεων/πορθμείων για κάθε τύπο αεροπλάνου/σκάφους ανά έτος. Εάν ο τουρισμός είναι σημαντικός στο νησί, η συχνότητα των ταξιδιών μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το μήνα.
  - b. Μέση απόσταση σε όλες τις διαδρομές. Αυτή η τιμή πρέπει να διπλασιαστεί για να ληφθούν υπόψη τα ταξίδια μετ' επιστροφής από και προς το νησί.
  - c. Εκτίμηση της κατανάλωσης καυσίμου για κάθε εμπλεκόμενο αεροπλάνο/σκάφος. Αυτή μπορεί να βρεθεί είτε σε τεχνικές εκθέσεις, είτε να την παρέχουν οι εμπλεκόμενες εταιρείες αεροπορικών ή θαλάσσιων μεταφορών.

Πιθανές πηγές για τις απαιτούμενες πληροφορίες είναι οι εξής:

- Στατιστική υπηρεσία στη χώρα/περιοχή, είτε μέσω βάσεων δεδομένων, είτε μέσω ετήσιων εκθέσεων κλπ.
- Αρχεία ακτοφυλακής.
- Ιδιωτικές/δημόσιες εταιρείες που προσφέρουν υπηρεσίες πορθμείων.
- Εταιρείες διαχείρισης αεροδρομίου.

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

Παράδειγμα | Σίφνος, Ελλάδα

Όσον αφορά στις θαλάσσιες μεταφορές, δεν υπήρχαν άμεσα διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας από πορθμεία. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την εκτίμηση της ενέργειας που απαιτείται για τη μεταφορά από και προς το νησί ήταν:

- Η Ελληνική Ακτοφυλακή παρείχε στοιχεία για αφίξεις και αναχωρήσεις πλοίων στο νησί τον πιο πρόσφατο ολοκληρωμένο χρόνο.
- Υπολογίστηκε η μέση απόσταση από τα πλοία.
- Δύο εταιρείες παρείχαν στοιχεία σχετικά με τη μέση ειδική κατανάλωση καυσίμου των πλοίων τους (π.χ. kg ανά ναυτικό μίλι), κατά προσέγγιση.
- Εκτιμήθηκε η συμμετοχή κάθε πλοίου στα δρομολόγια.
- Με όλα τα παραπάνω δεδομένα, υπολογίστηκε η κατανάλωση ενέργειας από τις θαλάσσιες μεταφορές κατά το 2018.

Παράδειγμα | Λα Πάλμα, Ισπανία

Όπως με την προμήθεια καυσίμων σε πρατήρια καυσίμων, η προμήθεια κηροζίνης στην αεροναυτιλία δημοσιεύεται από την περιφερειακή κυβέρνηση των Καναρίων Νήσων. Αυτά τα δεδομένα αντιστοιχούν στην κηροζίνη που τροφοδοτείται στα αεροπλάνα στο νησί. Έτσι, αντανακλά μόνο τη μεταφορά από το νησί σε έναν άλλο προορισμό. Προκειμένου να συμπεριληφθεί το καύσιμο που καταναλώνεται από τις αεροπορικές μεταφορές προς το νησί, τα δεδομένα κηροζίνης διπλασιάστηκαν.

Θέρμανση και ψύξη

Ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες στο νησί, ενδέχεται να υπάρχει ζήτηση για θέρμανση ή/και ψύξη. Ως μέρος αυτής της κατηγορίας πρέπει να ληφθεί υπόψη η κατανάλωση κατά το τελευταίο (ή το πιο πρόσφατο) έτος για λέβητες, αντλίες θερμότητας, συστήματα κλιματισμού ή οποιαδήποτε άλλη συσκευή ή τεχνολογία θέρμανσης ή ψύξης που χρησιμοποιείται στο νησί.

Πιθανές πηγές για τις απαιτούμενες πληροφορίες είναι οι εξής:

- Στατιστική υπηρεσία στη χώρα/περιοχή, είτε μέσω βάσεων δεδομένων, είτε μέσω ετήσιων εκθέσεων κλπ.
- Προμηθευτές αερίου/καυσίμων.

Καθώς η θερμότητα παράγεται συνήθως επί τόπου (για παράδειγμα σε λέβητες τοποθετημένους στην οικία, στο διαμέρισμα ή στο κτήριο γραφείων), μπορεί να είναι δύσκολο να έχουμε ακριβή δεδομένα για την τελική κατανάλωση ενέργειας για αυτό τον τομέα.

Παρακάτω προτείνονται δύο διαφορετικές μεθοδολογίες:

- Εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις συνολικές πωλήσεις καυσίμων στο νησί, αφού προσδιοριστεί το καύσιμο που καταναλώνεται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και τον τομέα των μεταφορών, θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι τα υπόλοιπα καύσιμα αντιστοιχούν στη θέρμανση (εκτός εάν υπάρχει βιομηχανία ή οποιοσδήποτε άλλος σχετικός τομέας στο νησί στον οποία μπορεί να καταναλώνεται ο συγκεκριμένος τύπος καυσίμου).
- Το [έργο Odyssee-Mure](#) παρέχει έναν μέσο όρο δεδομένων σχετικά με την κατανάλωση θέρμανσης ανά κατοικία και ανά χώρα. Τα δεδομένα, αν μπορούν να θεωρηθούν ως αντιπροσωπευτικά βάσει των κλιματικών συνθηκών στο νησί, θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν για την εκτίμηση της κατανάλωσης θέρμανσης από τα νοικοκυριά νησιών.

Ορισμένες συσκευές όπως συστήματα κλιματισμού, ηλεκτρικοί λέβητες ή αντλίες θερμότητας ενδέχεται να καταναλώνουν ηλεκτρισμό για να παράγουν θερμότητα ή ψύξη. Σε αυτήν την περίπτωση, η κατανάλωσή τους θα μπορούσε είτε να συνυπολογίζεται στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, είτε ξεχωριστά για την κάλυψη των αναγκών του νησιού σε θέρμανση/ψύξη. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί για να αποφευχθεί η μέτρηση της ίδιας κατανάλωσης σε δύο διαφορετικές κατηγορίες.

Άλλοι τομείς κατανάλωσης ενέργειας

Άλλοι σημαντικοί τομείς (όπως η βιομηχανία, η γεωργία, το νερό κλπ) μπορούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο νησί και μπορεί να καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ενέργειας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, αυτοί μπορούν να καλυφθούν σε ξεχωριστές κατηγορίες στην περιγραφή του ενεργειακού συστήματος.

Συνολική περίληψη και εκπομπές CO₂

Τα δεδομένα για τους διαφορετικούς τομείς κατανάλωσης ενέργειας μπορούν να συνοψιστούν σε έναν Πίνακα της μορφής του [Πίνακα 1](#). Σε αυτό το σημείο, εάν η ανάλυση ανά τύπο καυσίμου είναι αρκετά συγκεκριμένη, θα ήταν επίσης ενδιαφέρον να συμπεριληφθούν οι εκπομπές CO₂ που σχετίζονται με καθένα από τους τομείς κατανάλωσης. Οι συντελεστές μετατροπής (τόνος CO₂ ανά MWh καταναλωθείσας ενέργειας) διατίθενται μέσω του [Συμφώνου των Δημάρχων](#). Εάν υπάρχει σύνδεση ηλεκτρικής ενέργειας με την ηπειρωτική χώρα, οι εκπομπές CO₂ που σχετίζονται με την ηλεκτρική ενέργεια θα εξαρτηθούν από το ενεργειακό μίγμα της περιοχής/χώρας.

Για νησιά που δεν είναι συνδεδεμένα με την ηπειρωτική χώρα ή που παράγουν μέρος της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνουν, μπορεί να συμπεριληφθεί ένας δεύτερος πίνακας που συνοψίζει τη συνολική ενέργεια που παράγεται στο νησί, την πρωτογενή ενέργεια που καταναλώνεται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και τις εκπομπές CO₂ (ακολουθώντας το παράδειγμα του [Πίνακα 2](#)) Για τις τεχνολογίες ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως τα φωτοβολταϊκά και τα αιολικά πάρκα, δεν καταναλώνεται πρωτογενής ενέργεια και δεν προκύπτουν εκπομπές CO₂ που σχετίζονται με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, επομένως, αυτές πρέπει να παραμείνουν κενές.

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ [MWh/έτος]	ΕΚΠΟΜΕΣ CO ₂ [τόνοι/έτος]
Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας		
Κατοικίες	XX	XX
Πρωτογενής τομέας	YY	YY
Βιομηχανίες	ZZ	ZZ
Τριτογενής τομέας ...		
Μεταφορές στο νησί		
Πηγή 1	XX	XX
Πηγή 2	YY	YY
Πηγή 3	ZZ	ZZ
Μεταφορές από και προς το νησί		
Πηγή 1	XX	XX
Πηγή 2	YY	YY
Πηγή 3	ZZ	ZZ
Θέρμανση και ψύξη		
Πηγή 1	XX	XX
Πηγή 2	YY	YY
Πηγή 3	ZZ	ZZ

Πίνακας 1 | Παράδειγμα της σύνοψης δεδομένων τελικής κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών CO₂

	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ [MWh/έτος]	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΡΩΤΟ- ΓΕΝΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ [MWh/έτος]	ΕΚΠΟΜΕΣ CO ₂ [τόνοι/έτος]
Γεννήτριες Diesel	XX	XX	XX
Αεριοστρόβιλος	YY	YY	YY
Φωτοβολταϊκοί σταθμοί	ZZ	—	—
Αιολικά πάρκα	ΤΤ	—	—

Πίνακας 2 | Παράδειγμα πίνακα που συνοψίζει την ενέργεια που παράγεται και την αντίστοιχη κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας από τις μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο νησί.

Χαρτογράφηση των ενδιαφερομένων φορέων

Μια επιτυχημένη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια ωφελεί το σύνολο της νησιωτικής κοινότητας. Η χαρτογράφηση των ενδιαφερόμενων φορέων του νησιού είναι ένας χρήσιμος τρόπος για να διασφαλιστεί η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων φορέων, παρέχοντας παράλληλα μια δομή για τον καθορισμό της διακυβέρνησης της μετάβασης. Η χαρτογράφηση των ενδιαφερομένων φορέων διευκολύνει επίσης τη διαδικασία συνδιαμόρφωσης στην επόμενη φάση του Σχεδίου Μετάβασης.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορεί να έχουν διαφορετικούς λόγους για τη συμμετοχή τους και ο καθένας θα φέρει την προοπτική του στη διαδικασία μετάβασης. Μέσω της συμμετοχής τους, οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα συμβάλουν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης της κοινότητας σχετικά με την ενεργειακή μετάβαση, στην ηγεσία, στους πόρους, στην εμπειρία και σε άλλες δεξιότητες. Το κλειδί για μια επιτυχημένη μετάβαση έγκειται στην ισορροπημένη εκπροσώπηση των ενδιαφερομένων φορέων. Ένας τρόπος χαρτογράφησης των ενδιαφερομένων φορέων είναι η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης λίστας με τους ενδιαφερόμενους φορείς, όπου θα αναφέρεται κάθε ενδιαφερόμενος και θα περιγράφεται τόσο ο λόγος της δέσμευσής τους, όσο και η οπτική τους απέναντι στη μετάβαση.

Ένα πρότυπο αυτού του μητρώου βρίσκεται στο **Παράρτημα Ι**.

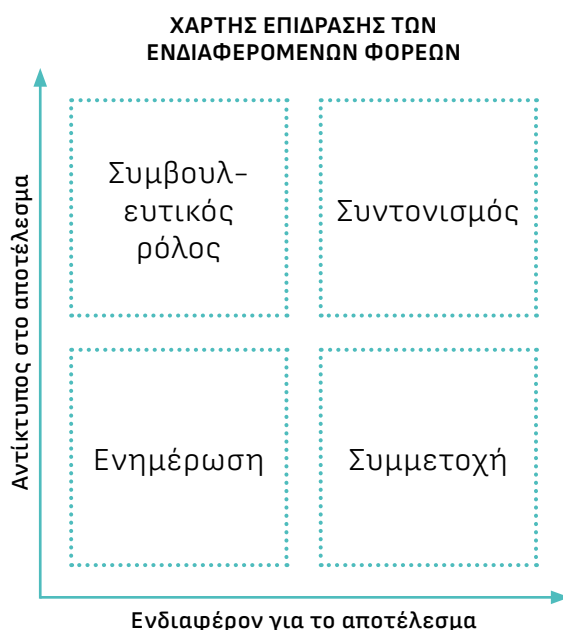
ΟΝΟΜΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Λόγος για τη συμμετοχή τους: Ευαισθητοποίηση, υποστήριξη, ενίσχυση, ηγεσία, πόροι (οικονομικά & άτομα), δέσμευση, δεδομένα, ειδίκευση, απόφαση/υπογραφή, επένδυση, συντονισμός στο χρονοδιάγραμμα των έργων κ.λπ.

Αποψη για τη μετάβαση: Μη υποστηρικτικοί, ουδέτεροι, υποστηρικτικοί κ.λπ.

Από αυτή τη λίστα, οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να χαρτογραφηθούν για να προσδιορίσουν τη συμμετοχή τους στη διαδικασία και να δημιουργήσουν ένα μητρώο εμπλοκής των ενδιαφερομένων

φορέων. Με βάση το επίπεδο ενδιαφέροντός τους και τον αντίκτυπό τους στο αποτέλεσμα της μετάβασης, η χαρτογράφηση καθορίζει τον τύπο της δέσμευσης που πρέπει να ανατεθεί από την Ομάδα Μετάβασης ανά ενδιαφερόμενο φορέα, όπως φαίνεται στο **Σχήμα 10**.

Σχήμα 10 | Οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να χαρτογραφηθούν ανάλογα με τον αντίκτυπο και την επιρροή τους για να προσδιορίσουν τον ρόλο τους στη διαδικασία.

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς με μεγάλο συμφέρον και υψηλό αντίκτυπο σε σχέση με το αποτέλεσμα της μετάβασης πρέπει να συντονίζονται στενά. Καλούνται να γίνουν μέλη της Ομάδας Μετάβασης και, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να δημιουργηθεί στενή σχέση μαζί τους, τόσο για τις επιχειρησιακές, όσο και για τις στρατηγικές πτυχές της μετάβασης.
- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς με μεγάλο συμφέρον και χαμηλό αντίκτυπο πρέπει να εμπλέκονται στη διαδικασία. Μπορούν να παρέχουν πολύτιμη υποστήριξη, διευκολύνοντας τις συναντήσεις, υποστηρίζοντας τις δραστηριότητες προσέγγισης, διεξάγοντας έρευνα κλπ. Η εμπλοκή αυτή ταυτόχρονα επηρεάζει το ενδιαφέρον τους για το αποτέλεσμα.
- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς με μικρό συμφέρον και υψηλό αντίκτυπο στο αποτέλεσμα πρέπει να συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Η Ομάδα Μετάβασης μπορεί να χρησιμοποιήσει την υποστήριξή τους και την ανάδρασή τους για να καθορίσει τα επόμενα βήματα.
- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς με μικρό συμφέρον για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση του νησιού και μικρές επιπτώσεις στο αποτέλεσμα θα πρέπει να ενημερώνονται για τις τρέχουσες εξελίξεις και την πρόοδο. Η ενημέρωση αυτή μπορεί να εκτελείται, για παράδειγμα, μέσω ενός δημόσιου ιστότοπου, ενός ενημερωτικού δελτίου, μιας αφίσας πληροφοριών σε δημόσιους χώρους κλπ..

Παράδειγμα | **Χαρτογράφηση των ενδιαφερομένων φορέων στην Culatra της Πορτογαλίας**

Η καθαρή ενεργειακή μετάβαση στην Culatra, ένα μικρό νησί στο δέλτα Ria Formosa, στα νότια της Πορτογαλίας, είναι μέρος του έργου Culatra2030 που στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στο νησί και στην τόνωση της τοπικής ανάπτυξης ενισχύοντας την νησιωτική κοινότητα. Η μετάβαση της Culatra καλύπτει το ενεργειακό ζήτημα, αλλά ταυτόχρονα το υπερβαίνει. Ιστορικά, υπήρξαν δυσκολίες στην πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες όπως το νερό και η ηλεκτρική ενέργεια στο νησί και ως εκ τούτου υπάρχει ανάγκη για συνολικότερη ανάπτυξη.

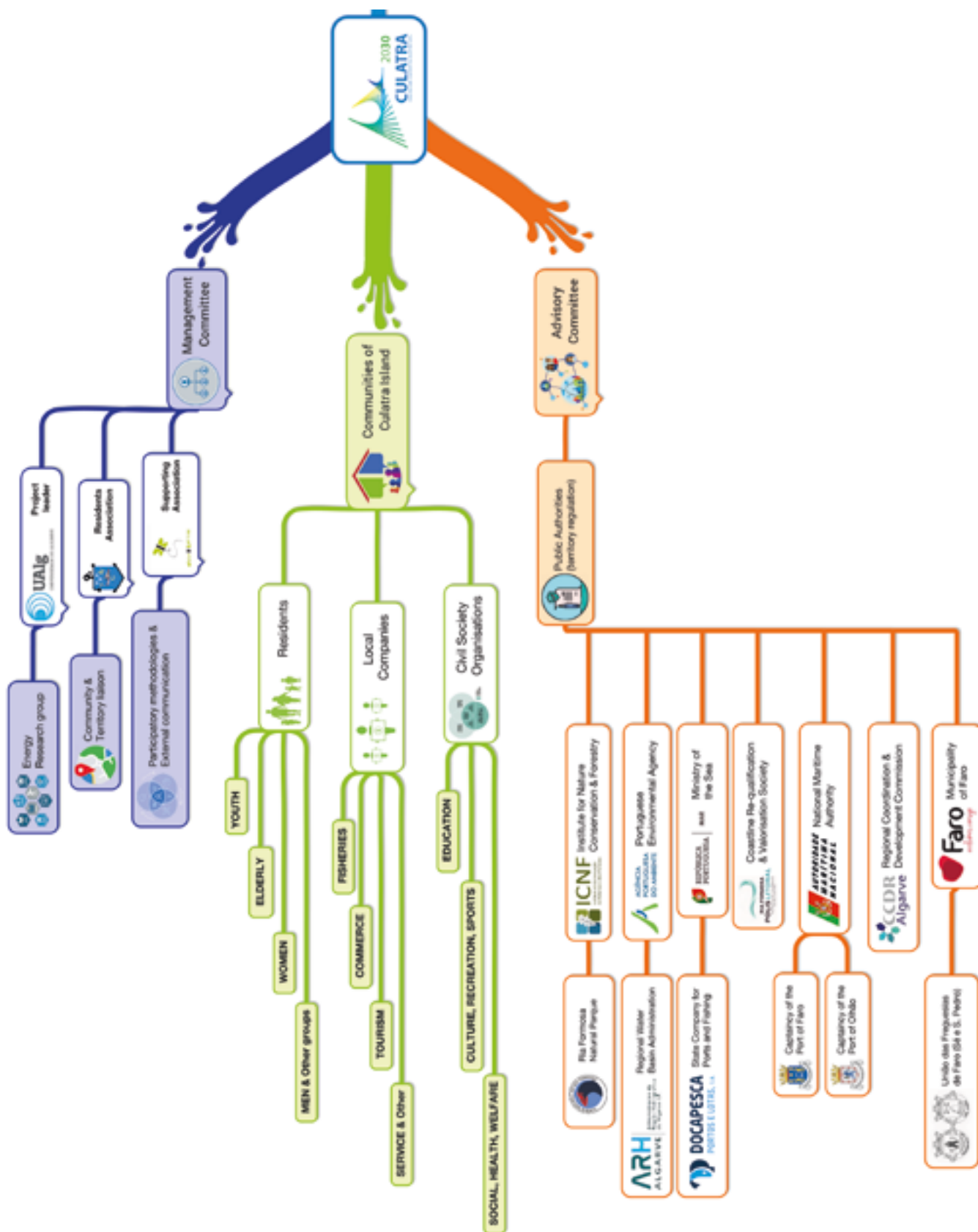
Η Ομάδα Μετάβασης αποτελείται από το Πανεπιστήμιο του Αλγκάρβε, την Ένωση Κατοίκων των Νήσων Κουλάτρα, την Επιτροπή Συντονισμού της Περιφέρειας του Αλγκάρβε και τον Δήμο Φάρο. Υποστηρίζονται από το Make It Better, έναν οργανισμό που ειδικεύεται στη συνεργασία με κοινότητες σε αναπτυξιακά έργα, ο οποίος καθοδηγεί τη συμμετοχική διάγνωση με την νησιωτική κοινότητα.

Η Ομάδα Μετάβασης χρησιμοποίησε τη χαρτογράφηση των ενδιαφερομένων φορέων για να εξερευνήσει τη δυναμική του νησιού, να προσδιορίσει τους διάφορους ενδιαφερόμενους και να εξετάσει το ρόλο και τη συμμετοχή τους στη διαδικασία. Η ομάδα διέκρινε τρεις διαφορετικές ομάδες:

- Την επιτροπή διαχείρισης, που αποτελείται από τους οργανισμούς στο νησί που διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη διευκόλυνση και την καθοδήγηση της διαδικασίας μετάβασης.
- Τις κοινότητες του νησιού που έχουν παρουσία στην Culatra και έχουν δεσμευτεί για τη διαδικασία μετάβασης.
- Τη συμβουλευτική επιτροπή που απαρτίζεται από οργανισμούς και δημόσιους φορείς εκτός του νησιού.

Η χαρτογράφηση, που φαίνεται στο [Σχήμα 11](#), δίνει μια επισκόπηση των πιο σημαντικών ομάδων ενδιαφερομένων φορέων στο νησί και προσδιορίζει τους παράγοντες εκτός νησιού που παίζουν ρόλο στη μετάβαση. Η χαρτογράφηση αυτή βοηθά την Ομάδα Μετάβασης να προσεγγίσει κατάλληλα την κάθε κατηγορία εμπλεκόμενων φορέων, κάτι που είναι σημαντικό για τη συμμετοχική διαδικασία. Περισσότερες πληροφορίες για το Culatra2030 μπορείτε να βρείτε στο www.culatra2030.pt

---

Σχήμα 11 | Η χαρτογράφηση των ενδιαφερομένων φορέων στην Culatra απεικονίζει τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς.

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

Πολιτική και ρυθμιστικό πλαίσιο

Η Ομάδα Μετάβασης θα πρέπει να διερευνήσει πώς ενσωματώνεται η διαδικασία μετάβασης του νησιού στο κείμενο πολιτικό και κανονιστικό πλαίσιο, καθώς αυτό συνιστά το σκηνικό στο οποίο πραγματοποιείται η τοπική ενεργειακή μετάβαση, όπως διεθνείς συμφωνίες για την κλιματική αλλαγή, εθνικοί και περιφερειακοί στόχοι για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τοπικές δεσμεύσεις για την απανθρακοποίηση κλπ. Αυτή η άσκηση παρέχει μια σαφή κατανόηση του τρόπου με τον οποίο το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης του νησιού σας σχετίζεται με τις διαδικασίες μετάβασης και προγραμματισμού καθαρής ενέργειας σε διαφορετικά κυβερνητικά επίπεδα στη χώρα σας.

Μια πιο λεπτομερής μελέτη της πολιτικής και των κανονισμών των σχετικών με τα διαθέσιμα υποστηρικτικά και χρηματοδοτικά προγράμματα, τα προγράμματα αειφορίας κλπ μπορεί επίσης να προσδιορίσει συγκεκριμένες δυνατότητες λήψης υποστήριξης για τη μετάβαση του νησιού. Οι νομικοί και κανονιστικοί περιορισμοί μπορούν να θέσουν σημαντικά εμπόδια και, ως εκ τούτου, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη. Προτείνεται στα νησιά να εξερευνήσουν συνέργειες με άλλα νησιά της περιοχής τους τα οποία επίσης βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο έτσι, ώστε να εξεταστούν από κοινού το νομοθετικό και πολιτικό πλαίσιο, καθώς αυτό είναι κοινό για ολόκληρη την γεωγραφική περιοχή.

Οι πληροφορίες σχετικά με την πολιτική και τους κανονισμούς μπορούν να συγκεντρωθούν μέσω έρευνας σε ηλεκτρονικά μέσα, μέσω συνεντεύξεων κλπ, χρησιμοποιώντας πηγές πληροφοριών όπως νομοθετικά έγγραφα, κυβερνητικούς ιστότοπους, εθνικά σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια, προηγούμενες δεσμεύσεις και σχέδια για την ενέργεια που έχουν γίνει για το νησί κλπ. Η εργασία αυτή μπορεί να αποτελέσει μια καλή ευκαιρία για την προσέγγιση κυβερνητικών φορέων και τη δημιουργία ενός δικτύου επικοινωνίας. Στο μέλλον αυτό μπορεί να διευκολύνει τη ροή πληροφοριών, από πάνω προς τα κάτω και από κάτω προς τα πάνω.

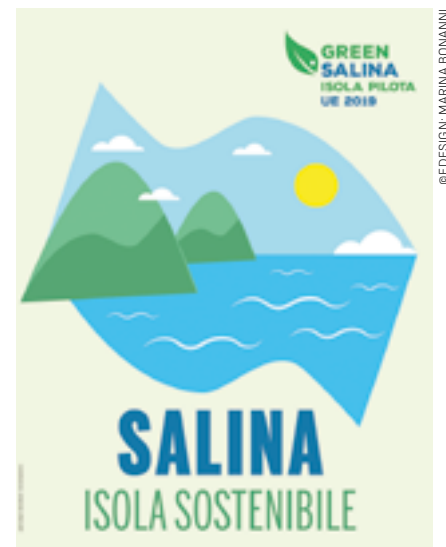
Παράδειγμα | **Salina, Ιταλία**

Ως μέρος του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης, η Salina μελέτησε το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει το νησί και εντόπισε αρκετές ευκαιρίες για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια.

Το Salina είναι το δεύτερο μεγαλύτερο από τα επτά νησιά του Αιόλου, που βρίσκεται στα βόρεια της Σικελίας. Είναι ένα από τα 14 Isole Minori της Σικελίας - τα μικρά νησιά της Σικελίας. Η Salina δεν είναι ηλεκτρικά συνδεδεμένη και βρίσκεται περίπου δύο ναυτικά μίλια από το Lipari, το μεγαλύτερο και πιο πυκνοκατοικημένο νησί του αρχιπελάγους.

Υπάρχουν τρεις δήμοι στο νησί: Μάλφα, Σάντα Μαρίνα και Λένι. Η Περιφέρεια της Σικελίας, μέσω του περιφερειακού τμήματος ενέργειας, είναι ο ανώτατος κυβερνητικός φορέας που είναι υπεύθυνος για τον ενεργειακό σχεδιασμό στη Σικελία και στα νησιά της Σικελίας.

Σε τοπικό επίπεδο και οι τρεις δήμοι της Salina έχουν υπογράψει το Σύμφωνο των Νήσων για τη δέσμευση για μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας και των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Καθένας ανέπτυξε ένα Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια το 2013 για να δείξει ποια μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν για να συμβεί αυτό.

Σχήμα 12 | Η Salina Isola Sostenibile είναι μέρος της οπτικής ταυτότητας του νησιού.

Ως μέρος του Σχεδίου Καθαρής Μετάβασης, η Ομάδα Μετάβασης υπέδειξε ότι έχει σημειωθεί περιορισμένη πρόοδος σε αυτά τα σχέδια, γεγονός που δείχνει ότι υπάρχουν αρκετά εμπόδια για την υλοποίηση των δράσεων. Μια αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της διαδικασίας μετάβασης στη Salina βάσει των δεικτών μετάβασης μπορεί να βρεθεί στο [Κεφάλαιο 7](#).

Η Ομάδα Μετάβασης προσδιόρισε επίσης τις πολιτικές και τους κανονισμούς σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο που έχουν αντίκτυπο στη μετάβαση καθαρής ενέργειας για τη Salina. Το Σχέδιο Μετάβασης παρέχει μια επισκόπηση των σχετικών διατάξεων και ψηφισμάτων. Για παράδειγμα, το διάταγμα του Υπουργείου Οικονομικής Ανάπτυξης γνωστό ως «Isole Minori» προωθεί την κατασκευή μονάδων ανανεώσιμης ενέργειας από ιδιώτες παρέχοντας αμοιβή για την παραγωγή και την αυτοκατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας. Θέτει επίσης τον στόχο της μείωσης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από μη ανανεώσιμες πηγές τουλάχιστον στο 20% της ετήσιας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, που ισούται με 9.160 MWh/έτος, και το στόχο για την ανάπτυξη των έργων αξιοποίησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για το 2020 σε 580 kWp φωτοβολταϊκών σταθμών και 570 τετραγωνικά μέτρα ηλιακών συλλεκτών για παραγωγή θερμότητας.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το Σχέδιο Μετάβασης προσδιορίζει τις κύριες τάσεις στον τομέα της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, την ένταξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Διαπιστώθηκε ότι οι ευρωπαϊκοί κανονισμοί για τις Ανανεώσιμες Κοινότητες ή τις Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για να δώσουν τη δυνατότητα στους πολίτες και τους μικρούς παραγωγούς να συμμετάσχουν άμεσα στην καθαρή ενεργειακή μετάβαση επενδύοντας από κοινού, παράγοντας, πωλώνοντας και διανέμοντας ανανεώσιμη ενέργεια.

Μέσω αυτής της ανάλυσης, η Ομάδα Μετάβασης μπόρεσε να εντοπίσει τις δυναμικές από πάνω προς τα κάτω, που είναι σημαντικές ώστε να ληφθούν υπόψη στο υπόλοιπο του Σχεδίου Μετάβασης

Δείκτες μετάβασης

Εξερευνώντας τη δυναμική του νησιού, οι δείκτες μετάβασης μπορούν να καθοριστούν στην κατηγορία Διάγνωση & Προγραμματισμός και στην κατηγορία Διακυβέρνηση πολλαπλών επιπέδων.

Μια διαδικασία καθαρής ενεργειακής μετάβασης που στηρίζεται σε δείκτες και δεδομένα ωφελείται από την ακριβή κατανόηση της τρέχουσας κατάστασης του ενεργειακού συστήματος του νησιού, μέσω της αποτύπωσης χαρακτηριστικών μεγεθών, και της προόδου που σημειώνεται προς την απανθρακοποίηση. Τα νησιά ενθαρρύνονται επομένως να δημιουργήσουν ένα σύστημα για την τακτική και περιοδική παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών CO₂. Μέσω των δεδομένων θα είναι δυνατή η περιγραφή και η αξιολόγηση του νησιωτικού ενεργειακού συστήματος. Τα θέματα αυτά σχετίζονται στενά με τους δείκτες μετάβασης στην ενότητα «Σχέδιο Απανθρακοποίησης - Διάγνωση Νησιών και Ποιότητα Δεδομένων».

Οι δείκτες μετάβασης εξηγούνται λεπτομερώς στο [Κεφάλαιο 7](#).
Ολόκληρος ο πίνακας αυτοαξιολόγησης βρίσκεται στο [Παράρτημα II](#).

3 Κατανόηση των δυναμικών του νησιού

Βασικά συμπεράσματα

- Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τις δυναμικές του νησιού για να αναπτύξουμε μια ρεαλιστική στρατηγική καθαρής ενεργειακής μετάβασης.
- Η περιγραφή του ενεργειακού συστήματος αποτελεί χρήσιμη βάση από την οποία μπορούν να ληφθούν επικαιροποιημένες αποφάσεις και να δοθεί προτεραιότητα στα επόμενα βήματα.
- Η ύπαρξη ισορροπημένης εκπροσώπησης των διαφόρων ενδιαφερομένων φορέων είναι το κλειδί για την επιτυχία της μετάβασης.
- Η κατανόηση των πολιτικών και των κανονισμών που διέπουν την ενέργεια για το νησί επιτρέπει τον εντοπισμό εμποδίων και ευκαιριών.

Πόροι

Οι ακόλουθοι πόροι που σχετίζονται με αυτό το κεφάλαιο διατίθενται στο [Παράρτημα Ι](#).

- **Εργαλείο 1:** Πρότυπο περιγραφής ενεργειακού συστήματος.
- **Εργαλείο 2:** Πρότυπο χαρτογράφησης ενδιαφερομένων φορέων.

Οι παρακάτω πόροι που σχετίζονται με αυτό το κεφάλαιο είναι διαδικτυακά διαθέσιμοι:

- Οι βασικοί δείκτες του έργου Odyssee-Mure.
Διατίθεται [διαδικτυακά](#).
- ροεπιλεγμένοι συντελεστές εκπομπών CoM για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Διατίθεται [διαδικτυακά](#).
- Ένας εναλλακτικός τρόπος χαρτογράφησης των ενδιαφερομένων φορέων είναι μέρος της εργαλειοθήκης TRANSITION SI.
Διατίθεται [διαδικτυακά](#).
- Για επιπλέον καθοδήγηση σχετικά με τη χαρτογράφηση των ενδιαφερομένων φορέων, μπορείτε να συμβουλευτείτε τα Παραρτήματα Εγχειριδίου MUSIC.
Διατίθεται [διαδικτυακά](#).

4 Ανάπτυξη ενός οράματος για το νησί

ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΠΩΣ:

- Να ορίσετε ένα όραμα για την καθαρή ενέργεια για το νησί σας που να υποστηρίζεται από την νησιωτική κοινότητα.
- Να λάβετε κατάλληλα υπόψη τη διακυβέρνηση σε κάθε βήμα της διαδικασίας μετάβασης.

Η ανάπτυξη ενός κοινού οράματος για το ενεργειακό μέλλον του νησιού σας είναι ένα σημαντικό βήμα για την ανάπτυξη ενός φιλόδοξου θεματολογίου καθαρής ενεργειακής μετάβασης που εμπνέει και κινητοποιεί τη δράση. Με αφετηρία τις ενεργειακές προκλήσεις του νησιού, οι συμμετέχοντες στους διαλόγους μετάβασης μετατοπίζουν την εστίασή τους στην ανάπτυξη ενός οράματος που καλύπτει το μέλλον και τις φιλοδοξίες του νησιού τους.

Τι;

Έχοντας εντοπίσει τις ενεργειακές προκλήσεις του νησιού υπό το πρίσμα της δυναμικής του νησιού, οι συμμετέχοντες στους διαλόγους μετάβασης προχωρούν στην ανάπτυξη ενός οράματος για ένα βιώσιμο ενεργειακό σύστημα που θα τους επιτρέψει να διατηρήσουν τη βιώσιμη ευημερία και ανθεκτικότητα της κοινότητάς τους. Αυτό το όραμα προσδιορίζει μια σειρά βασικών αρχών για μακροπρόθεσμες δράσεις, οι οποίες μπορούν να βασίζονται στις χαρτογραφημένες προκλήσεις των νησιών, π.χ. «υποδομές που ρυπαίνουν και βλάπτουν το περιβάλλον», και υπογραμμίζει την ανάγκη μετάβασης σε ένα σύστημα βασισμένο σε καθαρές πηγές ενέργειας που να σέβεται και να ενισχύει το τοπικό περιβάλλον. Το κύριο σημείο συζήτησης μπορεί να βασιστεί στην ακόλουθη ερώτηση:

«Πού θέλουμε να είμαστε ή τι θέλουμε να δούμε να συμβαίνει στο νησί μας στο μέλλον;»

Οι επιθυμίες, τα όνειρα και οι βλέψεις των ενδιαφερομένων φορέων στο νησί έρχονται στο επίκεντρο κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης αυτού του οράματος. Η σημασία της απάντησης στο ερώτημα «γιατί;» είναι ζωτικής σημασίας σε αυτό το στάδιο, διότι η απλή ανάπτυξη ενός οράματος για την καθαρή ενέργεια αναίτια δεν βοηθάει. Μερικοί ενδιαφερόμενοι φορείς μπορεί να ενδιαφέρονται για τις οικονομικές ευκαιρίες, άλλοι μπορεί να θέλουν να διασφαλίσουν ένα καθαρό ενεργειακό μέλλον για τα παιδιά τους. Πρέπει να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα κάθε ενδιαφερόμενου. Μόνο όταν οι άνθρωποι καταλάβουν τον πιθανό αντίκτυπο και τις ευκαιρίες της μετάβασης, μόνο τότε θα δεσμευτούν.

Οι τοπικοί ενδιαφερόμενοι φορείς συζητούν τις επιθυμίες τους για το μέλλον του νησιού τους από την οπτική του ενεργειακού συστήματος και το αντίστροφο: το μελλοντικό ενεργειακό σύστημα συζητείται σε σχέση με τον ρόλο που διαδραματίζει στη νησιωτική κοινωνία. Με άλλα λόγια, πώς οι αλλαγές στην ενεργειακή υποδομή θα επηρεάσουν τον τρόπο που το νησί σχετίζεται με αυτές. Μια υποδομή καθαρής ενέργειας μπορεί, για παράδειγμα, να δώσει τη δυνατότητα στις τοπικές επιχειρήσεις να παρέχουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους σε ένα υγιές περιβάλλον, να προσελκύσουν κατοίκους στο νησί, να ενισχύσουν την τοπική οικονομία και να αλληλεπιδράσουν με άλλους τομείς, όπως τη διαχείριση αποβλήτων.

Γιατί;

Η ανάπτυξη ενός νησιωτικού οράματος είναι ζωτικής σημασίας για τη μετάβαση σε καθαρές πηγές ενέργειας. Ένα συλλογικά αναπτυγμένο όραμα λειτουργεί ως πυξίδα που προσανατολίζει τη νησιωτική κοινότητα σε έναν νέο «ελκυστήρα» – ένα ζωντανό νησί χωρίς άνθρακα, ένα ενεργειακά ανεξάρτητο νησί, ένα ανθεκτικό νησί κλπ. Πέρα από αυτό, οι συζητήσεις που πραγματοποιούνται για τη διαμόρφωση αυτού του οράματος επιτρέπουν στους παράγοντες που συμμετέχουν στον διάλογο μετάβασης να

Οφέλη του οραματισμού

- Τα οράματα παρέχουν τα θεμέλια για τη δημιουργία των απαραίτητων πολιτικών, διότι σε μια οραματική διαδικασία προωθείται η ευαισθητοποίηση, το κοινό κινητοποιείται καθώς η φωνή του μπορεί να ακουστεί, δημιουργείται μια βάση για την επίλυση των συγκρούσεων και σχηματίζονται συνεργασίες που μπορούν να οδηγήσουν σε υλοποίηση.
- Ο οραματισμός ενθαρρύνει νέους τρόπους σκέψης για το μέλλον και δημιουργεί συνεργατικούς δεσμούς μεταξύ προηγούμενως μη συνδεδεμένων παραγόντων.
- Ο οραματισμός προσελκύει πραγματικά τους ανθρώπους και παρέχει χώρο για προβληματισμό και δημιουργικότητα, ανοίγοντας τον δρόμο για την αλλαγή, καθώς η προώθηση του προβληματισμού και της δημιουργικότητας αμφισβητεί τη συμβατική γνώση και εμπνέει συζήτηση.
- Ένα σαφές όραμα επιτρέπει στους ανθρώπους να καθορίσουν τους δικούς τους (προσωπικούς/οργανωτικούς/τομεακούς) στόχους και να συνεργαστούν με άλλους, καθώς γνωρίζουν ότι όλοι εργάζονται για έναν κοινό στόχο.
- Όταν άνθρωποι που μοιράζονται τη φιλοδοξία να συνεισφέρουν σε έναν κοινό σκοπό ενώνονται για τη δημιουργία ενός κοινού οράματος, η συλλογική ενέργεια αναπόφευκτα αυξάνεται και δημιουργείται μια αίσθηση πραγματικής δέσμευσης.
- Όταν δημιουργείται ένα όραμα με τη συμμετοχή και τη συνεργασία όλων των σχετικών ενδιαφερομένων, τότε το μοιράζονται όλοι και, επομένως, είναι πιο πιθανό ο συνολικός συντονισμός να είναι πιο αβίαστος. Αν η επιτυχία σημαίνει το ίδιο για όλους τους εμπλεκόμενους, η επίτευξη των συλλογικών στόχων γίνεται πιο εφικτή.

επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους σε συγκεκριμένες δράσεις. Ένα σημαντικό άμεσο όφελος του συμμετοχικού οραματισμού είναι ο άμεσος διάλογος μεταξύ των τοπικών ενδιαφερομένων φορέων, των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των τοπικών παρόχων τεχνολογίας.

Ποιος;

Η οργάνωση και ο σχετικός συνολικός συντονισμός των παραγόντων που εμπλέκονται στον μετασχηματισμό της υποδομής ενέργειας και κινητικότητας του νησιού, είναι ζητήματα που αναδύονται στην αρχή της διαδικασίας μετάβασης. Η μετάβαση μιας νησιωτικής κοινότητας σε καθαρές πηγές ενέργειας απαιτεί τη συνεργατική προσπάθεια πολλών παραγόντων εντός και εκτός του νησιού. Η ολοκληρωμένη ανάλυση και χαρτογράφηση των ενδιαφερόμενων φορέων επιτρέπει την αποσαφήνιση ερωτημάτων σχετικά με τους πιθανούς ρόλους και τις ευθύνες τους κατά τη στρατηγική και την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής στα έργα που ακολουθούν.

Η διακυβέρνηση της μετάβασης του νησιού προκύπτει κατά τις αρχικές συζητήσεις της Ομάδας Μετάβασης σχετικά με τον συντονισμό και την πρόοδο του Σχεδίου Μετάβασης. Μια ισχυρή διακυβέρνηση καλύπτει το επίπεδο συμμετοχής καθενός από τους οργανισμούς στη διαδικασία μετάβασης, τόσο κατά τη διάρκεια, όσο και πέρα από το Σχέδιο Μετάβασης: διαδικασίες λήψης αποφάσεων, οργάνωση και εφαρμογή των ιδεών κλπ. Κάθε οργανισμός έχει συγκεκριμένα πλεονεκτήματα που πρέπει να συνδυαστούν για τη βελτιστοποίηση της διαδικασίας μετάβασης.

Στρατηγική φάση:

Η ανάπτυξη ενός Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης απαιτεί μια αφοσιωμένη ομάδα για τον συντονισμό και τη διευκόλυνση της συνολικής διαδικασίας. Μόλις ολοκληρωθεί η χαρτογράφηση της δυναμικής μέσα και γύρω από το νησί, η Ομάδα Μετάβασης καλεί τους ενδιαφερόμενους να συμμετάσχουν στη διαδικασία διαλόγου για την ανάπτυξη του στρατηγικού Σχεδίου. Επιλέγοντας τους φορείς που θα προσκληθούν στους διαλόγους μετάβασης, η ομάδα λαμβάνει υπόψη όχι μόνο την εμπειρία τους, αλλά και τα προσωπικά χαρακτηριστικά και τη συνολική ικανότητά τους να μεταφέρουν τις γνώσεις, την επιρροή ή τη δημιουργικότητά τους στη διαδικασία μετάβασης. Ανάλογα με το πλαίσιο

του νησιού, ίσως είναι καλή ιδέα να προσκαλέσετε όσο το δυνατόν περισσότερους κατοίκους του νησιού. Οι μεταβατικές διαδικασίες επωφελούνται από τη συμμετοχή φορέων που αναγνωρίζονται για την ανοιχτή τους σκέψη, την περιέργειά τους, την ικανότητα τους να ακούν, την αφοσίωσή τους στον τόπο τους και στο όραμά τους για το μέλλον της, και την ικανότητά τους να προτείνουν δημιουργικές λύσεις. Ο ρόλος της Ομάδας Μετάβασης σε αυτήν τη φάση είναι η προετοιμασία, η τεκμηρίωση, η ανάλυση, η παρακολούθηση, η διαχείριση, η διευκόλυνση και η αξιολόγηση ολόκληρης της διαδικασίας. Επομένως, συνιστάται η κατανομή καθηκόντων και ευθυνών μεταξύ των διαφόρων μελών της ομάδας.

Εκτός από την επιλογή και την κινητοποίηση των συμμετεχόντων στο διάλογο, η Ομάδα Μετάβασης παρέχει στην ομάδα διαλόγου μετάβασης πληροφορίες για το ιστορικό και όλες τις εξειδικεύσεις και δεξιότητές τους. Η Ομάδα Μετάβασης είναι υπεύθυνη για την εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία των εμπλεκόμενων φορέων εποπτεύει τις δραστηριότητες εντός και μεταξύ των συναντήσεων και λειτουργεί ως ενδιάμεσος όταν προκύπτουν εντάσεις.

Φάση δράσης:

Το μελλοντικό σύστημα ενέργειας και κινητικότητας του νησιού μπορεί να έχει διαφορετικές μορφές. Οι τοπικές αρχές μπορούν να ενώσουν τις δυνάμεις τους με τις κοινοτικές ενεργειακές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη έργων ανανεώσιμης ενέργειας και ενεργειακής απόδοσης. Κοινοτικές ενεργειακές πρωτοβουλίες μπορούν επίσης να δημιουργήσουν συνεργασίες με ιδιώτες επενδυτές. Τοπικά ξενοδοχεία ή εστιατόρια και άλλες τοπικές επιχειρήσεις μπορούν να επενδύσουν μεμονωμένα ή συλλογικά στην ενεργειακή απόδοση καθώς και σε έργα παραγωγής ενέργειας. Στην πορεία ενδέχεται να προκύψουν εταιρικές σχέσεις ανάμεσα στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, για την ανάπτυξη υπηρεσιών βιώσιμης κινητικότητας. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές δυνατότητες που μπορούν να αναπτυχθούν κατά τη διάρκεια του διαλόγου μετάβασης.

Το επίκεντρο αυτών των συζητήσεων μεταξύ της Ομάδας Μετάβασης και των μελών της κοινότητας μετάβασης στο νησί δεν είναι αυτή να έχει ένα τέλειο σύστημα διακυβέρνησης. Καθώς η μετάβαση συνεχίζεται, οι ρόλοι και οι εταιρικές σχέσεις μπορούν να αλλάξουν και ο τρόπος με τον οποίο καλύπτεται η διακυβέρνηση στο Σχέδιο Μετάβασης πρέπει να το λάβει υπόψη. Αντίθετα, ο διάλογος για τη διακυβέρνηση θα οδηγήσει στον εντοπισμό πιθανών ρόλων και συνεργασιών μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.

Είναι σημαντικό να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ του ρόλου των παραδοσιακών τρόπων διακυβέρνησης, που εκπροσωπούνται από τις δημόσιες αρχές, των κατεστημένων ενεργειακών εταιρειών, των καθιερωμένων φορέων κλπ. Η μετάβαση στο νησί σας μπορεί να επωφεληθεί από τη συμμετοχή παραγόντων με διαφορετικά είδη τεχνικής ή σχετικής ειδικευσης για να ξεπεραστούν παρωχημένες αντιλήψεις για την επιχειρηματικότητα και να έρθουν νέες ιδέες και προοπτικές στο τραπέζι των συζητήσεων. Στη διαδικασία αυτή μπορεί να εμπλακούν ενδιαφερόμενοι φορείς εκτός του ενεργειακού τομέα: σχολεία, τουριστικοί σύλλογοι κλπ. Ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζονται όλοι αυτοί οι ενδιαφερόμενοι φορείς είναι μια διαδικασία μάθησης στην οποία ο ρόλος της διακυβέρνησης είναι να ενδυναμώσει κάθε φορέα σύμφωνα με τις δεξιότητες και τις ικανότητές του.

Οι παρακάτω ερωτήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως οδηγός:

- Ποιος είναι ο ρόλος κάθε ενδιαφερομένου φορέα στη διαδικασία, ποια τα κίνητρά του και ποιοι οι πόροι του; Ποιοι είναι οι κύριοι μοχλοί της μετάβασης;
- Πώς ενσωματώνει το σύστημα διακυβέρνησης τις διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων φορέων που περιγράφονται παραπάνω; Πώς αλληλεπιδρούν και πώς συνεργάζονται;
- Ποιος είναι ο ρόλος των τοπικών αρχών; Σε ποιο βαθμό προβλέπεται η ιδιοκτησία από πολίτες και τοπικές επιχειρήσεις;

4 Ανάπτυξη ενός οράματος για το νησί

Πώς;

Ο οραματισμός καταστρώνεται καλύτερα σε ένα εργαστήριο με αφοσιωμένους συμμετέχοντες από την κοινότητα μετάβασης στο νησί. Ένα όραμα για το νησί πρέπει να είναι τολμηρό και ταυτόχρονα εφικτό. Η ομάδα των συμμετεχόντων πρέπει να επιτύχει μια ισορροπία μεταξύ ενός «εμπνευσμένου οράματος» που μπορεί να προσελκύσει και να κινητοποιήσει τους ανθρώπους, και ενός «λογικού οράματος» που μπορεί να υλοποιηθεί μακροπρόθεσμα. Το σωστό χρονικό πλαίσιο για την ανάπτυξη ενός οράματος είναι μεσοπρόθεσμο – ούτε πολύ μακριά ούτε πολύ κοντά. Ένας μεσοπρόθεσμος στόχος 10 – 15 ετών μπορεί να διαδραματίσει ψυχολογικό ρόλο, δημιουργώντας την αίσθηση του επείγοντος που κινητοποιεί τους ανθρώπους να αναλάβουν άμεση δράση για ένα μέλλον που τους επηρεάζει και μπορεί επίσης να επηρεαστεί από αυτούς.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν είναι απαραίτητη η επίτευξη συναίνεσης στα λεπτομερή χαρακτηριστικά ενός οράματος, π.χ. στις τεχνολογικές λύσεις. Η συζήτηση θα πρέπει να παραμείνει σε στρατηγικό επίπεδο. Αντί για ζητήματα όπως τα μερίδια των διαφορετικών τεχνολογιών στο ενεργειακό μείγμα, η συζήτηση θα πρέπει να επικεντρώνεται σε πιθανές εντάσεις μεταξύ αρχών όπως αυτονομία, αποδοτικότητα, αυτοματοποίηση, συμμετοχή πολιτών κλπ. Εστιάζοντας σε ένα μεσοπρόθεσμο όραμα που αποτελείται από πολλές – πιθανώς ανταγωνιστικές ή αλληλεπικαλυπτόμενες – εναλλακτικές, η δυνατότητα μελλοντικών συζητήσεων παραμένει ανοιχτή, ενώ έχει καταρχήν καθοριστεί η βασική κατεύθυνση. Ενώ είναι σημαντικό να διατηρηθεί μια φιλική ατμόσφαιρα έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να μάθουν ο ένας από τον άλλο και να συνεργαστούν το κοινό τους μέλλον, η σύγκρουση θα έχει θέση σε αυτήν τη διαδικασία.

Αυτό είναι ένα υγιές και φυσιολογικό μέρος όλων των μεταβατικών διαδικασιών, επειδή τα βιώσιμα οράματα συχνά έρχονται σε αντίθεση με τα κατοχυρωμένα συμφέροντα ισχυρών παραγόντων που τείνουν να αντιτίθενται στις θεμελιώδεις αλλαγές και συχνά προκαλούν τα ίδια τα θεμέλια της μετάβασης.

Επίκεντρο της συζήτησης θα πρέπει να παραμείνει το συλλογικό μέλλον της κοινότητας του νησιού και τι θα κερδίσει ο καθένας μέσω της μετάβασης στις καθαρές πηγές ενέργειας. Μια οραματική διαδικασία περιλαμβάνει δύο βασικά βήματα:

1. Διαμόρφωση των κατευθυντήριων αρχών
2. Δημιουργία του οράματος.

Διαμόρφωση κατευθυντήριων αρχών

Το πρώτο βήμα σε μια οραματιστική διαδικασία είναι η διαμόρφωση αρχών (π.χ. ένα βιώσιμο νησί, ένα κοινωνικά δίκαιο νησί, ένα προσβάσιμο νησί) για τα επιθυμητά αποτελέσματα στο μέλλον. Αυτές οι αρχές αναδύονται μόλις οι συμμετέχοντες στον διάλογο συζητήσουν και αναλογιστούν τις βασικές τους αξίες (π.χ. βιωσιμότητα, δικαιοσύνη). Οι βασικές αρχές που θα τεθούν πρόκειται να καθοδηγήσουν την ανάπτυξη του συνολικού οράματος.

Οι κατευθυντήριες αρχές του οράματος, μαζί με μια σύντομη περιγραφή του νοήματός τους, μπορούν να κοινοποιηθούν σε άλλους ενδιαφερόμενους νησιωτικούς φορείς που δεν συμμετέχουν στις στρατηγικές συζητήσεις σχετικά με την ενεργειακή μετάβαση στο νησί. Σε αυτήν την περίπτωση απαιτείται η προσεκτική παρουσίαση, επειδή οι μη συμμετέχοντες δεν γνωρίζουν το ευρύτερο πλαίσιο των συζητήσεων.

Ένα σημαντικό σημείο είναι ότι μια διαδικασία οραματισμού πρέπει να αναγνωρίζει και να παρουσιάζει τα υπάρχοντα οράματα, ειδικά όταν υπάρχουν συμμετέχοντες στη διαδικασία που γνωρίζουν ή

συμμετείχαν σε τέτοιες διαδικασίες. Είναι σημαντικό να παρέχετε την επιλογή στους συμμετέχοντες είτε να βασίζονται σε υπάρχοντα οράματα ή στρατηγικές, είτε να αρχίσουν να εργάζονται πάνω σε αυτές τις αρχές με μια νέα προοπτική. Η Ομάδα Μετάβασης θα πρέπει επιπλέον να λάβει υπόψη τα ήδη υπάρχοντα σχέδια, τα νομικά μέσα, τις αναδυόμενες κοινοτικές πρωτοβουλίες, τις εταιρικές σχέσεις και τα πιλοτικά σχέδια για την ανάπτυξη των κατευθυντήριων αρχών.

Δημιουργία του οράματος

Αντικείμενο αυτού του βήματος είναι η δημιουργία στόχων για ένα ορατό μέλλον που αποτυπώνει τις επιθυμίες και τις ευχές των συμμετεχόντων στο διάλογο, μετάβασης όπως εκφράστηκαν σε προηγούμενες συζητήσεις. Ένα επιτυχημένο όραμα καταφέρνει να κεντρίσει τη φαντασία όχι μόνο των συμμετεχόντων στις στρατηγικές συζητήσεις, αλλά και ενός ευρύτερου κοινού και μπορεί επομένως να έχει κοινωνική ή συμβολική αξία για τη συνολική διαδικασία.

Μερικές «καλές πρακτικές» γύρω από τις οραματιστικές διαδικασίες είναι οι εξής:

- Σκεφτείτε τις υπάρχουσες, τοπικές ιστορίες γύρω από την αλλαγή και ενεργοποιήστε τις στο πλαίσιο του οράματος.
- Εμπλακείτε με μια ποικιλία μη ομοιογενών παραγόντων στη διαδικασία οραματισμού και επιτρέψτε την ανοιχτή αντιπαράθεση και την εξερεύνηση κοινών αξιών και μελλοντικών επιθυμιών.
- Προωθείστε τη συμμετοχή φορέων με διαφορετικά υπόβαθρα (π.χ. τεχνολογικά, οργανωτικά, οικονομικά κλπ) και τύπους γνώσεων (π.χ. ειδικές ή γενικές) στον οραματισμό, ώστε να επιτρέψετε τη μάθηση και τη συν-δημιουργία.
- Όταν γράφετε, εκφράστε το όραμα με πολλά επίθετα.

Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι μια λεπτομερής περιγραφή ενός οράματος που συγκεντρώνει διαφορετικές εικόνες ή αναπαραστάσεις του επιθυμητού μέλλοντος. Το όραμα μπορεί να καλύπτει διάφορους τομείς (π.χ. μεταφορές στο νησί, μεταφορές από και προς το νησί, δημόσια ή ιδιωτικά κτήρια κλπ). Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να παρουσιάσετε το δημιουργημένο όραμα, καθώς και τρόποι απεικόνισης, που μπορούν να περιλαμβάνουν πιο καλλιτεχνικές εικόνες αλλά και βίντεο, διαδικτυακή επικοινωνία, τίτλους σε άρθρα, πρωτοσέλιδα σε εφημερίδες, θέματα περιοδικών ειδήσεων κλπ. Η επικοινωνία του οράματος σε ένα ευρύτερο κοινό μπορεί να κινητοποιήσει δίκτυα, καθώς και τους σχετικούς πόρους για την υλοποίηση αυτού του οράματος.

Η συμμετοχή εξειδικευμένων διαμεσολαβητών είναι σε πολλές περιπτώσεις ζωτικής σημασίας για τη διεξαγωγή αποτελεσματικών διαδικασιών οραματισμού. Αρκετές ιδέες για ένα εργαστήριο με οπτικά μέσα, δίνονται στο **Εργαλείο 4**: Εργαλεία οραματισμού. Εάν είναι δυνατόν, η παρουσία ενός καλλιτέχνη

Γιατί ο οραματισμός μερικές φορές δεν λειτουργεί

- Προκαταλήψεις που αποκρύβονται (π.χ. οι ανανεώσιμες πηγές είναι ακριβές). Υπονόμηση των πεποιθήσεων και αρνητική στάση (π.χ. δεν μπορούμε να το κάνουμε αυτό).
  - Έλλειψη διαμεσολάβησης ή ακατάλληλη διαμεσολάβηση.
  - Ανάπτυξη ενός οράματος μόνο χρησιμοποιώντας αναλυτική σκέψη, αντί να κινητοποιεί επίσης τη δημιουργική σκέψη (δηλ. αδυναμία αντισυμβατικής σκέψης).
  - Απροθυμία ή αδυναμία εντοπισμού συγκεκριμένων βημάτων δράσης μετά από οραματισμό.
  - Απροθυμία ή αδυναμία αναγνώρισης του πότε απαιτείται εξωτερική υποστήριξη για να υπάρξει σημαντική εξέλιξη.
-

4 Ανάπτυξη ενός οράματος για το νησί

Παράδειγμα | Το όραμα του νησιού Aran

Τα νησιά Aran είναι ένα ιρλανδικό αρχιπέλαγος που αποτελείται από τρία νησιά, τα Árainn, Inis Meáin και Inis Óírr, στα ανοικτά της δυτικής ακτής της Ιρλανδίας στον κόλπο του Galway. Καλύπτοντας περίπου 46 km², τα νησιά αποτελούν

© ARANI ISLANDS CO-OP

έναν μοναδικό βιότοπο για την πανίδα και τη χλωρίδα και προστατεύονται ως ζώνες ειδικής προστασίας. Τα τρία νησιά έχουν μόνιμο πληθυσμό περίπου 1.200 κατοίκους και ο τουρισμός είναι η κύρια οικονομική δραστηριότητά τους. Οι τουρίστες προσελκύνονται στα νησιά λόγω του καρστικού ασβεστολιθικού τοπίου, των εντυπωσιακών γκρεμών και της πλούσιας αρχαιολογικής κληρονομιάς. Τα νησιά Aran δεν έχουν τη δική τους δημόσια διοίκηση και υπάγονται στη διοίκηση της Επαρχίας του Galway.

Ο Συνεταιρισμός για την Ενέργεια των Νήσων Aran ξεκίνησε το 2012 και είναι

Σχήμα 13 | Ο Ενεργειακός Συνεταιρισμός των Νήσων Aran έχει αναπτύξει ένα φιλόδοξο και συγκεκριμένο όραμα για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια

ο κύριος πρωταγωνιστής στην Ομάδα Μετάβασης των Νήσων Aran. Διευθύνει αρκετούς πιλότους αειφόρου ενέργειας στα νησιά, συμπεριλαμβανομένου ενός πιλότου ηλεκτρικών οχημάτων, μετασκευής κατοικιών και εμπορικών κτηρίων, καθώς και εφαρμοσμένα έργα έρευνας και καινοτομίας σχετικά με την ανταπόκριση στη ζήτηση κατοικιών, την παραγωγή υδρογόνου και τη γεωθερμική θέρμανση. Ο συνεταιρισμός αριθμεί περίπου 85 μέλη, που αποτελούν κατοίκους και επιχειρήσεις που βρίσκονται στα νησιά Aran.

Στην αρχή τους το 2012 ο συνεταιρισμός ανέπτυξε ένα φιλόδοξο και συγκεκριμένο όραμα, που οριοθετείται μέσω των στρατηγικών του στόχων:

- Να εξασφαλίσει τις μελλοντικές ενεργειακές ανάγκες των τριών Νήσων Aran, αποκτώντας ελεγχόμενο ενδιαφέρον για τις τοπικές πηγές εναλλακτικής παραγωγής ενέργειας.
- Να μειωθεί και να σταματήσει σταδιακά η εξάρτηση των κοινοτήτων των Νήσων Aran από τα ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, άνθρακας, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών) αντικαθιστώντας τα με εναλλακτικές και πιο βιώσιμες πηγές ενέργειας.
- Τη διατήρηση της μοναδικής γλώσσας, της κληρονομιάς και του πολιτισμού των νησιών, παρέχοντας βιώσιμη απασχόληση και ένα βιώσιμο περιβάλλον για τους ανθρώπους τους.
- Να διευκολυνθεί η μετατροπή κατοικιών και άλλων κτηρίων στα τρία νησιά, ώστε να είναι πιο βιώσιμα στη χρήση ενέργειας.
- Να παρέχει ενέργεια χαμηλού κόστους στη βιομηχανία, ώστε να δημιουργούνται θέσεις απασχόλησης στα νησιά.
- Τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την παροχή και την ενθάρρυνση της απασχόλησης σε έργα βιώσιμης ενέργειας.
- Να διευκολύνει και τουλάχιστον να συμμετάσχει σε πρωτοβουλίες και έργα έρευνας και ανάπτυξης στην αειφόρο ενέργεια.
- Να εκπαιδεύσει και να καταρτίσει τόσο μόνιμους, όσο και μη μόνιμους κατοίκους προς βιώσιμο τρόπο ζωής.
- Να δημιουργήσει στα τρία νησιά Aran ένα παράδειγμα βέλτιστων πρακτικών βιωσιμότητας για την υπόλοιπη Ιρλανδία και τον κόσμο.
- Τη χρήση των τριών νησιών Aran ως πλατφόρμα από την οποία θα προωθείται η αειφορία και η προστασία του περιβάλλοντος παγκοσμίως.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Συνεργασία για την Ενέργεια των Νήσων Aran μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση www.aranislandsenergycoop.ie

στις συναντήσεις μπορεί να βοηθήσει στη σύλληψη των συζητήσεων των συμμετεχόντων σε ελκυστικές εικόνες και σκίτσα, τόσο για τους εμπλεκόμενους παράγοντες, όσο και για το ευρύτερο κοινό. Τα σκίτσα και οι εικόνες μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία συζήτησης για να απεικονίσουν εσωτερικά και εξωτερικά τις βασικές ιδέες κάθε απεικόνισης του οράματος.

Δείκτες μετάβασης

Με την ανάπτυξη ενός οράματος για το νησί μπορούν να εντοπιστούν οι δείκτες μετάβασης. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα ενός οράματος δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν με ακρίβεια.

Οράματα που εκφράζονται σε γενικούς όρους, αλλά τα μοιράζονται πολλές ομάδες ενδιαφερομένων, μπορεί να είναι πολύ πιο χρήσιμα από οράματα που διατυπώνονται ρητά αλλά δεν είναι θεμελιωμένα από την κοινότητα μετάβασης στο νησί. Οράματα που καλύπτουν μόνο ένα μέρος του νησιού, για παράδειγμα τη δέσμευση ενός μόνο δήμου ή οράματα που δεν είναι ειδικά προσαρμοσμένα στο νησί, για παράδειγμα ένα περιφερειακό σχέδιο, δεν αξιολογούνται θετικά. Ένα ισχυρό όραμα εκφράζεται με σαφείς όρους και μπορεί να περιλαμβάνει σαφείς στόχους και να κοινοποιείται σε διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένης της οικείας δημόσιας αρχής.

Οι δείκτες μετάβασης επεξηγούνται λεπτομερώς στο [Κεφάλαιο 7](#).
Ολόκληρος ο πίνακας αυτοαξιολόγησης βρίσκεται στο [Παράρτημα II](#).

Βασικά συμπεράσματα

- Η καθαρή ενεργειακή μετάβαση του νησιού σας θα επωφεληθεί από ένα όραμα που συνδημιουργείται από τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς του νησιού.
- Οι μεσοπρόθεσμοι στόχοι δημιουργούν την αίσθηση του επείγοντος ενώ ταυτόχρονα κινητοποιούν άμεση δράση.
- Ο οραματισμός περιλαμβάνει μια στρατηγική συζήτηση σχετικά με το συλλογικό μέλλον της κοινότητας του νησιού σας και τι θα κερδίσει ο καθένας μέσω της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια.
- Η διακυβέρνηση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε κάθε βήμα της διαδικασίας προκειμένου να διασφαλιστεί η ευθύνη της στη διαδικασία.

Πόροι

Οι ακόλουθοι πόροι που σχετίζονται με αυτό το κεφάλαιο διατίθενται στο [Παράρτημα I](#).

- [Εργαλείο 3](#): Επεξηγηματικοί κανόνες διαλόγου
- [Εργαλείο 4](#): Εργαλεία οραματισμού

Οι αναγνώστες που ενδιαφέρονται για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον οραματισμό μπορούν να ανατρέξουν στο Εγχειρίδιο Καθοδήγησης για τη Διαχείριση Μετάβασης σε Αστικό Πλαίσιο (Roorda et al. 2014) και τα Παραρτήματα του Εγχειριδίου MUSIC που δημοσιεύθηκαν από το Ολλανδικό Ινστιτούτο Ερευνών για τις Μεταβάσεις (DRIFT).

Διατίθενται διαδικτυακά [Roorda](#), [DRIFT](#).

5 Εξερευνώντας τις οδούς μετάβασης του νησιού

ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΞΗΓΕΙ ΠΩΣ:

- *θα αναπτυχθούν οδοί που να συνδέουν το όραμα για το νησί με το παρόν*
- *θα προσδιοριστούν και θα αναλυθούν οι πυλώνες της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια.*

Οι οδοί μετάβασης στο νησί περιγράφουν στρατηγικές και εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν, καθώς και σημαντικούς παράγοντες και ουσιαστικές δράσεις για τη μετάβαση του νησιού στην καθαρή ενέργεια. Ως σημείο εκκίνησης λειτουργεί το όραμα για την καθαρή ενέργεια σε όλο το νησί, όπως το μοιράζονται οι ενδιαφερομένοι φορείς στο νησί. Το όραμα απαντάει στην ερώτηση: «πού θέλουμε να οδηγήσει η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια το νησί σας;» Τα μονοπάτια μετάβασης περιγράφουν πιθανές ιστορίες, συμπεριλαμβανομένων στόχων και παρεμβάσεων, βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, για να γεφυρώσουν το οραματιζόμενο καθαρό ενεργειακό μέλλον του νησιού με την παρούσα κατάσταση στο νησί. Είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας που εμπλέκει όλους τους σχετικούς ενδιαφερόμενους νησιωτικούς φορείς, οδηγεί σε κοινές προοπτικές και αναθέτει ρόλους, ώστε οι φορείς της μετάβασης να εργαστούν προς την επίτευξη των κοινών στόχων.

Γιατί;

Οι οδοί μετάβασης στο νησί ξεκινούν από ένα όραμα και περιγράφουν τις επιλογές που υπάρχουν για το μέλλον της καθαρής ενέργειας στο νησί, με στόχο την εξέταση ολιστικών ενεργειακών σεναρίων. Αυτές οι επιλογές είναι δομημένες και αναπτύσσονται περαιτέρω στους πυλώνες μετάβασης. Προσδιορίζοντας κοινούς στόχους και αποτελεσματικές στρατηγικές, οδηγούν τελικά στη λήψη σχετικών αποφάσεων. Οι οδοί μετάβασης και οι πυλώνες βοηθούν να ξεπεραστούν τα τεχνικά, οικονομικά, πολιτιστικά, ιστορικά και κοινωνικά εμπόδια στη μετάβαση του νησιού στην καθαρή ενέργεια, κινητοποιώντας όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Τι;

Σε αυτήν τη φάση οι ενδιαφερόμενοι φορείς του νησιού συγκεντρώνονται για να διερευνήσουν στρατηγικές για την επίτευξη του μέλλοντος που έχουν οραματιστεί. Προσδιορίζοντας μια σειρά σεναρίων σε διαφορετικούς τομείς, χτίζονται εναλλακτικές οδοί προς αυτό το μελλοντικό όραμα. Τέτοιες παρεμβάσεις περιλαμβάνουν ζητήματα τεχνικής και οργανωτικής φύσης και εστιάζουν στη σημασία του ρόλου των διαφόρων φορέων στη μετάβαση. Οι στρατηγικές εκτιμήσεις της διαδικασίας μετάβασης αξιολογούνται αναλύοντας τα διαρθρωτικά εμπόδια και τις ευκαιρίες σε διάφορους πυλώνες.

Πώς;

Το όραμα για το νησί βασίζεται στον στρατηγικό διάλογο μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων του νησιού, ο οποίος πραγματοποιείται σε συναντήσεις ολομέλειας. Μια πρώτη συνάντηση μπορεί να οργανωθεί για να επικεντρωθεί στην ανάλυση του προβλήματος - «ποια είναι η πρόκληση της μετάβασης;» και να οριοθετήσει τα χαρακτηριστικά του οράματος για το νησί. Μπορεί να οργανωθεί μια δεύτερη συνάντηση για να εντοπιστούν και να επεξεργαστούν οι πυλώνες της μετάβασης - «ποιους βασικοί τομείς θα αντιμετωπίσει η μετάβαση;» Περαιτέρω συζήτηση, που τροφοδοτείται από την έρευνα και από ειδικούς, αξιολογεί ποιες τεχνολογίες και οργανωτικές δομές είναι κατάλληλες για να φτάσουν στο προβλεπόμενο μέλλον.

Οδοί μετάβασης και πυλώνες

Η ανάπτυξη των μεταβατικών οδών είναι ένα σημαντικό βήμα για τη σύνδεση του οράματος καθαρής ενέργειας του νησιού με απτές και συγκεκριμένες ιδέες για το πώς αυτό μπορεί να επιτευχθεί στο μέλλον. Φέρνει τη στρατηγική συζήτηση για το όραμα σε επιχειρησιακό και ρεαλιστικό επίπεδο και οδηγεί στην επισκόπηση των διαφορετικών πιθανών τρόπων προς την πλήρη απανθρακοποίηση του νησιού σας. Οι οδοί μετάβασης δεν αποτελούν σταθερά σχέδια, αλλά εναλλακτικές οδούς που παρουσιάζουν μια επισκόπηση των υφιστάμενων δυνατοτήτων για την απανθρακοποίηση. Μπορούν να θεωρηθούν ως ολιστικά ενεργειακά σενάρια που παρέχουν πληροφορίες για το πώς διάφοροι τομείς, όπως η τοπική επιχειρηματικότητα, η ακαδημία και οι τοπικές αρχές μπορούν να συνεργαστούν για να φτάσουν στο ορατό μέλλον.

Παράλληλα με την ανάπτυξη των οδών μετάβασης, μπορούν να σχεδιαστούν και οι πυλώνες μετάβασης για το νησί σας. Ενώ οι οδοί μετάβασης ενσωματώνουν τις διαφορετικές προοπτικές μεταξύ των διαφόρων τομέων και ενεργειακών φορέων, οι πυλώνες μετάβασης εξερευνούν και διερευνούν τις μεμονωμένες ευκαιρίες σε έναν μόνο τομέα. Ενώ οι οδοί μετάβασης επικεντρώνονται στις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των πυλώνων, υπερβαίνουν την πεπατημένη και προσπερνούν τα υπάρχοντα καθήκοντα και τις ευθύνες των εμπλεκόμενων παραγόντων, οι πυλώνες μετάβασης καθοδηγούν τη διαδικασία προς συγκεκριμένες αποφάσεις και ιδέες για έργα.

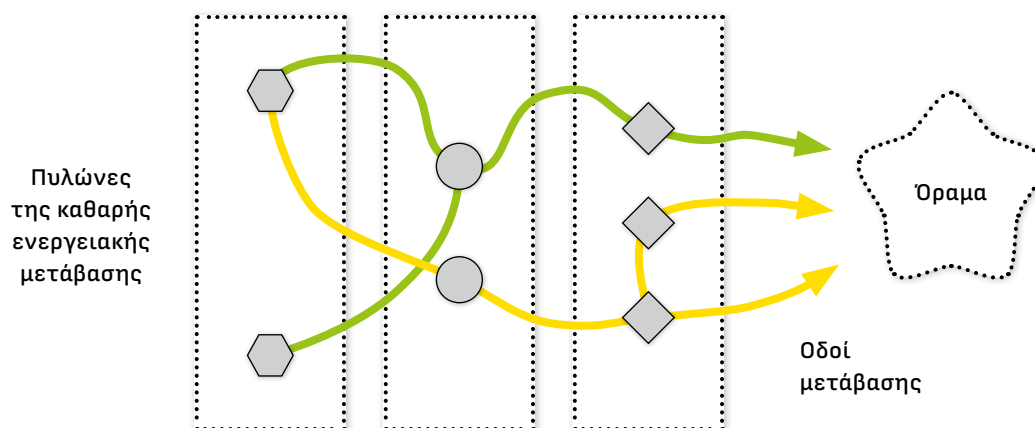

Figure 14 | Σχεδιασμός των οδών μετάβασης στο νησί συνδέοντας τα στοιχεία των πυλώνων.

Ανάπτυξη οδών μετάβασης στο νησί

ΑΈνα σημείο εκκίνησης για την ανάπτυξη των μεταβατικών οδών είναι οι κατευθυντήριες αρχές που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση του οράματος. Ενώ η επίτευξη αυτού του ιδανικού μελλοντικού οράματος μπορεί να μην είναι ένας συγκεκριμένος στόχος, οι στρατηγικοί στόχοι επιτρέπουν τη θέσπιση βραχυπρόθεσμων δράσεων που μπορούν να προετοιμάσουν το έδαφος για πιο τολμηρά βήματα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Δεν υπάρχει μία και ενιαία λύση για την ανάπτυξη των οδών μετάβασης στο νησί. Με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στους διαλόγους μετάβασης, η Ομάδα Μετάβασης συγκεντρώνει τις στρατηγικές, τις ιδέες και τις δράσεις σύμφωνα με τα καθορισμένα θέματα.

Συνήθως οι διαδικασίες σχεδιασμού περιλαμβάνουν μια προσέγγιση «από το Χ στο Υ», όπου το Χ υποδηλώνει το παρόν και το Υ σημαίνει το οραματιζόμενο μέλλον:

- από ένα νησί με ορυκτά καύσιμα σε ένα νησί ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- από την ενεργειακή εξάρτηση στην ενεργειακή αυτονομία
- από την ιδιόκτητη ενέργεια στην ενέργεια ως κινητήρια δύναμη της κοινοτικής ανάπτυξης, στην ενεργειακή δημοκρατία και στην αλληλέγγυα οικονομία

Μια άλλη μέθοδος ξεκινά από το προβλεπόμενο μακροπρόθεσμο μέλλον και επιστρέφει βήμα προς βήμα στον χρόνο, ώστε να μπορέσει κανείς να φανταστεί την εφικτότητα ενός τέτοιου μέλλοντος: ξεκινώντας από το μακροπρόθεσμο όραμα, ποια βήματα είναι απαραίτητα μεσοπρόθεσμα για να το επιτύχουμε; Αυτή η μέθοδος είναι χρήσιμη για την αντιμετώπιση πολύπλοκων προκλήσεων, όπως το ζήτημα της ενέργειας και του κλίματος, επειδή ενθαρρύνει τη δημιουργική σκέψη. Η Ομάδα Μετάβασης μπορεί να επικεντρωθεί στις βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για κάθε μία από αυτές τις οδούς. Μπορεί να καθοριστεί η σειρά των μεμονωμένων βημάτων ανά οδό και να προσδιοριστούν οι σημαντικότεροι παράγοντες. Μόλις αναπτυχθεί ένα σχέδιο των οδών μετάβασης, ο περαιτέρω εμπλουτισμός μπορεί να εμπλέκει την κοινότητα μετάβασης στο νησί μέσω συναντήσεων εργασίας, οι οποίες μπορεί να επαναληφθούν αρκετές φορές, έως ότου να επιτευχθεί τελική συναίνεση. Είναι σημαντικό η ανάπτυξη των οδών μετάβασης να επικυρωθεί από την κοινότητα μετάβασης στο νησί.

Μπορεί επίσης να είναι χρήσιμη μια ευρεία προοπτική που να υπερβαίνει την ενεργειακή μετάβαση, ωστόσο είναι σημαντικό οι συνολικές προτεραιότητες της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια, όπως προσδιορίζονται μέσω της χαρτογράφησης των δυναμικών του νησιού, να λαμβάνονται υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια της ανάπτυξης των οδών. Οι διαδρομές πρέπει να αντιμετωπίζουν τα πιο πιεστικά ζητήματα για τον καθαρισμό της μετάβασης ενέργειας. Οι υφιστάμενοι στόχοι και σκοποί θέτουν το συνολικό

Παράδειγμα | **Ίμπιζα: ένα παράδειγμα για το πώς αφοσιωμένοι άνθρωποι πόροι μπορούν να οδηγήσουν στην ενεργειακή μετάβαση εν μέσω παγκόσμιας πανδημίας**

Το νησί της Ίμπιζα αποφάσισε να επενδύσει σοβαρά στην ενεργειακή μετάβασή του και προσέλαβε δύο άτομα να εργαστούν με πλήρη απασχόληση και να ηγηθούν της ομάδας μετάβασης: ένα άτομο που ειδικεύεται σε συμμετοχικές διαδικασίες και έναν ειδικό σε ενεργειακά συστήματα.

Παρά την κρίση του COVID-19, αυτή η αφοσιωμένη ομάδα μετάβασης κατάφερε να σημειώσει ουσιαστική πρόοδο στην ανάπτυξη του πρώτου Σχεδίου Ενεργειακής Μετάβασης της Ίμπιζα. Μέσω μιας έρευνας, οι νησιώτες μπορούσαν να παρέχουν τις απόψεις και τις προτάσεις τους για την επίτευξη ενός νησιού ανανεώσιμης ενέργειας. Τα αποτελέσματα από την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ως συνεισφορά για τη συνάντηση εργασίας (workshop) με τίτλο «Διάλογοι προς ένα βιώσιμο νησί», η οποία τελικά πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά τον Ιούνιο του 2020. Περισσότερα από 40 άτομα (από ΜΚΟ, επιχειρήσεις, τη δημόσια διοίκηση, εμπειρογνώμονες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κλπ) συμμετείχαν σε αυτή, η οποία επεκτάθηκε σε δύο ημέρες έντονης, κοινής προσπάθειας, δείχνοντας τη δέσμευση του νησιού προς την καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης εργασίας συζητήθηκε το όραμα του νησιού για καθαρή ενέργεια, καθώς και οι οδοί και οι πυλώνες μετάβασης, χάρη στη διευκόλυνση της ομάδας μετάβασης και στη χρήση διαδικτυακών εργαλείων. Τα αποτελέσματα της συνάντησης εργασίας καταγράφηκαν, ώστε να γίνει η πρώτη έκδοση του Σχεδίου Ενεργειακής Μετάβασης της Ίμπιζα.

Σχήμα 15 | Τα διαδικτυακά εργαλεία έπαιξαν σημαντικό ρόλο στο εργαστήριο που πραγματοποιήθηκε στην Ίμπιζα.

© EIVISSA ILLA RENOVABLE

πλαίσιο σε αυτήν την εργασία. Το υπάρχον όραμα ή τα υφιστάμενα στρατηγικά κείμενα μπορούν να ενσωματωθούν ή να προσαρμοστούν μερικώς στο συνολικό όραμα. Η προσπάθεια σύνδεσης με προϋπάρχοντα στρατηγικά κείμενα μπορεί να περιορίσει τη ριζοσπαστικότητα του οράματος, φέρνοντας επιχειρήματα, για παράδειγμα, όσον αφορά στη σκοπιμότητά του. Ωστόσο, αυτά πρέπει τουλάχιστον να εξεταστούν και η ομάδα μετάβασης πρέπει να προσπαθήσει να προχωρήσει πέρα από τα προϋπάρχοντα κείμενα και να προσδιορίσει τα απαιτούμενα βήματα για να φτάσει στο επόμενο επίπεδο.

Οι οδοί μετάβασης συμβάλλουν στην εμπλοκή των ενδιαφερομένων, δημιουργώντας σενάρια που σχετίζονται με τις δικές τους στρατηγικές και πρωτοβουλίες. Η κοινή αφήγηση που αναπτύσσεται στον διάλογο για τη μετάβαση είναι επίσης σημαντική προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η δέσμευση της κοινότητας μετάβασης στο νησί και δοθεί η δυνατότητα να μετατραπούν οι ιδέες σε συγκεκριμένους και εφικτούς στόχους.

Πυλώνες της ενεργειακής μετάβασης

Οι αναπτυσσόμενες οδοί μετάβασης, με βάση τις καθορισμένες κατευθυντήριες αρχές, περιλαμβάνουν ένα σύνολο βασικών τομέων που θα αντιμετωπίσει η μετάβαση καθαρής ενέργειας. Αυτοί οι αναδυόμενοι τομείς περιλαμβάνουν τους πυλώνες της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια για τους οποίους διερευνώνται διάφορες λύσεις. Οι πυλώνες του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον τους ακόλουθους ενεργειακούς τομείς:

- Ηλεκτρική ενέργεια
- θέρμανση
- ψύξη
- μεταφορές στο νησί
- μεταφορές από και προς το νησί

Μπορούν επίσης να βασίζονται σε μια τομεακή προσέγγιση, μια προσέγγιση βάσει μοντέλου ιδιοκτησίας κλπ, ή να ενσωματώνουν επιπλέον τομείς. Οι διάλογοι μετάβασης, οι οποίοι μπορούν να αποτελούνται από διαφορετικές συναντήσεις ανά πυλώνα, παρέχουν πληροφορίες για τις επιθυμίες και τις ανάγκες του νησιού και αυξάνουν την αποτελεσματικότητα της ατζέντας.

Οι πυλώνες αναπτύσσονται από την Ομάδα Μετάβασης, την κοινότητα μετάβασης στο νησί και, όπου απαιτείται, με την υποστήριξη των ειδικών. Οι πόροι που απαιτούνται για την ανάπτυξη των πυλώνων θα εξαρτηθούν από το μέγεθος του νησιού σας, τον αριθμό των εμπλεκόμενων φορέων και την προηγούμενη στρατηγική δουλειά πάνω στην οποία μπορεί να σχεδιάσει η Ομάδα Μετάβασης. Σε γενικές γραμμές, προβλέπεται ότι θα χρειαστούν αρκετοί μήνες και σημαντική προσπάθεια από τη μεριά των ενδιαφερομένων φορέων. Εναλλακτικά, η επεξεργασία των πυλώνων μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα σε αρκετές ημέρες, με έναν εκπαιδευμένο διαμεσολαβητή.

Πριν ξεκινήσετε, είναι σημαντικό να λάβετε υπόψη το επίπεδο της ειδίκευσης που είναι διαθέσιμο στο νησί, καθώς αυτό θα έχει αντίκτυπο στον αφαιρετικό χαρακτήρα του Σχεδίου Μετάβασης. Οι πυλώνες αντιμετωπίζουν στρατηγικά τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια και επωφελούνται από τη λεπτομερή και την ενημερωμένη συμβολή των φορέων, για την ανάπτυξη μιας ρεαλιστικής στρατηγικής.

Ωστόσο, η διαθεσιμότητα λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τους διαθέσιμους πόρους, τις τεχνολογίες, την κατανάλωση, το κόστος κλπ δεν αποτελεί αυστηρή απαίτηση. Η πρόσκληση ενός επαγγελματία, ώστε να μιλήσει για τον τομέα εμπειρίας του, μπορεί να αποτελέσει έμπνευση για την κοινότητα και να φέρει νέες ιδέες στο τραπέζι της συζήτησης.

Σε επίπεδο λειτουργίας, η κοινότητα μετάβασης στο νησί μπορεί να χωριστεί σε μικρότερες ομάδες εργασίας, που κάθε μία θα καλύπτει έναν πυλώνα μετάβασης. Οι πυλώνες μπορεί να είναι τομειακοί (π.χ. μεταφορά, ηλεκτρική ενέργεια), ενώ άλλοι μπορούν να είναι διατομειακοί (π.χ. τρόπος ζωής, κοινοτική εμπλοκή, εκπαίδευση). Οι μεταβατικοί πυλώνες μπορούν να βασίζονται στους ανθρώπους, στην τεχνολογία, στην αγορά, στον τομέα κλπ. Οι πυλώνες είναι κατ' αρχάς ένας τρόπος για να δομηθεί το Σχέδιο Μετάβασης του νησιού. Το τοπικό ενεργειακό πλαίσιο είναι ως εκ τούτου καθοριστικός παράγοντας σε αυτήν την εργασία. Οι ενδιαφερόμενοι που συμμετέχουν σε αυτό το μέρος του διαλόγου μετάβασης μπορούν να επιλέξουν να εργαστούν πάνω στους πυλώνες με τους οποίους ταυτίζονται περισσότερο.

.....
The pillars of the Clean Energy Transition Agenda for Sifnos, Greece, include

- *Electricity generation and storage*
  - *Energy demand for heating*
  - *Transport on the island*
  - *Transport to and from the island*
- .....

Η αναγνώριση θεματικά διακριτών αλλά και συνεργικών πυλώνων μετάβασης βοηθά τους συμμετέχοντες στο διάλογο να εντοπίσουν εφικτές στρατηγικές, καθώς και έναν αριθμό διαφορετικών έργων και συγκεκριμένων δραστηριοτήτων. Με τη χαρτογράφηση πιθανών βραχυπρόθεσμων δράσεων, η ομάδα μπορεί να εντοπίσει πιθανές συμβολές μέσω των εμπλεκόμενων επαγγελματιών και εμπειρογνομώνων. Σε μεταγενέστερο στάδιο, αυτές οι προκαθορισμένες ενέργειες θα τους επιτρέψουν τη σύνδεση της ομάδας με δίκτυα που ήδη εργάζονται σε παρόμοια θέματα και να κινητοποιήσουν πόρους προς την επίτευξη των καθορισμένων στόχων.

Ανάπτυξη των πυλώνων

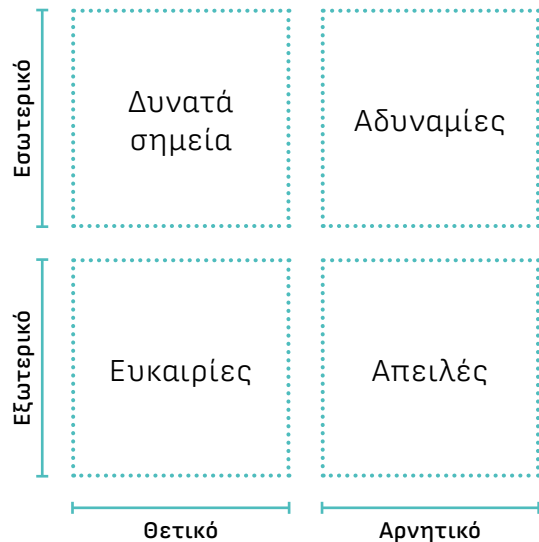
Σημείο εκκίνησης για καθεμία από τις ομάδες εργασίας αποτελεί ο στρατηγικός στόχος. Για παράδειγμα, κάτω από έναν πυλώνα όπως η ενεργειακή απόδοση, ο στόχος μπορεί να είναι η μείωση της χρήσης ενέργειας κατά ένα ορισμένο ποσό τα επόμενα δέκα χρόνια. Μέσω της εμπλοκής των ενδιαφερομένων φορέων, αυτός ο στόχος μπορεί να διαχωριστεί σε κοινοτικές στρατηγικές. Για παράδειγμα: τι μέρους αυτού του στόχου θα επιτευχθεί από τις τοπικές επιχειρήσεις του νησιού, πόσο θα συνεισφέρει ο δήμος; Μπορούν να συζητηθούν διάφορες τεχνολογίες και να αξιολογηθεί η πιθανή εφαρμογή τους στα πλαίσια του νησιού. Η πλήρης κάλυψη του θέματος της χρηματοδότησης δεν απαιτείται, αν και μπορεί να είναι μέρος της συζήτησης.

Οι ομάδες εργασίας που συμμετέχουν στις στρατηγικές συζητήσεις για την ανάπτυξη των πυλώνων πρέπει να στοχεύουν να επηρεάσουν το γενικό θεσμικό πλαίσιο και τους αντίστοιχους μηχανισμούς. Η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια δεν είναι μόνο θέμα τεχνολογίας: θα επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ζουν, κινούνται, σκέφτονται και ενεργούν σχετικά με την ενέργεια στο νησί. Μόνο τότε θα είναι δυνατό να επιτευχθεί ο προβλεπόμενος αντίκτυπος.

Η ανάπτυξη ενός πυλώνα μπορεί να συμβεί με διαφορετικούς τρόπους και θα καταλήξει να είναι ένας συνδυασμός έρευνας, παρουσιάσεων και συζητήσεων. Μπορούν να οργανωθούν θεματικά εργαστήρια όπου οι συμμετέχοντες να συνεισφέρουν τις γνώμες και τις ιδέες τους. Πρέπει να δοθεί έμφαση στην ελεύθερη ροή των ιδεών και στη μεγιστοποίηση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας της τρέχουσας κατάστασης. Η έρευνα μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό ευκαιριών και στην εξάλειψη μη ρεαλιστικών προτάσεων. Τα αποτελέσματα από αυτές τις δραστηριότητες συνοψίζονται γραπτώς, σε εικόνες και σε σχέδια και καθίστανται δημόσια διαθέσιμα. Ο ρόλος της Ομάδας Μετάβασης σε αυτό το βήμα είναι να διευκολύνει τα θεματικά εργαστήρια - να στείλει τις προσκλήσεις, να συντονίσει τις συναντήσεις, να καταγράφει τις γνώμες, να επεξεργαστεί τα αποτελέσματα, να τα διαδώσει κλπ - να κάνει την αόρατη δουλειά, να διεξάγει την έρευνα και να συμβάλλει στο διάλογο. Ο αριθμός των θεμα-

τικών εργαστηρίων θα εξαρτηθεί από το πλαίσιο του νησιού. Στο νησί σας μπορεί να ισχύουν ορισμένοι πυλώνες για τους οποίους να έχουν αναπτυχθεί συγκεκριμένες στρατηγικές, ενώ άλλοι πυλώνες να απαιτούν περισσότερη δουλειά. Ο βαθμός απλοποίησης με τον οποίο αντιμετωπίζεται κάθε ένας από τους πυλώνες εξαρτάται από τις προτεραιότητες που τίθενται κατά τη μετάβαση του νησιού σας.

Παρακάτω, εξηγούνται διάφορα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη των εργαστηρίων.

Σχήμα 16 | Πίνακας δυνατοτήτων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών.

Η ανάλυση ΠΑΕΑ (πλεονεκτημάτων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών) είναι ένα εργαλείο για τη διερεύνηση των παραγόντων που θα βοηθήσουν στην επίτευξη του στόχου ενός πυλώνα. Χρησιμοποιώντας μια μήτρα 2 προς 2, αναφέρονται τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες των εμπλεκόμενων ατόμων, οι διαθέσιμοι πόροι και εντοπίζονται οι εξωτερικές ευκαιρίες και απειλές. Απειλές αποτελούν τα εμπόδια που θα εμπόδιζαν την ανάπτυξη της μετάβασης προς την οραματιζόμενη κατεύθυνση. Αυτές μπορεί να είναι κανονιστικές, θεσμικές και οικονομικές, αλλά θα μπορούσε επίσης να είναι τεχνολογικές, ιστορικές, παραδόσεις, υποδομές, πολιτιστικές και κοινωνικές αντιλήψεις κλπ. Οι ευκαιρίες, από την άλλη πλευρά, είναι οι περιστάσεις που είναι χρήσιμες για την επίτευξη του οραματιζόμενου στόχου.

Παράδειγμα

Για παράδειγμα, οι ευκαιρίες και τα δυνατά σημεία διευκολύνουν την πρόοδο σε έναν συγκεκριμένο πυλώνα.

Ενδέχεται να περιλαμβάνουν:

- πολιτική δέσμευση
- διαφανή σχεδιασμό και αποφάσεις κατανομής των πόρων
- κοινοτική υποστήριξη
- τοπική εμπειρία
- καλά εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό στον κατασκευαστική τομέα ή/και στις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας
- επενδύσεις κεφαλαίου που είναι έτοιμες για αντικατάσταση
- εξειδικευμένα εκπαιδευτικά πανεπιστήμια και εξειδίκευση
- προηγμένη υποδομή μέτρησης και χρέωσης.

Απειλές και αδυναμίες μπορεί να αποτελούν:

- ασαφείς απαιτήσεις αδειοδότησης
- δομές ποσοστών χρησιμοποίησης
- έλλειψη ευαισθητοποίησης των καταναλωτών
- ανεπαρκές ιστορικό πίστωσης ή αποπληρωμής έργου
- μη ευθυγραμμισμένα κίνητρα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας
- αλληλοεπικαλυπτόμενες κυβερνητικές ευθύνες για την ενέργεια
- πρόσβαση στη γη
- έλλειψη των απαραίτητων δεξιοτήτων στο εργατικό δυναμικό.

Για την ανάπτυξη πιο συγκεκριμένων ιδεών μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο καμβάς μετάβασης. Αυτό το εργαλείο αναπτύσσει τη δομή ιδεών έργου και τον εντοπισμό των αντίστοιχων εταίρων, δραστηριοτήτων, πόρων κλπ. Ο καμβάς μετάβασης αναλύει μια πρωτοβουλία ή ένα έργο στις ακόλουθες συνιστώσες:

- **Βασικοί εταίροι:** Ποιοι είναι οι βασικοί εταίροι που πρέπει να συμμετέχουν;
- **Βασικές δραστηριότητες:** Ποιες δραστηριότητες απαιτεί ο βασικός στόχος;
- **Βασικός στόχος:** Ποια προβλήματα επιλύει η πρωτοβουλία σας; Ποια αξία παράγεται;
- **Δέσμευση:** Τι είδους σχέση μπορεί να δημιουργηθεί με τους εμπλεκόμενους φορείς;
- **Βασικές ομάδες ενδιαφερομένων και τμήματα πελατών:** Για ποιον δημιουργείται αξία; Ποιος επωφελείται από αυτό το μοντέλο μετάβασης;
- **Βασικοί πόροι:** Ποιοι πόροι απαιτούνται για τον βασικό στόχο;
- **Κανάλια:** Μέσω ποιων καναλιών μπορούν να προσεγγιστούν οι απαιτούμενοι πόροι;
- **Δομή κόστους:** Ποιο είναι το κύριο κόστος που σχετίζεται με την πρωτοβουλία σας;
- **Έσοδα:** Ποιες είναι οι πηγές εσόδων;
- **Κοινωνικές επιπτώσεις:** Τι κοινωνικό αντίκτυπο έχει η πρωτοβουλία σας;
- **Περιβαλλοντικές επιπτώσεις:** Τι περιβαλλοντικές επιπτώσεις φέρει η πρωτοβουλία σας;

Ο καμβάς μετάβασης μπορεί να λειτουργήσει τόσο ως εργαλείο εργασίας για την καθοδήγηση των υποβαλλόμενων ιδεών, όσο και ως οδηγός έρευνας για να μάθετε ποιο πρόβλημα θα επιλυθεί και πώς. Ένα πρότυπο για τον καμβά του μοντέλου μετάβασης που περιλαμβάνει μια περιγραφή καθενός από τα δομικά στοιχεία, βρίσκεται στο [Παράρτημα Ι](#). Μπορεί να εκτυπωθεί για χρήση. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη δημιουργία ενός «καμβά» μπορείτε να βρείτε στο εγχειρίδιο (Osterwalder and Pigneur, 2010).

Ενώ οι πυλώνες μετάβασης βασίζονται σε μια συμμετοχική διαδικασία, είναι σημαντικό να τονιστεί η ανάγκη για ακριβείς πληροφορίες. Προκειμένου να δημιουργηθεί εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων, πρέπει να γνωστοποιηθούν οι ακριβείς αριθμοί σχετικά με τον αντίκτυπο της μετάβασης, για παράδειγμα οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, ο αριθμός των τοπικών θέσεων εργασίας, το δυναμικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η χρηματοδότηση κλπ. Η εμπιστοσύνη είναι απαραίτητη καθώς διασφαλίζει ότι όλοι είναι πρόθυμοι να προχωρήσουν με ένα έργο, παρόλο που οι ακριβείς συνέπειες μπορεί να μην είναι σίγουρες. Εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμοι ακριβείς αριθμοί, είναι σημαντικό να έχετε τους ακριβέστερους δυνατούς αριθμούς. Όταν υπάρχει εμπιστοσύνη μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων, μπορούν να συμβούν μεγάλα πράγματα.

Η καταλληλότητα μιας συγκεκριμένης τεχνολογίας στο πλαίσιο του νησιού σας συνεπάγεται την εκ των προτέρων αξιολόγησή της. Τούτη μπορεί να πραγματοποιηθεί από μέλη της Μεταβατικής Ομάδας ή από έναν εξωτερικό ειδικό.

Τα αποτελέσματα της τεχνολογικής αξιολόγησης μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για τον διάλογο μετάβασης που πραγματοποιείται μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων. Απαντά στα ερωτήματα: είναι η τεχνολογική στρατηγική που εξετάζουμε ρεαλιστική; Σε ποιο βαθμό μπορεί μια τεχνολογία να ανταποκριθεί στον καθορισμένο στόχο;

Κατά την αξιολόγηση μια τεχνολογίας συνιστάται να εξετάζονται τα ακόλουθα θέματα:

- **Περιγραφή της τεχνολογίας**
Τι κάνει η τεχνολογία και ποια πτυχή της καθαρής ενεργειακής μετάβασης αντιμετωπίζει;
- **Δυναμικό στο νησί**
Η εκτίμηση του διαθέσιμου στο νησί δυναμικού ΑΠΕ μπορεί να προσδιορίσει πόσο η αντίστοιχη τεχνολογία μπορεί να συμβάλει στην απανθρακοποίηση του νησιού. Για παράδειγμα, για την ηλιακή και αιολική ενέργεια, η χαρτογράφηση του διαθέσιμου δυναμικού βασίζεται σε ιστορικά

μετεωρολογικά δεδομένα για το νησί. Περαιτέρω περιορισμοί, όπως προστατευόμενες περιοχές, υφιστάμενες άδειες, χρήσεις γης κλπ, θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη.

■ **Οργάνωση**

Ποια μοντέλα επιχειρήσεων/ιδιοκτησίας είναι συμβατά με την αξιοποίηση της τεχνολογίας;

■ **Κόστος**

Πόσο κοστίζει η τεχνολογία και πώς συγκρίνεται με άλλες τεχνολογίες; Ένας ενδιαφέρων δείκτης για τη σύγκριση των διαφορών πηγών ενέργειας είναι το σταθμισμένο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας.

■ **Ωριμότητα**

Ποιο είναι το ιστορικό της τεχνολογίας και πώς έχει προηγουμένως εφαρμοστεί στο νησί; Πολλές καινοτόμες τεχνολογίες υπόσχονται να αντιμετωπίσουν ζητήματα που σχετίζονται με την καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Ωστόσο, συχνά εισάγουν σημαντικά τεχνικά και οικονομικά ρίσκα, που σημαίνει ότι η επιτυχία ενός τέτοιου έργου δεν είναι εγγυημένη.

■ **Προγενέστερες περιπτώσεις**

Η διερεύνηση προγενέστερων περιπτώσεων εφαρμογής μπορεί να καταδείξει εάν η τεχνολογία λειτουργεί καλά σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και επιτρέπει τον εντοπισμό των βέλτιστων πρακτικών.

.....
Το σταθμισμένο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας είναι η τιμή της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, συνήθως εκφρασμένη σε €/MWh, λαμβάνοντας υπόψη το συνολικό κόστος κατά τη διάρκεια ζωής της εγκατάστασης - συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής, της λειτουργίας, του καυσίμου και της συντήρησης - και την αναμενόμενη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας της εγκατάστασης κατά τη διάρκεια της ζωής της.
.....

.....
Παράδειγμα | Τα πιλοτικά νησιά

Η Γραμματεία της Καθαρής Ενέργειας για τα Νησιά της ΕΕ ανέπτυξε Σχέδια Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης με έξι νησιά - τα νησιά Aran στην Ιρλανδία, το αρχιπέλαγος Cres-Lošinj στην Κροατία, τη Σίφνο στην Ελλάδα, την Culatra στην Πορτογαλία, τη Salina στην Ιταλία και τη La Palma στην Ισπανία. Τα Σχέδια Μετάβασης τους δίνουν καλά παραδείγματα για το πώς μπορούν να αναπτυχθούν οδοί και πυλώνες μετάβασης στο νησί. Αυτά τα Σχέδια Μετάβασης δημοσιεύονται στην [ιστοσελίδα](#) της Καθαρής Ενέργειας για τα Νησιά της ΕΕ.

.....

5 Εξερευνώντας τις οδούς μετάβασης του νησιού

Παράδειγμα | Πώς συνέβη αυτό στη Λα Πάλμα;

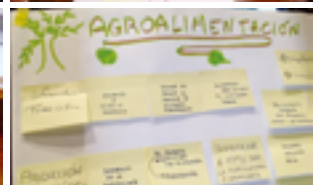
Η Ομάδα Μετάβασης της La Palma βασίστηκε στο υπάρχον στρατηγικό όραμα του νησιού για την ανάπτυξη των πυλώνων και των οδών μετάβασης στο νησί. Οι υπογράφωντες του **εγγράφου δέσμευσης** κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε τομεακά εργαστήρια με το διπλό στόχο να περιγράψουν περαιτέρω το όραμα του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης και να εμπνεύσουν στους εμπλεκόμενους φορείς εμπιστοσύνη και αίσθηση κοινότητας. Στη συνέχεια, οργανώθηκε ένα διατομεακό εργαστήριο για να συγκεντρώσει τα πάντα σε συγκεκριμένες στρατηγικές και δράσεις.

Πραγματοποιήθηκαν πέντε τομεακά εργαστήρια που επικεντρώθηκαν στα ακόλουθα θέματα:

Πολιτισμός, εκπαίδευση
και έρευνα

Γεωργοεπισιτιστική
βιομηχανία

Νερό

Τουρισμός

Κινητικότητα,
Ηλεκτρισμός
και Κατασκευές

Σχήμα 17 | Οι οδοί μετάβασης και οι πυλώνες αναπτύχθηκαν σε τομεακά εργαστήρια.

Εκάθε ένα από τα τομεακά εργαστήρια είχε παρόμοια δομή. Αρχικά, οι συμμετέχοντες συζητήσαν την τρέχουσα κατάσταση ανά τομέα, προκειμένου να καλύπτεται το θέμα του εργαστηρίου και να κατανοήσουν καλύτερα τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Με βάση τόσο τα διαθέσιμα τομεακά δεδομένα όσο και τις εμπειρίες των ενδιαφερομένων στον υπό συζήτηση τομέα, η δυναμική του συστήματος αναλύθηκε στην ομάδα. Τότε τους ζητήθηκε να απεικονίσουν το τομεακό μέλλον: πώς θα μοιάζει ο τομέας μακροπρόθεσμα έως και μεσοπρόθεσμα; Οι συμμετέχοντες έγραψαν τις ιδέες τους σε αφίσες και *post-it* για να διευκολύνουν τη συζήτηση. Τους ζητήθηκε να χαρτογραφήσουν τις ιδέες τους σε ένα χρονοδιάγραμμα από το 2020 έως το 2040 και σε έναν χάρτη δυσκολίας έναντι αντίκτυπου, προκειμένου να αναπτύξουν την πορεία μετάβασης από το παρόν, στο οραματιζόμενο μέλλον. Αυτός ο αποτελεσματικός τρόπος κοινής χρήσης και οργάνωσης όλων των απόψεων επέτρεψε τον εντοπισμό των ταχύτερων και πιο σημαντικών ιδεών.

Τα τομεακά εργαστήρια οδήγησαν σε μια πρώτη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο θα λειτουργούν οι διάφοροι ενδιαφερόμενοι φορείς στα σύνθετα και αλληλένδετα συστήματα και του πώς όλοι οι φορείς πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη και να συνεργαστούν για την επίτευξη των στόχων του οράματος.

Στη συνέχεια, όλοι οι υπογράφωντες του εγγράφου δέσμευσης κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε ένα εγκάρσιο εργαστήριο, στο οποίο οι ιδέες που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια των τομεακών εργαστηρίων μετατράπηκαν σε συγκεκριμένες στρατηγικές και δράσεις. Ο στόχος του εγκάρσιου εργαστηρίου ήταν η καθιέρωση της δυναμικής κάθε ομάδας και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των υπογραφόντων και των ενδιαφερομένων στο νησί. Μέσω διαφορετικών εργαστηριακών δραστηριοτήτων, με τη διαμεσολάβηση της Ομάδας Μετάβασης, τα επόμενα βήματα αποφασίστηκαν να ώστε να διασφαλίσουν ότι οι ιδέες θα συνεχίσουν να εξελίσσονται και οι στρατηγικές θα εφαρμόζονται από διαφορετικούς φορείς.

Ένα από τα κύρια αποτελέσματα της συμμετοχικής διαδικασίας για τη La Palma ήταν να οικοδομήσουμε στη νησιωτική κοινότητα ικανότητες σε σχετικά θέματα για να ξεπεράσουμε τις προκλήσεις της απανθρακοποίησης, όπως την καινοτομία, τη διαχείριση έργων, τις ευέλικτες διαδικασίες και μεθοδολογίες, τα σύνθετα συστήματα και την ομαδική εργασία. Η Ομάδα Μετάβασης συμφώνησε να συναντιέται περιοδικά με τους εκπροσώπους των οργανισμών προκειμένου να ελέγξει την πρόοδο που σημειώνουν, να τους βοηθήσει να ξεπεράσουν τα εμπόδια, να αντιμετωπίσουν σχετικά ζητήματα και να συνεχίσουν να προσεγγίζουν τις νέες οργανώσεις στο νησί.

Δημοσίευση του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης

Δεν υπάρχουν δύο πανομοιότυπα Σχέδια Μετάβασης. Το περιεχόμενο τους μπορεί να διαφέρει σημαντικά από το ένα νησί στο άλλο. Για παράδειγμα, τα νησιά που είναι καινούργια στον προγραμματισμό της μετάβασης τείνουν να επικεντρώνονται σε μια αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης και να αναπτύσσουν ένα όραμα για όλο το νησί, με μόνο βασικές ιδέες για τις πιθανές οδούς για την επίτευξή του. Τα νησιά στα οποία έχουν προηγηθεί σχέδια, από την άλλη πλευρά, θα επικεντρωθούν στην ανάπτυξη των κύριων πυλώνων των διαφορετικών οδών προκειμένου να υποστηρίξουν την ανάπτυξη των μεταβατικών τους έργων. Το Σχέδιο Μετάβασης έχει ως στόχο να ενσωματώσει τα υπάρχοντα σχέδια και τις μελέτες που έχουν αναπτυχθεί για και από το νησί και σε κάθε περίπτωση περνούν τη διαδικασία σχεδιασμού στο επόμενο επίπεδο.

Ο ρόλος και η μορφή της ατζέντας θα διαφέρουν ανά νησί. Αυτό θα μπορούσε να είναι ένα σύντομο στρατηγικό έγγραφο που χρησιμοποιείται για να υποδείξει αρχές και τακτικές αποφάσεις ή μπορεί να είναι ένας λεπτομερής οδηγός με στόχους και επιχειρησιακό σχεδιασμό. Τα Σχέδια Μετάβασης σε πρώιμο στάδιο μπορούν να περιοριστούν σε μερικές πτυχές της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια, ενώ τα πιο προηγμένα Σχέδια Μετάβασης μπορούν να περιλαμβάνουν περισσότερα από απλά την ενέργεια. Ορισμένα νησιά θα παραδώσουν ένα έγγραφο χρησιμοποιώντας πολλά οπτικά μέσα, άλλα θα χρησιμοποιήσουν υλικό που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια εργαστηρίων, ενώ άλλα μπορεί να αποφασίσουν να κάνουν ένα διαδικτυακό Σχέδιο Μετάβασης.

Δεδομένου ότι οι διαδικασίες μετάβασης είναι από τη φύση τους αβέβαιες, το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης είναι ένα δυναμικό έγγραφο που προορίζεται να ενημερώνεται συνεχώς, ώστε να καταγράφει την κατάσταση λειτουργίας της μετάβασης καθαρής ενέργειας, να αναφέρει την πρόοδο σε σχέση με τους στόχους και να προσαρμόζει τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

5 Εξερευνώντας τις οδούς μετάβασης του νησιού

Ωστόσο, όταν η Ομάδα Μετάβασης συμφωνήσει ότι ο στρατηγικός διάλογος έχει οδηγήσει σε σαφή αποτελέσματα, η δημοσίευση της ημερήσιας διάταξης μπορεί να χρησιμεύσει ως ορόσημο στη διαδικασία.

Η δημοσίευση της ημερήσιας διάταξης είναι μια ευκαιρία να συγκεντρωθεί ολόκληρη η νησιωτική κοινότητα και οι σχετικοί ενδιαφερόμενοι στην ηπειρωτική χώρα. Μια οργανωμένη δημόσια εκδήλωση που περιλαμβάνει τοπικά και περιφερειακά μέσα ενημέρωσης, είναι μια καλή πλατφόρμα από την οποία μπορείτε να μοιραστείτε το αποτέλεσμα και να ανακοινώσετε τα επόμενα βήματα, αυξάνοντας παράλληλα την έκθεση της τρέχουσας πρωτοβουλίας για τα νησιά. Η διάθεση του Σχεδίου Μετάβασης στο διαδίκτυο το καθιστά προσβάσιμο για τους ενδιαφερόμενους φορείς στο νησί και σε άλλα νησιά της ΕΕ, που θέλουν να μάθουν από τη διαδικασία του νησιού σας.

Δείκτες μετάβασης

Ο δείκτης μετάβασης στο Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης δείχνει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στο σχέδιο μετάβασης. Η δημοσίευση του Σχεδίου Μετάβασης είναι υπό αυτήν την έννοια το τελικό βήμα και οδηγεί στη μέγιστη βαθμολογία για αυτόν τον δείκτη. Το Σχέδιο Μετάβασης θεωρείται οριστικοποιημένο όταν υποβληθεί στη Γραμματεία Καθαρής Ενέργειας για τα Νησιά της ΕΕ.

Οι δείκτες μετάβασης εξηγούνται λεπτομερώς στο [Κεφάλαιο 7](#).

Ολόκληρος ο πίνακας αυτοαξιολόγησης βρίσκεται στο [Παράρτημα II](#).

Βασικά συμπεράσματα

- Οι οδοί μετάβασης στο νησί ενσωματώνουν τις διαφορετικές προοπτικές και έχουν εντοπίσει ευκαιρίες για να συνδέσουν την παρούσα κατάσταση στο νησί με το ορατό μέλλον.
- Οι πυλώνες της ενεργειακής μετάβασης διερευνούνται και αξιολογούνται για να προσδιορίσουν τις ευκαιρίες για τη μετάβαση του νησιού σας στην καθαρή ενέργεια
- Αφού ο διάλογος για τη μετάβαση έχει καταλήξει σε σαφή αποτελέσματα, είναι σημαντικό να τερματιστεί το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης.

Πόροι

Οι ακόλουθοι πόροι που σχετίζονται με αυτό το κεφάλαιο διατίθενται στο [Παράρτημα I](#).

- [Εργαλείο 5](#): Μήτρα ΠΑΕΑ
- [Εργαλείο 6](#): Καμβάς Μετάβασης

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους Καμβάδες, αναφερόμαστε στο βιβλίο παραγωγής μοντέλου επιχειρήσεων. Ένα εγχειρίδιο για τους οραματιστές, τους πρωτοπόρους και τους αμφισβητίες (Osterwalder and Pigneur, 2010).

Τα Σχέδια Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης των έξι πιλοτικών νησιών δημοσιεύονται στον [ιστότοπο](#) της Καθαρής Ενέργειας για τα Νησιά της ΕΕ.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις Οδούς Μετάβασης και τις μεθόδους για την ανάπτυξή τους, μπορείτε να συμβουλευτείτε τα [Παράρτηματα Εγχειριδίου MUSIC](#).

6 Υλοποίηση

ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΑΡΕΧΕΙ

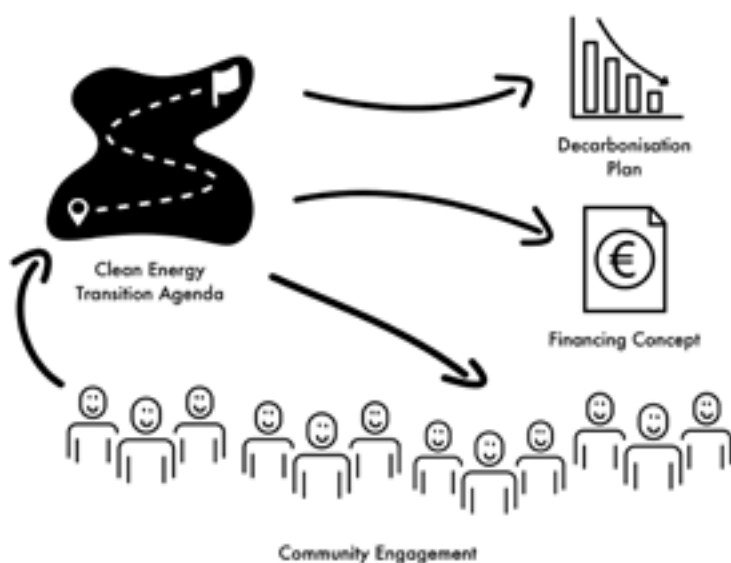
γενικές συμβουλές και πρακτικά εργαλεία σχετικά με τον τρόπο συνέχισης της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια, μετά τη δημοσίευση του σχεδίου καθαρής ενεργειακής μετάβασης..

Μετά τη δημοσίευση του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης, είναι καιρός να αναπτύξετε, να εκτελέσετε και να θέσετε σε λειτουργία τα έργα μετάβασης. Το Σχέδιο Μετάβασης που προέκυψε μέσω της συμμετοχής της ευρύτερης νησιωτικής κοινότητας είναι το σκαλοπάτι για το επόμενο στάδιο.

Το Σχέδιο Μετάβασης, ωστόσο, είναι μόνο το πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της απανθρακοποίησης. Σε τελική ανάλυση, το όραμα και η στρατηγική πρέπει να οδηγήσουν σε συγκεκριμένες δράσεις στο νησί σας. Οι οδοί μετάβασης, όπως περιγράφονται στο Σχέδιο Μετάβασης, υλοποιούνται ως εκ τούτου μέσω συγκεκριμένων έργων, έτοιμων για εκτέλεση. Σε αυτή τη φάση, ο ρόλος της Ομάδας Μετάβασης αλλάζει. Η ομάδα επικεντρώνεται στην παρακολούθηση της διαδικασίας μετάβασης και στη διασφάλιση ότι η μετάβαση δεν θα αφήσει πίσω της το όραμα και τις οδούς. Εν τω μεταξύ, μπορούν να συσταθούν ομάδες εργασίας για να εποπτεύσουν την υλοποίηση του Σχεδίου.

Παρακάτω θα βρείτε αναφορές σε οδηγούς, προγράμματα και πλατφόρμες που μπορούν να σας βοηθήσουν να αναπτύξετε ένα σχέδιο απανθρακοποίησης, ένα χρηματοδοτικό πλάνο και μεμονωμένα έργα καθαρής ενέργειας.

Κατά τη διάρκεια της όδευσης προς την καθαρή ενεργειακή μετάβαση στο νησί σας είναι σημαντικό να έχετε κατά νου ότι η μετάβαση θα πάρει χρόνο. Μπορεί να χρειαστούν αρκετά χρόνια για να ενταχθούν όλοι οι βασικοί ενδιαφερόμενοι φορείς. Μια καλή ιδέα μπορεί να είναι να εστιάσετε αρχικά σε μικρά έργα με υψηλή προσβασιμότητα, για να δημιουργήσετε την αρχική ώθηση την οποία θα κλιμακώσετε σταδιακά ώστε να επιτύχετε την πλήρη απανθρακοποίηση.

Σχήμα 18 | Το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης είναι ένα σκαλοπάτι για τις επόμενες φάσεις της μετάβασης του νησιού σας στην καθαρή ενέργεια.

Σχέδιο απανθρακοποίησης

Ένα σχέδιο απανθρακοποίησης καθορίζει τις συγκεκριμένες δράσεις, τις ευθύνες και το χρονοδιάγραμμα που απαιτούνται για την επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας και της μείωσης των εκπομπών CO₂. Αποτελεί ένα επιχειρησιακό σχέδιο που καθορίζει με σαφήνεια τι θα συμβεί, πότε και από ποιον.

Το Σύμφωνο των Δημάρχων προτείνει μια μεθοδολογία για την ανάπτυξη ενός Σχεδίου Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια και το Κλίμα (SECAP), με σκοπό την υποστήριξη των τοπικών αρχών στην επίτευξη των στόχων τους για την κατανάλωση ενέργειας και τη μείωση των εκπομπών CO₂. Το σχετικό υποστηρικτικό υλικό είναι διαθέσιμο στο Εγχειρίδιο [Πώς να αναπτύξετε ένα σχέδιο δράσης για την αειφόρο ενέργεια και το κλίμα \(SECAP\)](#) (Barbosa et al., 2018).

Σημαντικό επίσης είναι ένα σχέδιο απανθρακοποίησης, όπως το SECAP, να έχει την κατάλληλη γείωση και σύνδεση με το τοπικό πλαίσιο. Ένα τεχνικό σχέδιο που έχει αναπτυχθεί χωρίς τη συμβολή των τοπικών ενδιαφερομένων μπορεί να μην ανταποκρίνεται στις ανάγκες του νησιού και ενδέχεται να αντιμετωπίσει εμπόδια, όπως έλλειψη κοινοτικής υποστήριξης, χρηματοδότησης κλπ. Το σχέδιο μπορεί επίσης να παραβλέψει κινδύνους και να ενεργοποιήσει ευκαιρίες που καθοδηγούνται από την νησιωτική κοινότητα και το πλαίσιο. **Χρησιμοποιώντας το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης ως βάση για τη διασφάλιση της δέσμευσης και της υποστήριξης των ενδιαφερομένων νησιωτικών φορέων, μπορεί να αναπτυχθεί ένα ρεαλιστικό και αποτελεσματικό σχέδιο απανθρακοποίησης.**

Υπάρχει μια ευδιάκριτη διαφορά ανάμεσα στο σχέδιο απανθρακοποίησης και το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης. Το Σχέδιο Μετάβασης είναι ένα στρατηγικό έγγραφο που στοχεύει να εξετάσει τις πιθανές μεταβατικές οδούς με βάση ένα κοινό όραμα. Το σχέδιο απανθρακοποίησης είναι ένα τεχνικό και οικονομικό σχέδιο που αναφέρει σαφώς τι θα συμβεί, από ποιον και πότε. Αναπτύσσοντας τους πυλώνες του Σχεδίου Μετάβασης σε μεγαλύτερο βάθος και με μεγαλύτερη λεπτομέρεια, αναλύονται και ιεραρχούνται οι διάφορες οδοί και μπορούν να οδηγήσουν σε ένα σχέδιο απανθρακοποίησης.

Παράδειγμα | **Marie-Galante, Γαλλία**

Το Marie-Galante είναι ένα μικρό γαλλικό νησί στην Καραϊβική με περίπου 10.000 κατοίκους. Είναι μέρος του αρχιπελάγους της Γουαδελούπης και συνδέεται ηλεκτρικά με το νησί της Γουαδελούπης.

Σήμερα στη Marie-Galante, περισσότερο από τα δύο τρίτα της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται εισάγεται από τη Γουαδελούπη. Αυτή η ηλεκτρική ενέργεια παράγεται κυρίως από καύση πετρελαίου και άνθρακα και, ως εκ τούτου, το Marie-Galante θέλει να συμμετάσχει στην καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Το έργο που σχεδιάστηκε από τη Marie-Galante Île Durable στοχεύει

Σχήμα 20 | Το Marie-Galante έχει αναπτύξει ένα σχέδιο τεχνικής απανθρακοποίησης για τη μετάβασή τους στον καθαρό ηλεκτρισμό.

Covenant of Mayors for Climate & Energy

Σχήμα 19 | Το Σύμφωνο των Δημάρχων παρέχει οδηγίες για την ανάπτυξη σχεδίων βιώσιμης ενέργειας και κλίματος.

στην επίτευξη της ενεργειακής αυτονομίας και της πράσινης ανάπτυξης για το νησί μέσω ενός 100 % ανανεώσιμου, τοπικού και ανταγωνιστικού μίγματος ηλεκτρικής ενέργειας.

Με βάση αυτές τις κατευθυντήριες αρχές, το νησί εργάζεται πάνω σε ένα σχέδιο απανθρακοποίησης που περιγράφει τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια από τεχνική άποψη. Ο γαλλικός πάροχος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας *Comptegnie Nationale du Rhône* αναπτύσσει ένα μοντέλο αυτονομίας ανανεώσιμης ενέργειας 100 % στο οποίο η πλεονάζουσα ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται κατά τη διάρκεια της ημέρας εξάγεται στη Γουαδελούπη. Το σχέδιο βασίζεται σε αγροτικά φωτοβολταϊκά έργα, στα οποία η ηλιακή φωτοβολταϊκή παραγωγή συνδυάζεται με τη γεωργία για τη βέλτιστη χρήση της γης και την αποθήκευση της ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία συμπληρώνουν την ανανεώσιμη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που υπάρχει ήδη στην περιοχή.

Το έργο *Marie-Galante* βασίζεται σε μια διπλή μετάβαση, εξετάζοντας τόσο την ενέργεια όσο και τις κοινοτικές της πτυχές. Αυτή η μετάβαση επιτρέπει τη βιώσιμη γεωργία, τη στέγαση και τον τουρισμό και στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης καινοτόμων τοπικών επιχειρήσεων, στην αύξηση της κοινωνικής συνοχής και στη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Το *Marie-Galante Île Durable* είναι ένα φιλόδοξο έργο που εμπλέκει πολλούς διαφορετικούς παράγοντες. Ο καινοτόμος χαρακτήρας ενός έργου αυτής της κλίμακας απαιτεί συνεχή επικοινωνία και τακτική ανατροφοδότηση από την τοπική κοινότητα. Οργανώνονται πολλές εκδηλώσεις για να παρουσιάσουν και να συζητήσουν την κλιματική αλλαγή και την ανάγκη για αλλαγή στο ενεργειακό μοντέλο του νησιού. Η *Marie-Galante Île Durable* δεσμεύεται να διασφαλίσει ότι οι τοπικοί ενδιαφερόμενοι φορείς συμμετέχουν ενεργά και ενημερώνονται για το έργο.

Πλαίσιο χρηματοδότησης

Υπάρχουν διαφορετικές ευκαιρίες χρηματοδότησης για έργα καθαρής ενεργειακής μετάβασης, ανάλογα με την τεχνολογία, τους εμπλεκόμενους ενδιαφερόμενους φορείς και άλλους συγκεκριμένους παράγοντες του έργου. Ένα χρηματοδοτικό πλάνο αποτελεί μια ανάλυση των βημάτων και της προσέγγισης που απαιτείται για την ανάπτυξη έργων στο νησί. Περιγράφει πώς συνδυάζονται διάφορες πηγές δημόσιων και ιδιωτικών κεφαλαίων για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης και αποτελεσματικής χρηματοδοτικής δομής.

Ένα χρηματοδοτικό πλάνο είναι κάτι περισσότερο από ένα χρηματοοικονομικό σχέδιο για ένα μόνο έργο. Αποτελεί μια σταθερή βάση από την οποία πρέπει να εφαρμοστούν τμήματα του σχεδίου απανθρακοποίησης και είναι ένα σημείο εκκίνησης για συζήτηση με πιθανούς υποστηρικτές και χρηματοδότες.

Μια επενδυτική ιδέα μπορεί να στοχεύει σε εθνικά και ευρωπαϊκά δημόσια κεφάλαια, θεσμικούς επενδυτές, τράπεζες, καθώς και εξειδικευμένα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια. Θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα μείγμα επιδοτήσεων, φορολογικών κινήτρων και δημόσιας χρηματοδότησης, προσελκύοντας ταυτόχρονα την αγορά και το ιδιωτικό κεφάλαιο. Η συμβουλή εδώ είναι να κοιτάξετε πέρα από τις επιχειρήσεις και να σκεφτείτε εναλλακτικά σενάρια χρηματοδότησης, όπως συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης και πλαίσια χρηματοδότησης που περιλαμβάνουν πολίτες, όπως τη συμμετοχική χρηματοδότηση και τη δανειοδότηση μεταξύ ομοτίμων.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση ενεργειακών έργων μπορείτε να βρείτε στον [Οδηγό Γρήγορης Αναφοράς για τη Χρηματοδότηση](#) της Γραμματείας Καθαρής Ενέργειας για τα Νησιά της ΕΕ. Τα εργαλεία και οι πόροι για τη χρηματοδότηση που διατίθενται μέσω του [Συμφώνου των Δημάρχων της ΕΕ](#) παρέχουν περισσότερες πληροφορίες.

Παράδειγμα | Ένα καινοτόμο σύστημα ισχύος για το νησί της Canna, στο Ηνωμένο Βασίλειο

Το νησί της Canna είναι ένα μικρό νησί της Σκωτίας που είναι μέρος του αρχιπελάγους των Μικρών Νησιών, μαζί με τα νησιά Rùm, Eigg και Muck. Η Canna έχει περίπου 15 σπίτια και πληθυσμό κάτω των 50 κατοίκων. Για αρκετά χρόνια η κοινότητα στο νησί της Canna συζητούσε τη μετάβασή της σε ένα καθαρό ηλεκτρικό σύστημα. Αντλώντας έμπνευση από τα συστήματα που έχουν εγκατασταθεί στα άλλα μικρά νησιά, το 2018 το υλοποίησαν

Το ανανεώσιμο σύστημα ενέργειας στην Canna αποτελείται από έξι μικρές ανεμογεννήτριες, ένα φωτοβολταϊκό σταθμό και μια συστοιχία μπαταριών για την εξισορρόπηση του συστήματος. Το σύστημα ανήκει σε και λειτουργεί από την Canna Renewable Energy and Electrification Ltd, που ιδρύθηκε από την νησιωτική κοινότητα. Η ηλεκτρική ενέργεια παρέχεται στους κατοίκους του νησιού και τα έσοδα από την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας χρησιμοποιούνται για την κάλυψη του κόστους λειτουργίας και συντήρησης. Μόλις αποπληρωθεί η επένδυση, τα έσοδα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση των λογαριασμών για τοπικές κατοικίες και επιχειρήσεις.

Το έργο έλαβε υποστήριξη και χρηματοδότηση από διάφορες πηγές, όπως:

- το Big Lottery Fund και το πρόγραμμα Growing Community Assets
- τη Local Energy Scotland και την κυβέρνηση της Σκωτίας, από τα προγράμματα CARES και τα προγράμματα Ταμείου, Καινοτομίας και Υποδομής
- το SSE και το Ταμείο Αειφόρου Ανάπτυξης των Χάιλαντ
- τα Χάιλαντ και την Islands Enterprise.

Σημαντικό παράγοντα του έργου αποτέλεσε ένας διαχειριστής έργου που καθοδήγησε τη νησιωτική κοινότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έργου και ανάλαβε την ευθύνη σε κάθε ένα από τα βήματα.

Η εγκατάσταση του συστήματος ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2018 και το νησί ανέφερε ότι κατά τους δύο πρώτους μήνες λειτουργίας, το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο μείγμα ηλεκτρικής ενέργειας ήταν 98%.

© EU ISLANDS SECRETARIAT

Σχήμα 21 | Η νησιωτική κοινότητα στην Canna εγκατέστησε ένα καινοτόμο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας το 2018, το αποτέλεσμα του διαλόγου μετάβασης στο νησί.

Ανάπτυξη έργων

Το [IRENA Project Navigator](#) είναι μια πλατφόρμα που παρέχεται από τον Διεθνή Οργανισμό Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (IRENA) και παρέχει κατανοητές και πρακτικές πληροφορίες, εργαλεία και καθοδήγηση για να βοηθήσει στην ανάπτυξη έργων αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στον ιστότοπό τους.

Δείκτες μετάβασης

Ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης θέτει σε λειτουργία το το σχέδιο ενεργειακής μετάβασης και περιγράφει τις απαραίτητες δράσεις, το χρονοδιάγραμμα και τον προϋπολογισμό για την επίτευξη των στόχων και σκοπών. Σε αυτό ανταποκρίνεται ο Δείκτης Μετάβασης του Σχεδίου Απανθρακοποίησης - Πρόγραμμα Δράσης.

Οι δείκτες μετάβασης επεξηγούνται λεπτομερώς στο [Κεφάλαιο 7](#). Ολόκληρος ο πίνακας αυτοαξιολόγησης βρίσκεται στο [Παράρτημα II](#).

Βασικά συμπεράσματα

- Το Σχέδιο Μετάβασης είναι μόνο το πρώτο βήμα προς την πλήρη απανθρακοποίηση. Η ορατότητα και οι μεταβατικές οδοί του νησιού πρέπει να τεθούν σε λειτουργία μέσα από συγκεκριμένα έργα.
- Με βάση το Σχέδιο Μετάβασης μπορεί να γραφτεί ένα σχέδιο απανθρακοποίησης που να καθορίζει τις συγκεκριμένες δράσεις, τις ευθύνες και το χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων παραγωγής ενέργειας και μείωσης εκπομπών CO₂.

Πόροι

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία του Συμφώνου των Δημάρχων για την ανάπτυξη ενός Σχεδίου Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια και το Κλίμα, τα νησιά παραπέμπονται στα πιο πρόσφατα εγχειρίδια καθοδήγησης σχετικά με τον τρόπο ανάπτυξης ενός σχεδίου δράσης για την αειφόρο ενέργεια και το κλίμα (SECAP) (Barbosa et al., 2018).

Διατίθεται [διαδικτυακά](#).

Ο Οδηγός Γρήγορης Αναφοράς της δράσης «Καθαρή Ενέργεια για τα Νησιά της ΕΕ» ο σχετικός με τη χρηματοδότηση παρέχει πρόσθετες πληροφορίες για μια σειρά πηγών χρηματοδότησης που διατίθενται για έργα αειφόρου ενέργειας, καθώς και άλλες σχετικές μελέτες επί του θέματος.

Διατίθεται [διαδικτυακά](#).

Πρόσθετες πληροφορίες για τη χρηματοδότηση μπορείτε να βρείτε μέσω της πρωτοβουλίας του Συμφώνου των Δημάρχων.

Διατίθεται [διαδικτυακά](#).

Το πρόγραμμα πλοήγησης IRENA μπορεί να βρεθεί [στο διαδίκτυο](#).

7 Παρακολούθηση της μετάβασης

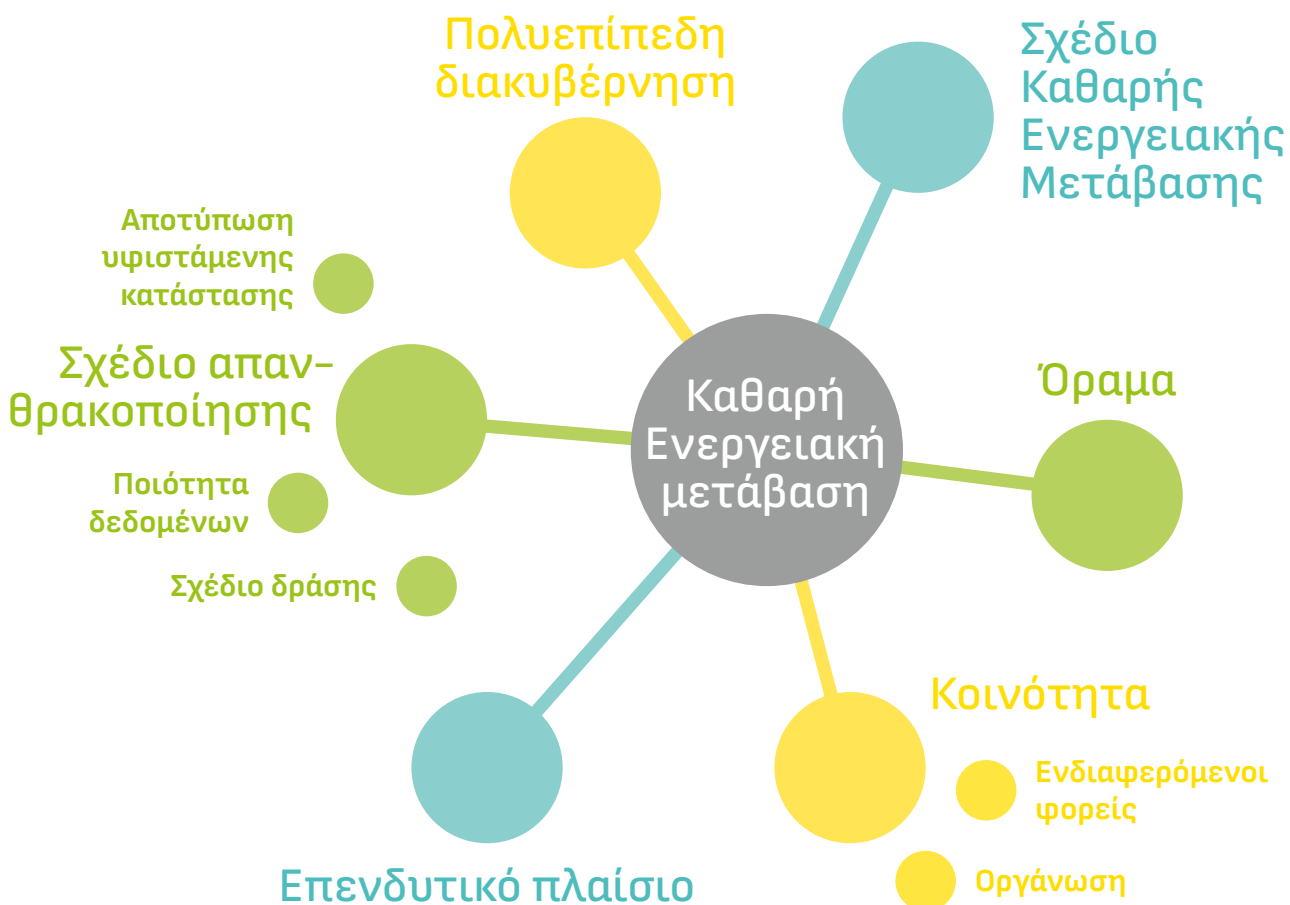
Η παρακολούθηση είναι σημαντικό μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τόσο η ίδια η διαδικασία μετάβασης όσο και ο τρόπος διαχείρισής της παρακολουθούνται και ελέγχονται. Συνιστάται η περιοδική αξιολόγηση, ώστε να παρακολουθούνται οι εξελίξεις καθώς και για να υποδεικνύεται εάν η μετάβαση κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Τι;

Η διαδικασία μετάβασης στο νησί μπορεί να παρακολουθείται σύμφωνα με δείκτες μετάβασης. Οι δείκτες μετάβασης, εννέα στο σύνολο, είναι ένα εργαλείο αυτοαξιολόγησης που καλύπτουν έξι τομείς. Κάθε δείκτης βαθμολογείται από 1 έως 5. Η Ομάδα Μετάβασης αυτοαξιολογεί τη διαδικασία μετάβασης στο νησί σύμφωνα με τους δείκτες και τα αποτελέσματα λειτουργούν ως εργαλείο για την καθοδήγηση της συζήτησης και της αξιολόγησης.

Γιατί;

Η αυτοαξιολόγηση σας επιτρέπει να διαγνώσετε τη διαδικασία μετάβασης στα νησιά. Σας επιτρέπει να εντοπίσετε τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες των διαφόρων δραστηριοτήτων και να δώσετε

Σχήμα 22 | Οι δείκτες μετάβασης για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση της προόδου του νησιού σας.

προτεραιότητα σε διαφορετικά πράγματα, στα οποία πρέπει να εστιάσετε κατά τη διαδικασία μετάβασης. Εάν το νησί σας έχει καλή βαθμολογία σε έναν δείκτη αλλά είναι αδύναμο σε άλλους, μπορείτε να εστιάσετε στα πιο αδύναμα σημεία. Η αυτοαξιολόγηση μπορεί να κατευθύνει την εστίαση της διαδικασίας μετάβασης και να υποδείξει τα επόμενα βήματα.

Πώς;

Η αυτοαξιολόγηση γίνεται από την Ομάδα Μετάβασης. Κάθε δείκτης συζητείται μεταξύ των μελών της ομάδας και συμφωνείται ένα σκορ. Αυτό δεν πρέπει να διαρκέσει περισσότερο από μία ώρα. Η άσκηση επαναλαμβάνεται περιοδικά, για παράδειγμα κάθε έξι μήνες, για να δείτε τις εξελίξεις.

Είναι καλή ιδέα να δημοσιοποιούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Με αυτόν τον τρόπο τα νησιά που έχουν χαμηλή βαθμολογία σε μια κατηγορία μπορούν να αναζητήσουν νησιά που έχουν καλή βαθμολογία σε αυτήν την κατηγορία για να ανταλλάξουν ιδέες για το πώς μπορούν να βελτιωθούν.

Βασικά συμπεράσματα

- Η παρακολούθηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής διαδικασίας της μετάβασης και επιτρέπει την παρακολούθηση των εξελίξεων, ενώ δείχνει αν η μετάβαση κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.
- Οι δείκτες μετάβασης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο για να αντικατοπτριστεί και να προσαρμοστεί η στρατηγική κατεύθυνση της μετάβασης.

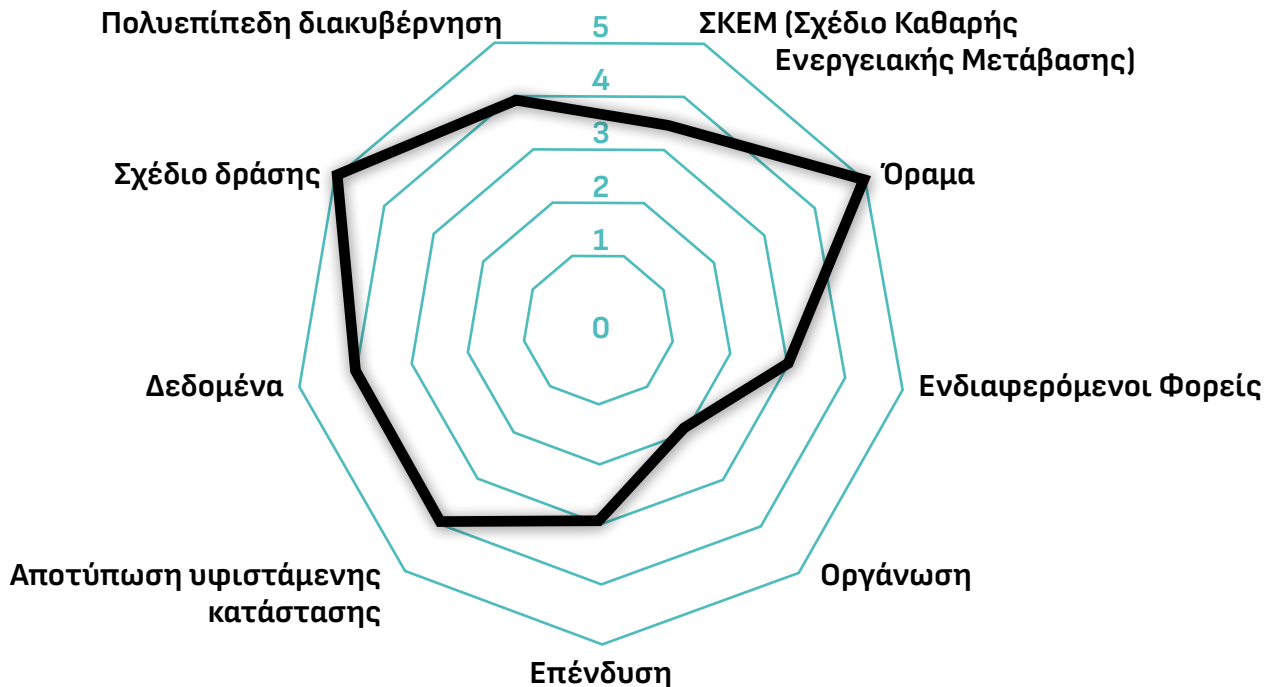
Πόροι

Ολόκληρος ο πίνακας αυτοαξιολόγησης βρίσκεται στο [Παράρτημα II](#).

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους δείκτες μετάβασης μπορείτε να βρείτε στο [διαδίκτυο](#).

7 Παρακολούθηση της μετάβασης

Παράδειγμα | Η αυτοαξιολόγηση από την Ομάδα Μετάβασης της Salina της Ιταλίας

Σχήμα 23 | Οι δείκτες μετάβασης αξιολογήθηκαν από την ομάδα μετάβασης της Salina τον Ιούνιο του 2019.

Δείκτης 1: Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης

Σκορ 3-4

Η Ομάδα Μετάβασης της Salina βρισκόταν στη διαδικασία ανάπτυξης του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης για το νησί. Η Ομάδα Μετάβασης αναμένει να ολοκληρώσει την ημερήσια διάταξη έως τον Σεπτέμβριο του 2019.

Δείκτης 2: Όραμα

Σκορ 5

Το νησί έχει αναπτύξει ένα όραμα που έχει εγκριθεί από τις αρμόδιες αρχές μέσω των σχεδίων δράσης για την αιεφόρο ενέργεια (SEAPs). Τα SEAP περιλαμβάνουν συγκεκριμένους στόχους και χρονοδιαγράμματα για το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης. Για αυτόν τον λόγο, το νησί βαθμολογείται στο επίπεδο 5 για αυτόν τον δείκτη.

Δείκτης 3: Κοινότητα – Ενδιαφερόμενοι φορείς

Σκορ 3

Υπάρχει δέσμευση μεμονωμένων φορέων στο νησί για την απανθρακοποίηση, κυρίως μέσω των SEAP του νησιού. Ωστόσο, δεν υπάρχει κοινή δέσμευση μεταξύ των διαφορετικών ενδιαφερομένων, ιδίως των τριών νησιωτικών δήμων. Επομένως, η Salina σκοράρει 3 σε αυτήν την κατηγορία.

Προκειμένου να φτάσει στο επίπεδο 5 για αυτήν την κατηγορία, η Salina σχεδιάζει να υπογράψει τη δέσμευση για την καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ με μια μεγάλη ομάδα ενδιαφερομένων φορέων. Αυτή η δέσμευση θα είναι μια προσέγγιση για την ευρύτερη νησιωτική κοινότητα για να εντάξει τους τρεις δήμους και να επισημοποιήσει την κοινή δέσμευσή τους.

Δείκτης 4: Οργάνωση κοινότητας

Σκορ **2**

Υπάρχει ενδιαφέρον από διάφορους δήμους να προωθήσουν έργα καθαρής ενέργειας, οι οποίοι ήδη εργάζονται σε αυτό ξεχωριστά. Ωστόσο, η Ομάδα Μετάβασης αναγνωρίζει ότι η έλλειψη ευθυγραμμισμένων προοπτικών είναι ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για τη μετάβαση του νησιού στην καθαρή ενέργεια. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των ενδιαφερομένων είναι περιορισμένη. Η Salina επομένως σκοράρει 2 σε αυτήν την κατηγορία. Η συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων στο νησί για την ανάπτυξη μιας στρατηγικής μετάβασης σε όλο το νησί και τη λήψη μέτρων σε ολόκληρο το νησί είναι ένα σημαντικό επόμενο βήμα για τη μετάβαση.

Δείκτης 5: Πλαίσιο χρηματοδότησης

Σκορ **3**

Στα SEAP από το 2013 παρατίθενται διάφορες ευκαιρίες χρηματοδότησης για τα έργα καθαρής ενέργειας με έμφαση σε αυτές σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Επομένως, η Salina σκοράρει 3 σε αυτήν την κατηγορία. Ωστόσο, η έλλειψη χρηματοδότησης είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους αναπτύχθηκαν πολύ λίγα μέτρα από τα SEAP τα προηγούμενα χρόνια.

Προκειμένου να βαθμολογήσετε υψηλότερα σε αυτήν την κατηγορία, είναι απαραίτητο να επεκτείνετε το προσδιορισμένο πακέτο έργων και να αναπτύξετε ένα ισχυρότερο πλαίσιο χρηματοδότησης. Η Ομάδα Μετάβασης θα εργαστεί σε αυτό, ως μέρος του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης.

Δείκτης 6: Σχέδιο απανθρακοποίησης – Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης

Σκορ **4**

Η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης των νησιών έγινε ως μέρος των SEAP και παρείχε τις απαραίτητες πληροφορίες για την αξιολόγηση και την ιεράρχηση των διαφορετικών οδών μετάβασης για το νησί. Τα SEAP περιλαμβάνουν απογραφή βασικών εκπομπών και τεχνική και οικονομική ανάλυση της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια. Προκειμένου να φτάσει στο επίπεδο 5, η Ομάδα Μετάβασης θα συμπεριλάβει στην ανάλυση τις μεταφορές από και προς το νησ.

Δείκτης 7: Σχέδιο απανθρακοποίησης – Δεδομένα

Σκορ **4**

Δεδομένα από τους τομείς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, θέρμανσης, ψύξης και μεταφοράς στο νησί συλλέγονται ετησίως από τον διαχειριστή ενέργειας του νησιού. Τα δεδομένα από τα τελευταία χρόνια δεν έχουν δημοσιευτεί.

Δείκτης 8: Σχέδιο απανθρακοποίησης – Σχέδιο δράσης

Σκορ **5**

Τρία σχέδια βιώσιμης ενέργειας έχουν αναπτυχθεί και εγκριθεί από τους δήμους των νησιών. Καθορίζουν τις βασικές δράσεις που πρέπει να αναλάβουν οι νησιωτικοί δήμοι για την επίτευξη των στόχων τους για το 2020. Το σχέδιο επικεντρώνεται στη μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων στις προσωπικές μεταφορές, στην ενεργειακή αναβάθμιση οικιστικών και δημοτικών κτηρίων και στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών.

Δείκτης 9: Πολυεπίπεδη διοίκηση

Σκορ **4**

Η Ομάδα Μετάβασης αναγνωρίζει ότι υπάρχει κατάλληλη πολυεπίπεδη διοίκηση σχετικά με τη μετάβαση του νησιού στην καθαρή ενέργεια. Το νησί έχει μια καλή αλληλεπίδραση με την περιοχή της Σικελίας και διάφορους εθνικούς θεσμούς που υποστηρίζουν το νησί στη διαδικασία μετάβασης. Προκειμένου να φτάσει στο επίπεδο 5, η Ομάδα Μετάβασης θα ευθυγραμμίσει το Σχέδιο Μετάβασης με τις υπάρχουσες ενεργειακές στρατηγικές σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Βιβλιογραφία

- Barbosa, P., Bertoldi, P., Follador, M., Hernandez, Y., Iancu, A., Lah, O., Monni, S., Muntean, M., Palermo, V., Rivas, S., European Commission, Joint Research Centre, 2018.
Βιβλίο οδηγιών «Πώς να αναπτύξετε ένα σχέδιο δράσης για την αειφόρο ενέργεια και το κλίμα (SECAP)».
Διατίθεται [διαδικτυακά](#).
- Καθαρή Ενέργεια για τη Γραμματεία των Νήσων της ΕΕ, 2019.
Οδηγός νησιών για έρευνα μετάβασης στην καθαρή ενέργεια.
Διατίθεται [διαδικτυακά](#).
- Πρωτοβουλία ενεργειακής μετάβασης, 2015.
Εγχειρίδιο για τα νησιά.
Διατίθεται [διαδικτυακά](#).
- Frantzeskaki, N., Tefrati, N., 2016.
Ένα μετασχηματιστικό όραμα ξεκλειδώνει το καινοτόμο δυναμικό της Aberdeen City, UK.,
σε: Διακυβέρνηση των μεταβάσεων αστικής αειφορίας, θεωρία και πρακτική των μεταβάσεων
αστικής αειφορίας.
Springer, σελ. 49–68.
- Osterwalder, A., Pigneur, Y., 2010.
Αναπαραγωγή επιχειρηματικού μοντέλου.
John Wiley & Sons, Inc, Hoboken, New Jersey.
- Roorda, C., Wittmayer, J., Henneman, P., Steenbergen, F. van, Frantzeskaki, N., Loorbach, D., 2014.
Διαχείριση μετάβασης στο αστικό περιβάλλον: εγχειρίδιο οδηγιών.
DRIFT, Erasmus University Rotterdam, Rotterdam.
Διατίθεται [διαδικτυακά](#).

Παράρτημα Ι: Εργαλεία

Εργαλείο 1 | Πρότυπο περιγραφής ενεργειακού συστήματος

	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ [MWh/έτος]	ΕΚΠΟΜΕΣ CO ₂ [τόνοι/έτος]	
Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας			
Κατοικίες	XX	XX	
Πρωτογενής τομέας	YY	YY	
Βιομηχανίες	ZZ	ZZ	
Τριτογενής τομέας ...			
Μεταφορές στο νησί			
Πηγή 1	XX	XX	
Πηγή 2	YY	YY	
Πηγή 3	ZZ	ZZ	
Μεταφορές από και προς το νησί			
Πηγή 1	XX	XX	
Πηγή 2	YY	YY	
Πηγή 3	ZZ	ZZ	
Θέρμανση και ψύξη			
Πηγή 1	XX	XX	
Πηγή 2	YY	YY	
Πηγή 3	ZZ	ZZ	
	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ [MWh/έτος]	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΡΩΤΟ- ΓΕΝΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ [MWh/έτος]	ΕΚΠΟΜΕΣ CO ₂ [τόνοι/έτος]
Γεννήτριες Diesel	XX	XX	XX
Αεριοστρόβιλος	YY	YY	YY
Φωτοβολταϊκοί σταθμοί	ZZ	—	—
Αιολικά πάρκα	ΤΤ	—	—

Εργαλείο 3 | Επεξηγηματικοί κανόνες διαλόγου

1. Οι συμμετέχοντες στο διάλογο συνεισφορέρουν ο καθένας ανάλογα με τις προοπτικές και τα ενδιαφέροντά τους για την ενεργειακή μετάβαση.
Εναπόκειται στους συμμετέχοντες να καθορίσουν σε ποιο βαθμό το αποτέλεσμα του διαλόγου αντιπροσωπεύει επίσης τις θέσεις του φορέα τους.
2. Οι συμμετέχοντες προσπαθούν να επιτύχουν ένα κοινό στρατηγικό όραμα και να καταλήξουν σε ένα κοινό σχέδιο δράσης. Ωστόσο, δεν απαιτείται υποχρεωτικά να επιτευχθεί συναίνεση. Ελλείψει συναίνεσης, ο στόχος είναι να επισημανθούν όσο το δυνατόν καλύτερα τα διαφορετικά επιχειρήματα και οι γνώμες των συμμετεχόντων.
3. Ο διάλογος διεξάγεται σύμφωνα με τον λεγόμενο «Chatham House Rule»: οι συμμετέχοντες είναι ελεύθεροι να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που έχουν λάβει, αλλά δεν αποκαλύπτεται ούτε η ταυτότητα του συνομιλητή ούτε πού αυτός ή οποιοσδήποτε άλλος συνομιλητής πρόσκειται.
4. Προκειμένου να αξιοποιηθεί όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα ο χρόνος της συνάντησης, η ημερήσια διάταξη δεν πρέπει κατ' αρχήν να αφήνει χρόνο σε παρουσιάσεις. Όλες οι σχετικές πληροφορίες κοινοποιούνται γραπτώς εκ των προτέρων.
5. Η ομάδα διαλόγου καθορίζει πότε είναι επιθυμητή η συμμετοχή άλλων φορέων (πέραν της βασικής ομάδας) στον διάλογο.
6. Οι συμμετέχοντες εγκρίνουν την αναφορά τυχόν αποτελεσμάτων του διαλόγου προτού αυτά κοινοποιηθούν εκτός της ομάδας.

Εργαλείο 4 | Εργαλεία οραματισμού

ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΜΕΣΩ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Ένας εκπαιδευμένος διαμεσολαβητής μπορεί να βοηθήσει την ομάδα στην αποσαφήνιση και την τοποθέτηση του οράματός της στο χαρτί: *Το σενάριο μπορεί να περιλαμβάνει ερωτήσεις όπως: Φανταστείτε ότι ξυπνάτε στο τέλος του καλοκαιριού 2050 ... Πού θέλουμε να είμαστε ή τι θέλουμε να δούμε να συμβαίνει; Χωρίς υπερβολές, πώς θα περιγράφατε την υποδομή ενέργειας και κινητικότητας στο νησί σας; Πώς μοιάζει; Τι σας αρέσει περισσότερο σε αυτήν; Ποιες συνεργασίες υπάρχουν; κλπ.*

Δώστε στους ανθρώπους 5 λεπτά για να φανταστούν το βιώσιμο (ενεργειακό) μέλλον του νησιού τους και, στη συνέχεια, ζητήστε τους να συζητήσουν τις ιδέες τους, πρώτα με έναν γείτονα ή σε μικρότερη ομάδα και, μετέπειτα, με ολόκληρη την ομάδα.

Καταγράψτε τις ιδέες σε έναν λευκό πίνακα/πίνακα παρουσίασης και ζητήστε από την ομάδα να εντοπίσει τα επαναλαμβανόμενα θέματα.

Καλό για ομάδες οποιουδήποτε μεγέθους.

ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ POST IT ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Οι άνθρωποι μαζεύονται σε μικρές ομάδες και γεννούν πολλές ιδέες σχετικά με ένα ιδανικό μέλλον σημειώνοντας τις ιδέες σε σημειώματα post it.

Ενθαρρύνετε τα πολύ συγκεκριμένα σχόλια. Στη συνέχεια, ζητήστε από την ομάδα να συγκεντρώσει τα post-it στα επαναλαμβανόμενα θέματα.

Αποτελεσματική μέθοδος για ομάδες μεταξύ 5 και 50. Απαιτείται η ικανότητα επεξεργασίας δεδομένων στην Ομάδα Μετάβασης.

ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

Αυτή η μέθοδος απαιτεί από έναν διαμεσολαβητή να σχεδιάσει ή να γράψει τις ιδέες των συμμετεχόντων στις συναντήσεις σχετικά με ένα μελλοντικό βιώσιμο (ενεργειακό) μέλλον του νησιού σε ένα μεγάλο φύλλο χαρτιού.

Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας μπορεί να λειτουργήσει ως ζωντανή υπενθύμιση του οράματός τους και να κοινοποιηθεί ως εργαλείο σε μια ευρύτερη ομάδα ανθρώπων. π.χ. εικόνες, mindmaps, κλπ.

Ιδανικό για ομάδες που δεν ξεπερνούν τα 30 άτομα. Απαιτεί κάποιον με τη δυνατότητα λήψης γραφικών σημειώσεων.

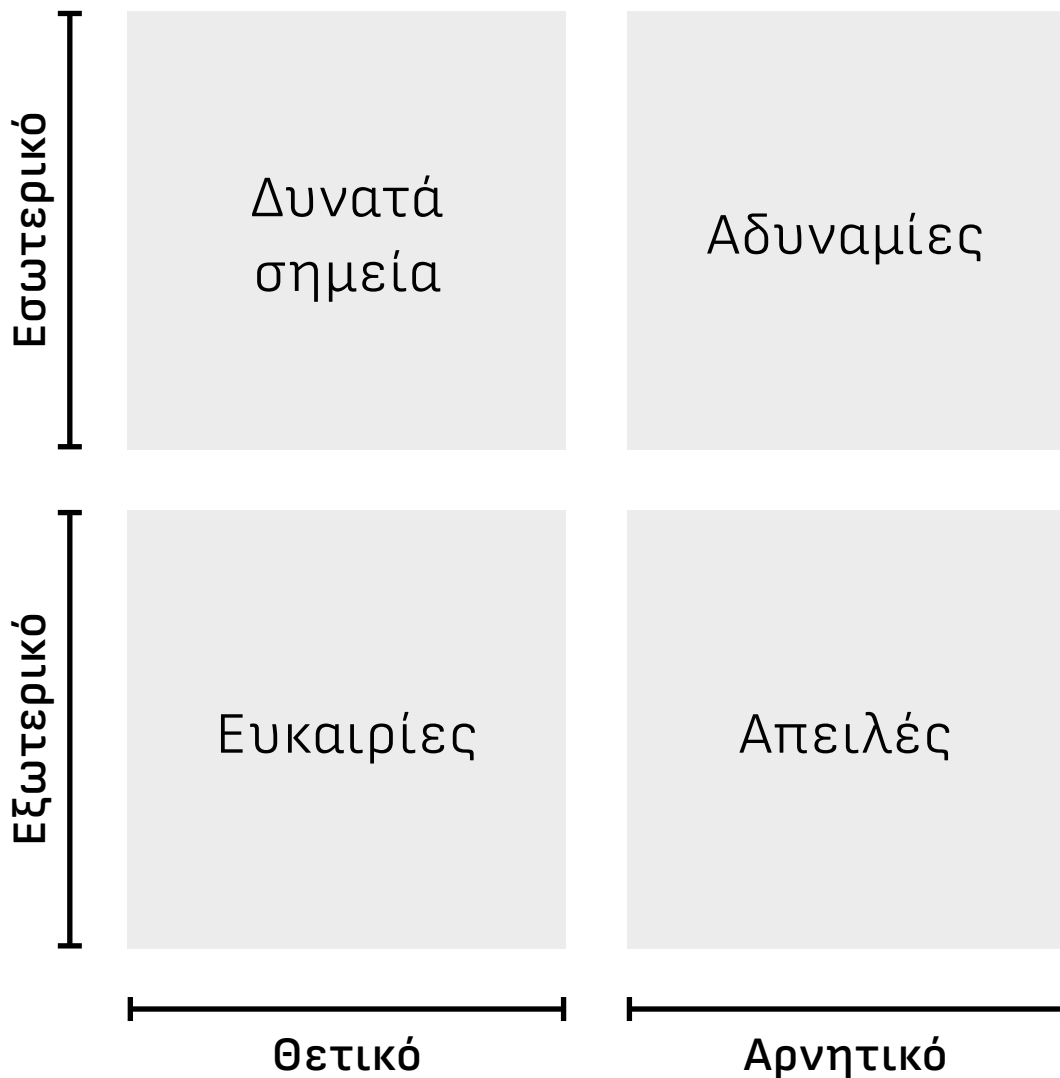
ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΚΟΛΛΑΖ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Δώστε σε όλους περιοδικά με πολλές φωτογραφίες. Ζητήστε τους να επιλέξουν και να κόψουν οποιαδήποτε εικόνα τους ενδιαφέρει όταν σκέφτονται το μελλοντικό ενεργειακό σύστημα στο νησί τους, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών κινητικότητας.

Μετά από 15 - 30 λεπτά, ζητήστε τους να τα κολλήσουν συλλογικά σε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί. Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας παρουσιάζεται στην ομάδα, με μια πρόσκληση να προτείνει έναν τίτλο για να καταγραφεί το μήνυμά του καλά.

Ιδανικό για 5 έως 30 άτομα.

Εργαλείο 5 | Ανάλυση ΠΑΕΑ

Εργαλείο 6 | Καμβάς Μετάβασης

Βασικοί εταίροι

Ποιοι είναι οι βασικοί εταίροι που πρέπει να συμμετέχουν;

Βασικές δραστηριότητες

Ποιες δραστηριότητες απαιτεί ο βασικός στόχος;

Βασικός στόχος

Ποια προβλήματα επιλύει η πρωτοβουλία σας; Τι αξία παράγεται;

Δέσμευση

Τι είδους σχέση μπορεί να δημιουργηθεί με τις ομάδες ενδιαφερομένων φορέων και τις ομάδες πολιτών;

Βασικές ομάδες ενδιαφερομένων φορέων και τμήματα πελατών

Για ποιον δημιουργείται αξία; Ποιος επωφελείται από αυτό το μοντέλο μετάβασης;

Βασικοί πόροι

Ποιοι πόροι απαιτούνται για τον βασικό στόχο;

Κανάλια

Μέσω ποιων καναλιών μπορούν να προσεγγιστούν

Διάρθρωση κόστους

Ποια είναι τα κύρια κόστη που σχετίζονται με την πρωτοβουλία σας;

Έσοδα

Ποιες είναι οι πηγές εσόδων;

Κοινωνικές επιπτώσεις

Τι κοινωνικό αντίκτυπο θα έχει η πρωτοβουλία σας;

Αξιολόγηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Τι περιβαλλοντικές επιπτώσεις θα έχει η πρωτοβουλία σας;

Παράρτημα II: Δείκτες ενεργειακής μετάβασης

ΣΚΟΠ	ΧΕΔΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	ΟΡΑΜΑ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	
			ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
5	Υπάρχει ένα Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης για όλο το νησί, το οποίο έγινε δεκτό από τη Γραμματεία για την Καθαρή Ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ.	Υπάρχει ένα μακροπρόθεσμο ή μεσοπρόθεσμο όραμα για όλο το νησί όσον αφορά την καθαρή ενέργεια, εγκεκριμένο από την αρμόδια αρχή, το οποίο περιλαμβάνει ρητούς στόχους.	Υπάρχει μια επίσημη κοινή δέσμευση και από τις 4 ομάδες εμπλεκόμενων φορέων για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση σε ολόκληρο το νησί. Αυτή η δέσμευση επισημοποιείται σε επίπεδο νησιού (π.χ. η δέσμευση CE4EU).	Υπάρχει μια επίσημη Ομάδα Μετάβασης σε ολόκληρο το νησί που αποτελείται και υποστηρίζεται από φορείς και από τις τέσσερις ομάδες εμπλεκόμενων φορέων που οδηγούν και αναλαμβάνουν την ευθύνη της διαδικασίας ενεργειακής μετάβασης (π.χ. μια περιοδικά συγκαλούμενη Ομάδα Μετάβασης με επίσημη εντολή από την αρμόδια αρχή).
4	Η Ομάδα Μετάβασης συνεργάζεται με φορείς από πολλές ομάδες εμπλεκόμενων φορέων για να αναπτύξει ένα κοινό όραμα και μεταβατικές οδούς για την επίτευξη αυτού του οράματος.	Υπάρχει ένα μακροπρόθεσμο ή μεσοπρόθεσμο όραμα σε όλο το νησί για την καθαρή ενέργεια που περιλαμβάνει σαφείς στόχους.	Υπάρχει δέσμευση από πολλές ομάδες εμπλεκόμενων φορέων (2-3) για την προώθηση της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια στο νησί. Αυτή η δέσμευση επισημοποιείται σε επίπεδο νησιού (π.χ. η δέσμευση CE4EU).	Υπάρχει μια Ομάδα Μετάβασης για ολόκληρο το νησί που αποτελείται και υποστηρίζεται από φορείς από πολλές ομάδες εμπλεκόμενων φορέων που οδηγούν τη διαδικασία μετάβασης ενέργειας. (π.χ. μια κοινοτική πρωτοβουλία με την υποστήριξη των ακαδημαϊκών).
3	Η Ομάδα Μετάβασης έχει μια καλή κατανόηση της δυναμικής του νησιού, των διαφορετικών προοπτικών για την καθαρή ενέργεια και των εμποδίων και των ευκαιριών για την ενεργειακή μετάβαση στο νησί.	Υπάρχει ένα όραμα για όλο το νησί για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση, αν και εκφράζεται με γενικούς όρους.	Υπάρχει ισχυρή δέσμευση από μεμονωμένους φορείς, αν και δεν υπάρχει κοινή δέσμευση σε επίπεδο νησιού.	Υπάρχουν ενεργές συνεργασίες μεταξύ πολλών ομάδων ενδιαφερομένων φορέων που εργάζονται για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων κοινών δραστηριοτήτων.
2	Η Ομάδα Μετάβασης συγκέντρωσε και καθόρισε ένα σχέδιο γραφής για το σχέδιο μετάβασης καθαρής ενέργειας.	Υπάρχει ένα όραμα για την καθαρή ενέργεια, αλλά είτε δεν είναι ειδικά για το νησί είτε καλύπτει μόνο ένα μέρος του.	Υπάρχει ευαισθητοποίηση σχετικά με τη μετάβαση καθαρής ενέργειας μεταξύ διαφορετικών μεμονωμένων ενδιαφερομένων.	Υπάρχουν μεμονωμένοι ενδιαφερόμενοι φορείς που εργάζονται για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση με περιορισμένη συνεργασία μεταξύ τους.
1	Δεν υπάρχει πρόθεση για την ανάπτυξη ενός Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης.	Δεν υπάρχει όραμα για την καθαρή ενέργεια.	Υπάρχει περιορισμένη ευαισθητοποίηση σχετικά με την καθαρή ενεργειακή μετάβαση μεταξύ των δυναμικά εμπλεκόμενων φορέων.	Υπάρχουν λίγοι ή καθόλου ενδιαφερόμενοι φορείς που εργάζονται στην καθαρή ενεργειακή μετάβαση.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΝΗΣΙΟΥ

ΣΧΟΛΙΑ

ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ			ΠΟΛΥΕΠΙΠΕΔΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
	ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΝΗΣΙΟΥ	ΔΕΔΟΜΕΝΑ	ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ	
Υπάρχει μια επενδυτική ιδέα που περιλαμβάνει ένα σχέδιο χρηματοδότησης με αποσιωπημένες και πιθανές πηγές χρηματοδότησης για έναν σαφώς προσδιορισμένο αγωγό έργου.	Υπάρχει μια τεχνική και οικονομική ανάλυση του νησιωτικού ενεργειακού συστήματος που περιλαμβάνει μια τελική ανάλυση της κατανάλωσης ενέργειας ή ενεργειακό ισοζύγιο που καλύπτει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τη θέρμανση, την ψύξη, τις μεταφορές στο νησί και τις μεταφορές από και προς το νησί.	Τα δεδομένα κατανάλωσης και εκπομπών συλλέγονται τακτικά και περιοδικά από όλους τους τομείς του νησιού βάσει τοπικών αναφορών.	Υπάρχει ένα πανησιωτικό σχέδιο δράσης για την καθαρή ενέργεια, εγκεκριμένο από την αρμόδια αρχή, το οποίο περιγράφει με σαφήνεια τις απαραίτητες δράσεις, το χρονοδιάγραμμα και τον προϋπολογισμό για την επίτευξη των στόχων και σκοπών.	Υπάρχει αλληλεπίδραση με όλες τις σχετικές τοπικές, περιφερειακές ή εθνικές αρχές για την καθαρή ενεργειακή μετάβαση. Το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης ευθυγραμμίζεται με τις υφιστάμενες ενεργειακές στρατηγικές σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
Προσδιορίστηκε ένας βασικός φορέας έργου και αναλύθηκαν οι διαθέσιμες χρηματοδοτικές λύσεις για τα διάφορα στάδια.	Υπάρχει τεχνική και οικονομική ανάλυση του νησιωτικού ενεργειακού συστήματος που περιλαμβάνει μια τελική ανάλυση της κατανάλωσης ενέργειας ή ενεργειακό ισοζύγιο για ορισμένους από τους παραπάνω τομείς.	Υπάρχει ένα σύντομο ευρετήριο για την κατανάλωση και τα δεδομένα εκπομπών CO ₂ για όλους τους τομείς βάσει τοπικών αναφορών. Δεν υπάρχει διαδικασία περιοδικής αναφοράς.	Υπάρχει ένα σχέδιο δράσης σε ολόκληρο το νησί για την καθαρή ενέργεια, που περιγράφει τις απαραίτητες ενέργειες για την επίτευξη του οράματος.	Υπάρχει αλληλεπίδραση με ορισμένα άλλα επίπεδα διοίκησης επί της καθαρής ενεργειακής μετάβασης για την ευθυγράμμιση του Σχεδίου Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης με τα υπάρχοντα σχέδια.
Καταγράφηκαν οι διάφορες ευκαιρίες χρηματοδότησης για έργα καθαρής ενέργειας.	Υπάρχει τεχνική ή οικονομική ανάλυση του ενεργειακού συστήματος σε επίπεδο υπο-νησιωτικό ή υπερ-νησιωτικό.	Υπάρχει ευρετήριο κατανάλωσης και εκπομπών CO ₂ παρόλο που αυτό δεν βασίζεται εξ ολοκλήρου σε τοπικές αναφορές ή δεν είναι ενημερωμένο.	Επιλέγονται οι προτεραιότητες, οι βασικές δράσεις και τα μέτρα για την καθαρή ενέργεια.	Υπάρχει αλληλεπίδραση με ορισμένα άλλα επίπεδα διοίκησης για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια για να ευθυγραμμιστεί το Σχέδιο Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης του νησιού με τα υπάρχοντα σχέδια, αν και αυτή η διαδικασία μόλις ξεκίνησε.
Δεν υπάρχει αρκετή ευαισθητοποίηση σχετικά με τη χρηματοδότηση ευκαιριών για έργα καθαρής ενέργειας στο νησί.	Υπάρχει τεχνική ή οικονομική ανάλυση ορισμένων τμημάτων των νησιών χωρίς συντονισμό σε επίπεδο νησιού.	Δεδομένα σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας και τις εκπομπές διατίθενται μόνο σε υπερ-νησιωτικό επίπεδο.	Δημιουργείται μια προοπτική καλών πρακτικών για δράσεις και μέτρα σε παρόμοια πλαίσια.	Ορισμένα άλλα επίπεδα διοίκησης λαμβάνονται υπόψη σχετικά με την καθαρή ενεργειακή μετάβαση, αν και η αλληλεπίδραση είναι περιορισμένη.
Δεν έχει αναπτυχθεί η επενδυτική ιδέα για έργα καθαρής ενέργειας.	Δεν υπάρχει υπάρχουσα διάγνωση της τρέχουσας ενεργειακής κατάστασης για οποιοδήποτε μέρος του νησιού.	Δεδομένα σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας και τις εκπομπές CO ₂ για το νησί μπορούν να εξαχθούν μόνο από τις εθνικές στατιστικές.	Δεν υπάρχει πρόθεση να αναπτυχθεί ένα σχέδιο δράσης.	Δεν υπάρχει αλληλεπίδραση με άλλα επίπεδα διοίκησης σχετικά με την καθαρή ενεργειακή μετάβαση.

